

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Prizadevanja, toliko napora in prizadevanj ni še rodilo zaletenih rezultatov zaradi dezorganizacije, ki je, kot vse kaže, že kronična bolezna italijanskega državnega aparata tudi v normalnih pogojih. Kaj se v izrednih kot v primeru potresa.

Včeraj sem se odpravil na pot. Vrednostnim namenom, da preverim učinkovitost pomoči, predvsem pa delovanje zbirnih središč, kamor

radi poznamali za usodo svojcev. Največ pa je vsekakor radoveden, ki nerazodeno rinejo na b. zažeta področja, samo da bi na lastne oči videli to, kar so jim že posredovali listi in televizija. Agenti prometne policije, ki bi si celo lahko koordinirali dotok pomoči ter razprejajo kolone reševalcev, se morajo zato truditi, da so v me-

V. T.

(Nadpisovanje na zadnji strani)

PO VSEJ TRŽAŠKI POKRAJINI ZBIRAJO DENAR IN MATERIAL

OD VSEPOVSOD POBUDE ZA POMOČ PREBIVALSTVU PRIZADETIH KRAJEV

Na sedežih rajonskih konzult zbiraajo predvsem odeje, šotore in živila - Solidarnostne akcije v okoliških občinah - Nabirke tudi v cerkvah in župnijah - Tudi politične stranke angažirane

V našem mestu in v vsej tržaški pokrajini se množi vsakodnevne pobude za pomoč prebivalstvu, ki ga je četrtkov katastrofalni potres tragično prizadel. Vsi bi radi pomagali na ta ali oni način, pa bi želeli na kraj potresa, da bi tam pomagali reševalcem. Morda se nikoli nismo pri nas zabeležili tako spontane in občutene solidarnostne akcije, verjetno zaradi bližine prizadetega področja, pa tudi zaradi tega, ker so Tržičani sami začutili potresni sunek in pretresljiv občutek, da se dogaja tragedija. Naravno je torej, da so prav tisti, ki jih je tragedija samo opazila, najbolj aktivni v solidarnostni akciji s sodeželani, ki jim potres ni pomenil samo trenutka panike, ampak izgubo sorodnikov in prijateljev ter uničenje hiše in imetja.

Nastevati vse solidarnostne akcije, ki so v teku v naši pokrajini, je skoraj nemogoče: omejit se moramo na najbolj važne in na tiste, ki se bolj neposredno tičejo slovenskega prebivalstva. Začnimo kar pri tržaški občini.

Že od včeraj so sedeži vseh rajonskih konzult na razpolago prebivalstvu za zbiranje raznega materiala, ki ga prizadeti najbolj potrebujejo. Kot je pojasnil župan Spacore, gre predvsem za odeje, šotore in nepokvarjena živila, predvsem mleko v prahu ali kondenzirano mleko. Sedeži konzult bodo odprti tudi danes, v nedeljo, od 9. do 13. ure. Sama občinska uprava pa je že nudila konkretno pomoč: med drugim so že poslali v Videm dve čisterni smetarske službe za dobo vode in tri tovornjake z raznimi živilni in 30 šotori. ACEGAT je dal na razpolago svoje osebe in naprave in med drugim poslala v Videm specializirane ekipe za popravilne vodovodov, poleg tega pa se namerila nekaj svojih avtobusov za prevoz prostovoljcev na prizadeta področja. Občina je tudi že poslala v Videm 4.500 brizgalic za injektorje, večjo količino razkuževalnih sredstev, lopate in 300 krst.

Na prizadeta področja je včeraj dopoldan odpotoval več funkcionarjev tržaškega pokrajinskega urada za higieno in profilakso. S seboj so vzeli nekaj najnujnejših pripomočkov ter večjo količino hipoklorita za razkuževanje vode. Nekaj funkcionarjev tehničnega urada tržaške pokrajine je stopilo v stik z videmskimi kolegi. Skupno bodo pregledovali poškodovana poslopja.

Ravnatelj tržaške psihiatrične bolnišnice, prof. Basaglia, ki si je v petek in včeraj ogledal najbolj prizadeta kraja, je poslal med prebivalstvo ekipo zdravnikov, bolničarjev in socialnih delavcev.

Dolinska občinska uprava, ki je v petek določila prvi prispevek v višini pol milijona lir za prizadete, je včeraj poskrbela za 3640 doze cepiva. Ker tega ni bilo mogoče najti na domačem urgu, se je uprava obrnila na jugoslovanske oblasti in tako je podžupan Bandi odpotoval v Zagreb, od koder je prinesel potrebno cepivo. Župan Švab in občinski tajnik pa sta nato takoj krenila v Videm ter izročila zdravila bolnišnici. Pomoč so sprejeli z izrednim zadovoljstvom, cepivo pa so s prvim razpoložljivim rešilcem odpeljali na prizadeto področje.

Solidarnost z družinami, ki jih je huda naravna katastrofa najbolj prizadela, so izrazili tudi dolinski fantje in dekleta, ki so sklenili, čisti dobriček tradicionalne majence nameniti v pomoč prizadetim.

Od ponedeljka dalje bodo na dolinskem županstvu začeli zbrati prispevke za prebivalstvo razdejanih vasi. Prošijo predvsem za denarne prispevke, ki jih odo zbirali v uradnih urah.

Na pobudo občinske uprave Devin - Nabrežina so odpravili na prizadeta področja urvi tovar živil, odej in najnujnejši potrebščini. Občani - zasebniki, trgovci, združenja in šole - so se velikodušno odzvali občinskemu pozivu. Nekatere družine so celo pripravljene sprejeti nekaj otrok in brezdomceve. Za nabiralno akcijo se je oddelila tudi repentabrska občina, ki bo

Delavski svet Teatra Stabile solidaren s SSG

Delavski svet gledališča Stabile iz Trsta, ki se je sestel na izredni seji, je izrazil solidarnost članom Stalnega slovenskega gledališča v njihovem boju za obstoj tako pomembne kulturne ustanove. Hkrati so izrazili pripravljenost podpreti vsakršno pobudo, ki ima za cilj dokončno zagotovitev obstoja ustanove.

DRUGE VESTI
NA ZADNJI STRANI

17. do 20. ure. Denar se lahko nakaže po poštne tekočem računu št. 11/126 v Trstu. Potrebne so predvsem odeje, blazine, rjuhe, posteljne vzmeti in podobno.

Sinoči se je na svojem sedežu

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Odpovedana predstava «Hlapca Jerneja»

Slovensko stalno gledališče spoznamo z odborom za proslavo 100. letnice rojstva Ivana Cankarja, z nek žalovanja in solidarnosti s prizadetim prebivalstvom po potresu, odpoveduje proslavo s predstavo «Hlapec Jernej», ki bi morala biti jutri zvečer v Kulturnem domu v Trstu.

NA IZREDNI SEJI DEŽELNE SKUPŠČINE

Ustanovljen solidarnostni sklad v pomoč prizadetemu prebivalstvu

Začetno nakazilo deželne uprave znaša 10 milijard lir - V sklad se bodo stekala tudi sredstva, ki jih bodo nakazali država, ustanove, organizacije in zasebniki

Deželni svet se je včeraj sestel na izredni seji, da bi vzel v pretes vprašanja najnujnejših ukrepov, ki naj se prevzamejo v pomoč prebivalstvu, ki ga je prizadel potres. V začetku seje je predsednik skupščine Pittoni izrazil sožalje in solidarnost deželnih organov in vseh prebivalstva s prizadetimi po naravni katastrofi, ki je zajela enega največjih predelov Furlanije-Juljske krajine. Pittoni je izrekel priznanje vladi, drugim italijanskim deželam, pokrajnam, občinam, sindikalnim organizacijam in številnim združenjem, ki so zagotovile svojo pomoč prizadetim krajev. Vodilne organe Furlanije-Juljske krajine - je zaključil Pittoni, - čaka zdaj naloga, da z naglim ukrepanjem omogoči nastalo škodo in vsestransko podprejo prizadevanja prebivalstva, da si na ruševinah postavi nove domove, nove delovne obrate, nove življenje.

Izvajanju predsednika skupščine so se s solidarnostnimi izjavami pridružili predstavniki vseh svetovalskih skupin: Coloni za KD, Trauner za PLI, Štoka za SSK, Bertoli za PRI, Morelli za MSI, Lonza za PSDI, Zanfagnini za PSI in Coli za KPI.

Predsednik deželne vlade Comelli je nato v daljšem posegu zavetoval, da si bo deželno vodstvo vsestransko prizadevalo s takojšnjimi ukrepi za ponovno vzpostavitev normalnega življenja v prizadetih krajih. Pri tem želela računa na pomoč iz notranjosti države in tudi iz tujine; v tej zvezi je Comelli posebej poudaril pomen pomoči, ki je prihaja iz sosednih držav. Deželni odbor je kot prvi ukrep predlagal ustanovitve deželne solidarnostnega sklada z začetnim finančnim nakazilom 10 milijard lir. V prihodnjih dneh bo treba prevzeti še druge ukrepe, in sicer na podlagi vsaj grobe cenitve škode, ki jo je povzročil potres.

Po Comellijevem posegu je predsednik Pittoni prekinil sejo, da bi omogočil staneke prve stalne komisije deželne sveta. Ta se je sestala na razširjeni seji, da bi pregledala besedilo zakonskega osnutka o ustanovitvi solidarnostnega sklada. Na seji je svetovalec Slovence skupnosti D. Štoka predlagal vrsto posegov v skladu s potrebami deželne prebivalstva, med temi odložitve skorajšnjih volitev in roka za prijavo larskih dohodkov. Comelli je ob teh predlogih dejal, da se deželni legalni urad že ukvarja z ustreznimi tematikami. Ob 11.50 so se svetovalci vrnili v dvorano in po krajši razpravi soglasno odobrili zakonsko normo, na podlagi katere se ustanovi deželni solidarnostni sklad v pomoč prebivalstvu, ki ga je prizadel potres. V sklad se bodo stekala sredstva, ki jih bodo v ta namen nakazala država, javne in krajevne ustanove, združenja in zasebniki. Začetno nakazilo iz deželnih razpoložljivosti znaša 10 milijard lir. Pomoč iz sklada, ki bo namenjena javnemu in zasebnemu sektorju ter gospodarskim dejavnostim, se bo podeljevala na podlagi posebnih odlokov predsednika deželne odbora. Kakor omenjeno, je bila norma sprejeta so

Danes, NEDELJA, 9. maja
GREGORIJ

Sonce vzhaja ob 4.41 in zatone ob 19.22 - Dolžina dneva 14.41 - Luna vzhaja ob 14.09 in zatone ob 1.54.

Jutri, PONEDELJEK, 10. maja
IZIDOR

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 28,5 stopinje, najnižja 19,4, ob 19. ur 23, zračni pritisk 1013,8 mb pada, nebo 4 desetinke pooblačeno, vlaga 47-odstotna, morje mirno, temperatura morja 15,8 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE
Dne 7. maja se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo pa je 16 oseb.
Umrli so: 75-letna Margherita Virgini vd. Prelaz, 63-letni Giuseppe Tomasini, 93-letna Maria Barbo vd. Zopolato, 80-letni Vasco Patrignani, 82-letna Jospina Smotlak vd. Filipi, 74-letna Emilia Tence por. Sulčič.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Klic: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

Oklici: Uradnik Santo Longo in uradnica Silva Cocolo, mehanik Marino Strejz in uradnica Lucia Barabauer vd. Felszegi de Kozdi, 77-letni Giovanni Apollonio, 70-letna Nella Depolato, 63-letni Antonio Gasparinetti, 91-letna Maria Zamparutti por. Moronutti, 64-letni Luigi Corazza, 75-letna Margherita Nicoli, 82-letna Carolina Grill vd. Odorico, 63-letni Giordano Lucci.

PREJŠNJI ČETRTEK V KULTURNEM DOMU

Prva zaključna akademija šole GM

Z vrsto akademij v maju in juniju bo Glasbena matica proslavila 30-letnico obnove delovanja

Kakor smo že prejšnji teden objavili, organizira Glasbena matica v mesecu maju in v juniju vrsto akademij in produkcij dijakov šole Glasbene matice, da s tem proslavi 30-letnico obnove delovanja.

Pretekli četrtek je bila v Mali dvorani Kulturnega doma prva akademija, na kateri je nastopil kot gost ansambel Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane, dijaki Glasbene matice pa so se predstavili s peštrnim sporedom glasbenih del z nižjo, srednjo in višjo stopnjo.

Iz klavirskega oddelka so nastopili Federico Monti (1. razred), ki je zaigral pet pesmic Bele Bertolaccia, Alenka Podgornik iz 4. razreda, ki je izvedla Schubertov Impromptu v Es duru, Verena Čerčelj iz 2. razreda srednje šole, ki je prav tako predstavila Schubertov Impromptu v B duru z variacijami, Xenia Brass iz 2. razreda srednje šole je zaigrala Chopinovo Etudo op. 10 št. 5 v G duru, ter

Savica Malalan z zahtevnim Schubertovim Nokturnom, opus 27 št. 1.

Violinski razred so zastopali Mariko Biteznič iz 3. razreda, ki je izvedel arijo iz Sonate Matije Bravničarja, Jagoda Kjuder iz 1. razreda srednje šole z Omladinskim koncertom slovenskega skladatelja Mihovila Logarja (ki pa živi v Beogradu) ter Igor Kuret 1. razred srednje šole s 1. stavkom Haydnovega koncerta v G duru.

Nadalje sta nastopila flavtista Erika Slama in Leo Curri, ki sta izvajala v duetu Loelletovo sonato E mol, klarinetist Miran Košuta (3. razred) z dvema skladbama: Lancelu Introduction et rondo in Weber Romany Caprice, trio klarinetov v zasedbi Igor Košuta (3. razred), Antonio Giarota (3. razred) in Adrijan Pahor (3. razred), ki so se predstavili s tremi Divertimenti skladatelja Donatija in z Divertimentom na slovenske motive naše gatorja Ubaldina Vrabca, ki je skladbo prav v ta namen napisal. Izmed kitaristov je nastopil Aljoša Kosor (1. razred) s Carcassijevu Mazurko.

Kot zaključek sta violinista Monika Skalcer (kot gost) in Črtomir Šiško ob spremljavi ansambla Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje, ki ga vodi prof. Ciril Veronek iz Ljubljane, zaigrala Vivaldijev koncert v A molu za dve violini in godala. Pri klavirju so soliste spremljali prof. Dina Slama, Savica Malalan, Tomaž Simčič in Stojan Kuret.

Ne da bi se spuščali v oceno posameznih izvajanj ugotovljamo, da je bil celoten nastop na visokem kvalitetskem nivoju, pri čemer so posamezniki, zlasti dijaki višjih razredov pokazali poleg skrbnega tehničnega znanja mestoma tudi izrazit smisel za muzikalno področje. Ni treba pripominjati, da

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V počastitev stoletnice rojstva Ivana Cankarja

Jože Rode - Jože Vozny
Ivan Cankar

V ARENI ŽIVLJENJA
SEM STAL
Dramska lepljenka

Predstavo so pripravili:
Jože Rode dramaturg, Gustav Mahler glasba, Mira Sardoc jezikovno vodstvo
Sergej Verč
režija, scena in kostumi

Igralci:
Sergij Cerkvenič, Ksenija Dobrija, Darij Frandolič, Marina Gulin, Boris Kobal, Jasna Rodošek, Lidija Sosić, Sergej Verč

Franc Meula vodja predstave
Alenka Cepar šepetalka
Aldo Pipan tehnični vodja

Predstave v dvorani PD «I. Cankar» - Ul. Montecchi 6.

V sredo, 12. maja, ob 20.30 - PREMIERA, V četrtek, 13. maja, ob 20.30 - I. PONOVIITEV, V soboto, 15. maja, ob 20.30 - II. PONOVIITEV.

so potresni sunki, ki so sredi koncerta povzročili nemajhen preplah med občinstvom, po svoje doprinesli k razpoloženju izvajalcev, ki so pa po kratkem premoru zopet nadaljevali z izvajanjem sporeda.

Izvrsten glasbeni užitek, ki je nudil nastop ljubljanskega 12-članskega godalnega ansambla z odličnimi solistoma. Pod vodstvom mentorja prof. Cirila Veroneka so odlični orkestri predstavili Vivaldijevu umetnino tako, da bi mogla zavladati vsaka profesionalna glasbena skupina.

Glasbeni akademiji je prisostvovalo lepo število občinstva, ki ni štedilo s priznanjem mladim glasbenikom.

Že sedaj opozarjamo vse, ki jih zanima napredek dijakov šole Glasbene matice, da po naslednji akademiji prihodnji četrtek, 13. maja, ob 20. uri v Kulturnem domu. Nastopili bodo solisti in godalni kvarteti.

Kino

La Cappella Underground Zaprt. Ariston 15.30 «La mia droga si chiama Julie». Igrata Jean Paul Belmondo in Catherine Deneuve. Barvni film.

Mignon 15.00 «Un asso nella mia manica». Igrata Omar Sharif, Karen Black.

Grattacielo 16.00 «Adele H. Una storia d'amore». Igra Isabelle Adjani. Barvni film.

Fenice 15.30 «Roma a mano armata». Igrata: Thomas Milian in Maurizio Merli. Barvni film. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Excelsior 15.00 «Qualcuno volò sul nido del cuculo». Igra Jack Nicholson. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Nazionale 15.30 «Sandokan - I. del». Barvni film. Kabir Bedi in Carole Andre.

Eden 16.00 «Il secondo tragico Fantozzi». Igra Paolo Villaggio.

Ritz 15.30 «Il comune senso del pudore». Barvni film. Igrajo A. Sordi, C. Cardinale, F. Bolkan, C. C. Ponzoni. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Aurora 15.30 «Cadaveri eccellenti». Igra Lino Ventura. Barvni film.

Cristallo 16.00 «May fair lady». Igra A. Hepburn. Barvni film.

Capitol 15.30 «Bluff». Barvni film, v katerem igra Anthony Quinn in Adriano Celentano.

Impero 16.00 «Il vento e il leone». Barvni film.

Moderno 15.30 «Pasquino Settebellezze». Igra: Pasquino, Giannini. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Filodrammatico 15.00 «Passima apertura casa di piacere». Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Ideale 15.00 «Zanna Bianca alla riscossa». Igrata Maurizio Merli in Henri Silva. Barvni film.

Vittorio Veneto 15.00 «Il padrone e l'operaio». Igra: Renato Pozzetto. Barvni film.

Radio 14.30 «Sandokan, la vendetta dei Tughes».

Abbazia 14.30 «Gruppo di famiglia in un interno». Igrajo B. Lancaster, S. Mangano, Helmut Berger. Prepovedan mladini pod 14. letom.

Volta (Milje) 15.00 «Il bianco, il giallo e il nero». Igra: Giuliano Gemma. Barvni film.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

Al Lloyd, Ul. Orologio 6 - Ul. Diaz 2; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Piccola, Ul. Oriani 2; All'Annunziata, Trg Valmaura 11.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

Alla Basilica, Ul. S. Giusto 1; Alla Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Alla Giustizia, Trg Libertà 6; Alla Testa d'Oro, Ul. Mazzini 43.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure, tel. šte. 732-627.

V predprazničnih in prazničnih dneh dnevnega in nočnega služba deluje nepretrgoma od 14. ure predprazničnega dne do 7. ure dneva po prazniku. To velja za zavarovance INAM - INADEL - ENPAS. Dnevni pozivi na telefonski številki 68-441, nočni pa na številki 732-627.

LOTERIJA

BARI	84	80	65	68	75
CAGLIARI	61	64	34	12	83
FIRENCE	5	23	21	36	59
GENOVA	44	73	70	43	64
MILAN	84	24	40	29	63
NEAPELJ	64	79	31	21	1
PALERMO	18	21	30	82	22
RIM	81	90	13	57	16
TURIN	9	90	44	70	21
BENETKE	66	43	87	90	81

Enalotto
2 2 1 X 2 2 1 2 2 2
KVOTE: 12 točk - 32.112.000; 11 točk - 1.003.500; 10 točk - 51.400 lir

Gledališča

AVTOPORT PRI FERNETIČIH

KAJ SE DOGAJA
POD MEDJEDJAKOM

Okoli avtoporta pri Fernetičih se že dolgo krešejo in prepletajo razna nasprotujoča si stališča. Med drugim pripisujejo repntarstvom županu, da trdovratno odklanja podpis gradbenega dovoljenja in da s tem zavlačuje gradnjo pomembne infrastrukture itd.

Ker menim, da je problem, ki o njem pišemo, še iz mnogih zornih kotov nerazčiščen in nejasen, bom danes dotaknil iz ekološkega vidika, saj je varstvo narave eno glavnih komponent smotne uporabe prostora pametnega, preudarnega urbanističnega načrtovanja.

Kakšen je položaj v sedanji fazi? Konzorcij za avtoport je zaenkrat zasedel in zabetoniral ploščad s površino okoli 60.000 kv. metrov, in ogolil nadaljnjih 30.000 — 35.000 kv. m kraške površine. Skupaj ima torej konzorcij že na razpolago kar blizu 100.000 kvadratnih metrov.

Resnici na ljubo ni konzorcij s svojimi posegi doslej povzročil velike ekološke škode. Izognil se je uničenju velike doline ob cesti Fernetiči - Repentabor, ki spada v celoti na področje rezervatov iz naslova tako imenovanega Belčijevega zakona. Zasluj je sicer značilno brezno na severozapadnem robu ploščadi z olajševalno okoliščino, da je tam predviden odtok odplak po predhodnem filtriranju preko čistilnih naprav. Škoda je za posek sicer ne prav številnih hrastov ter za manjši mlad borov sestav prav na koncu nastale goličave.

Naravnost grozofina, iz ekološkega vidika skorajda katastrofalna, bi bila nadaljnja zasedba kraških tal, ki bi zajela še zaokroženih 250.000 kv. m. Načrtovanemu nepopravljivemu uničenju je tako namenjena morala najzadnejša kraška podoba pod Medvedjakom. Pričrčan sem, da bi pobudniki infrastrukture morali skušali poiskati drugačne variante, če bi bili vsaj enkrat stopili v ta, sicer težko prehodni, kraški svet. Naj omenimo, da je prvotni načrt avtoporta, ki ga je zagovarjal univerzitetni profesor Pellis, predvideval ostvareitev avtoporta na drugi strani državne ceste, ki pelje do mejnega prehoda, z neprimerno manjšimi kvadrati posledicami ekološke narave.

Načrtovanje poteka pri risalni mizi: zemljemerji izračunajo prostornino izkopov in nasipov; projektant izračuna primerno kvoto ravnin in lepa ploščad 320.000 kv. m je tuj Ostanje le delo min in buldožerjev. Ostanje seveda ukrofitv krajevni upravitelj: ti bodo morali kloniti pred »višjimi interesi«.

V spomin mi prihajajo besede priznanega urbanista arh. Semernija, ki je na nedavni konferenci v tržaškem častnikarskem krožku rekel: »Ne poverite načrtovanju, ki so povezana z ekološkimi vprašanji, arhitektom latinske šole!«

No, kakšna bo podoba ob dograditvi bodočega avtoporta. Ogronina, pusta več stotisoč kv. m razstegajoča se ploščad (sedanja bi se povečala za približno petkrat!) od ceste Fernetiči - Repentabor do železniške proge Sežana - Opčine. Uničili bodo / velikih in ducat manjših olin in dve zelo značilni globoki vrtači. Podkopali bodo sedaj bujno kraško vegetacijo in med drugim tudi primerke visoke hrastovine, gabrovine in jesenovine. Izgubila so mlada povišja sestavina črno bora. Na najvišji koti bodo uničili lep, že odrasle, grebenski, od vseposod vidljiv, grov gozd. Odprli bodo burji 400 m široka vrata. Železniško progno bodo morali nujno zavarovati z dragimi visokimi obrambnimi zidovi, na kar načrtovalci po vsej verjetnosti niso pomislili. Področje bo izpostavljeno neizprosnim sončni pripekli, ki jo bodo asfaltni tlaki in velike železobetonske zgradbe še podprele, tako da se bo človekovo delo moralo nujno odvijati v neznoznem okolju. Ni težko predvideti, da bo topolmer kahal ob konicah nad 50 stopinj Celzija.

Posebno poglavje so vprašanja avtoporta v zvezi s dolinami Belčijevega zakona. Skoraj polovica predvidenega področja je namreč s tem zakonom zaščiten. Pobudniki, ki trdijo, da bo zakon začel veljati, ko bodo uresničeni pogoji, ki jih vseboval zadevni delni zakon, ki naj bi med drugim predvideval obkroženje posameznih rezervatov. Dokaj simplistična razlaga. Če, da so to stališče nekritično sprejeli celo slovenski pravnik. Točno se spominjam izvajanja samega poslanca Belčija, ki je govoril v mali dvorani trgovniške zbornice ob predstavitvi takrat že izglasovanega in po njem poimenovanega zakona. Predlagatelj je ob tej priložnosti med drugim poudaril, da so zaščitne norme pričele veljati na dan objave zakona v Uradnem listu republike. Mnogi komentatorji so kasneje ganljivo in nekoliko trionfalistično pisali, da je končno tržaški in goriski Kras pod zaščito državnega zakona z velikimi začetnicami (Legge di Stato).

Zakoni (vsi zakoni), pa naj bodo slabi ali dobri, so zato, da se jih spoštuje. Vsakemu zakonu je pridana sakramentalna formula: »Ordiniamo a chiunque spetti di osservarlo e di farlo osservare.« Zakon je potemtakem v našem primeru potrebno razveljaviti ali vsaj primerno spremeniti v pogledu med zaščitenimi področji, sicer so vsi posegi nujno protizakoniti. Že o dobrih urbanističnih načrtov ali

njihovih variant, kolikor so v navzkriž z Belčijevim zakonom, je groba kršitev zakonov.

Obveščen sem, da pripravljajo nekatere ustanove prav v zvezi z avtoportom sodno prijavo zaradi kršitve večkrat omenjenega zakona. Morda bo ta edini način za preprečitev ali vsaj zaježitev nadaljnje uničevalnega pohoda sodobnih hunov. Ironija pa bi bila, če bi odgovornost pod prisilo naprtili županom in upraviteljem male kraške občine. Bolje bi bilo, da bi to opravilo prepustilo zaokazanemu občinskemu komisariju.

S. O.

PO PETIH MESECIH ŠTUDIJA

V Boljuncu zaključek tečaja slovenščine za Italijane

Jeseni izpopolnjevalni tečaj?

Konec prejšnjega tedna se je v šolskih prostorih v Boljuncu zaključil tečaj slovenščine za Italijane, ki ga je organiziral krožek »Henrik Tuma« iz Trsta in sekcija PSI občine Dolina. Tečaj, ki se je začel prve dni decembra, je trajal pet mesecev. 36 tečajnikov je pozorno sledilo pouku dvakrat tedensko po dve uri, ki ga je vodil prof. Vojko Colja na podlagi knjige »Grammatica della lingua slovena« prof. Antona Kacina. Udeleženci in organizatorji so bili z učiteljem navdušeni, saj zasluži vso pohvalo za svojo poštrevnost in trud, ki ga je vložil. Sicer nekateri niso mogli prisostvovati vsem uram zaradi izmen na delu ali družinskih razmer; vsi pa so pokazali dobro voljo do spoznavanja slovenskega jezika. Po večini so bili odrasli, predvsem iz mešanih zakonov, veliko je bilo delavcev iz bližnje tovarne Velikih motorjev, ki so naseljeni v okoliških vaseh ter celo družina iz Turina, ki se je preselila v dolinsko občino. Vsem se je zdelo umestno in naravno, da je za prilagoditev na domače prebivalstvo potrebno predvsem spoznanje njegovega jezika in navad. Vsakdo, ki je obiskoval tečaj, se lahko sedaj mirno pridruži

DOLINSKI FANTJE IN DEKLETA TER OBČINA DOLINA priredijo v Dolini tradicionalno

«MAJENCO»

IN

XX. RAZSTAVO DOMAČIH VIN

s sledečim sporedom:

DANES: Od 15. do 17. ure koncert godbe na pihala »Breg« iz Doline in godbe iz Pridvora
Od 17. do 19. ure nastop folklorne skupine »VAL« iz Pirana in pevskega zbora »S. GREGORIC« iz Kopra
Od 19. do 24. ure ples z ansambлом »SUPERGROUP«

JUTRI: Od 20. do 24. ure ples z ansambлом »SUPERGROUP«

TOREK: Ob 18. uri koncert godbe na pihala »BREG« iz Doline
Ob 19. uri podiranje »maja«

Vse dni bo odprta občinska razstava vin. V Torkli bo razstava slikarjev amaterjev iz Brega

REPNIČ

Zadnja pot Ivana Miliča

Osnovna šola Fran Venturini Boljunc

Vsem, ki ste na kakršenkoli način pripomogli k lepemu uspehu slovenosti poimenovanja naše šole po Franu Venturini, se iskreno zahvaljujemo.

Mednarodni svet s sodelavci

V tork je veliko število sorodnikov, znancev in prijateljev sprejelo k zadnjemu počitku na zgornjo pokopališče priključnega Ivana Miliča iz Repniča, po domače Nineta Gašperjevega, ki ga je v starosti 68 let kruta bolezen iztrgala iz kroga njegovih dragih.

Pokojsnik se je po končani osnovni šoli zaposlil kot natakar in je nad 15 let z veseljem vzorno opravljal svoj poklic. Po vojni je tudi občasno delal pri raznih ttrdkih,

BIVŠI AKTIVISTI NARODNOOSVOBODILNEGA GIBANJA

ki bivalo na našem ozemlju, bodo priredili

v nedeljo, 30. maja

enodnevni izlet

v Ljubljano

in bližnjo okolico

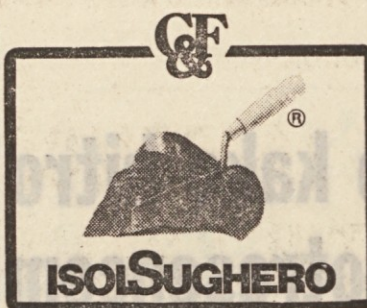
Cilj izleta je ogled krajev zgodovinskega pomena.

Izlet je namenjen vsem aktivistom in njihovim najbližnjim družinskim članom.

Vpisovanje:

Trst - Ul. Montecchi 6/III - soba št. 40 - telef. 796-218 od 8. do 13. ure.

Naknadna pojasnila bodo pravočasno javljena.

Mali oglasi

CARLI VIRGILIO vas vabi, da si ogledate veliko izbiro avtomobilov v AUTOSALONE TRIESTE, Ul. Giulia 10. Ugodne prilike: 127 72, A 112 Abarth 75, Mini 70 72, 128 73, 500 68 71, Capri 1500 70, 128 70, 124 70, 124 71, 850 66 70, 1750 70, Diane 6 72, 123 avtomatni 75, 124 68 plinska napeljava, 124 spider 71. Jamstvo in ugodni plačilni pogoji do 30 mesecev.

«CITROEN» - mehanična delavnica Cavalli, tudi drugih avtomobilov v Ul. Rittmayer 4/a.

CERTINA

DS

SE NIKOLI NI BILA TOČNOST TAKO DOBRO ZAVAROVANA

EKSKLUZIVNI ZASTOPNIK

MALALAN

URARNA - ZLATARNA Opčine, Proseška 6 - TRST

BOGATA IZBIRA UR SERVIS IN POPRAVILA ZA ELEKTRONSKE URE

LADY PLAST

TRST - Ulica Ugo Foscolo 5 (Pasaža) - Tel. 744-520

ZALUZIJE

ZLOZLJIVA VRATA

PLASTIČNE REBRAČE

PLASTIČNE OGRAJE

MOQUETTES

TRST - Ul. Boccaccio 3
Telefon 414161

POŽAR ARTEMIO

v vse kraje, tudi v inozemstvo

TOVORNI PREVOZI

Smrt Olge Markovic

linke majence je tudi letos občina Dolina odprla 20. jubilejno razstavo vin. Razstavo je odprl odbornik Drago Ota, ki je v priložnostnem govoru obrazložil njen pomen in nakazal težave, ki so spremljale to znano prireditel v vsem njenem obstoju. Obiskovalci bodo lahko pokušili dvajset različnih vin, belih in črnih, od dvajset različnih kmetov iz dolinske občine.

Otvoritev likovne razstave v dolinski «Torkli»

V petek so v Dolini v galeriji »Torkli« otvorili likovno razstavo osmih slikarjev - amaterjev iz Brega. Otvoritev se je udeležilo malo ljudi, kar je razumljivo po strašnih katastrofi, ki je prizadela našo deželo. Slike so bile na ogled še sinoči, danes bo Torkla odprta ves popoldan od 14. do 19. ure, jutri in v tork je od 17. do 19. ure. Kdor bo prišel te dni v Torklo naj stopi v Torklo, saj so slike tudi v prodaji po ne pretiranih cenah.

SUPERGRILL CARSO
Devin - tel. 208339

specialitete:
meso in ribe na žaru
restavracija
novi najemnik

SPD TABOR - OPČINE
Prežihov Voranc
SAMORASTNIKI
Priredba:
Eliza Antonac - Marko Sosič
Scena: Marko Oblak
Režija: Marko Sosič
POVIR: danes, 9. maja, ob 16. uri - SEŽANA: jutri, 10. maja, ob 20. uri - KOPER: v tork, 11. maja, ob 20. uri - ŠKOFIJE: v petek, 14. maja, ob 20. uri

PD SLAVKO ŠKAMPERLE
SV. IVAN TRST
priredi v sredo, 12. maja, ob 20.30
proslavo Cankarjeve 100-letnice
«POT SKOZI ŽIVLJENJE»

Besedilo iz Cankarjevih del izbrala Ivanka Herold in Marko Kravos, slikovni del Lojze Abram.
Nastopajo:
Loredana Gec, Neda Mijat-Sosič, Sergij Mikac (recitatorji), ter duo Mojca Šiškovci - klavir in Crtomir Šiškovci - violina.

SLOVENSKA PROSVETA
in ŽUPNIJSKI DOMOVI na Tržaškem

priredijo danes, 9. maja, ob 16. uri na igrišču »Finžgarjevega doma« na Opčinah, Narodna 39

TABOR
OB STOLETNICI
CANKARJEVEGA
ROJSTVA

Po kulturnem programu sledi družabnost. Določal bo bife z domačo kapljico.

KMEČKA IN OBRTNIŠKA POSOJILNICA
V NABREŽINI

Tel. 200186

- sprejema hranilne vloge in
- nudi posojila po ugodnih obrestnih merah

NUDI VSE BANČNE USLUGE

Urniki: 8.30 - 12.30

16.00 - 17.00

Ob sobotah zaprto

ZELITE se poročiti? Informacije agencija »Cnoscersi«, Ul. Pellicceria 6 - Videm: odprto ob sredah, sobotah popoldan in ob nedeljah dopoldan. Tel. 65-923.

STANOVANJE Z VSEM UDOBJEM! Posvem mirno, termično izolirano in izolirano tudi proti slehernemu ropotu, zares odlično za življenje v intimnosti in relaksu, ker je zaščiten z Isol Sughero odlično prirodno izolacijo, ki je kot naročena za življenje »stena ob steni«.

KUHAR! Išče mo Slovenca z italijanskim državljanstvom za našo restavracijo v Nemčiji. Nudimo stanovanje in visoko plačo. Javiti se na naslov: Restaurant KRONPRINZ 7, Stuttgart - O - Neckarstr. 124 - Deutschland.

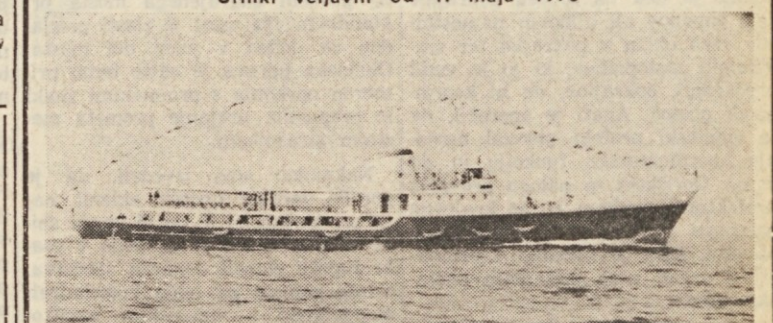
V PIRANU kupim enosobno stanovanje (za vikend) ali primeren prostor za preureditev, lahko potreben večje adaptacije. Ponudbe na: ADIT - 61000 LJUBLJANA - p. p. 171.

NAVIGAZIONE ALTO ADRIATICO S. p. A.

TRST - Ul. F. Venezian, 2 - Tel. 35-457 - 60-273

Urniki veljavni od 1. maja 1976

PROGA ZA ISTRO

M/n «EDRA»

Odhod:	Pon.	Torek	Sreda	Petek	Sob.	Ned.
Trst od.	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00
Koper pr.	8.35	8.35	8.35	8.35	8.35	8.35
Izola pr.	9.20	9.20	—	9.20	9.20	9.20
Piran pr.	9.50	9.50	9.40	9.40	9.50	9.50
Umag pr.	10.35	10.35	10.35	—	10.35	10.35
Novigrad pr.	—	—	11.25	—	—	—
Poreč pr.	—	—	—	11.20	—	—
Rovinj pr.	—	—	—	—	11.20	12.15
Pulj pr.	—	13.20	—	13.35	—	—

Povratek:	Pulj	Rovinj	Poreč	Novigrad	Umag	Piran	Izola	Koper	Trst
od.	—	15.30	—	15.30	—	16.30	16.30	16.30	16.30
pr.	—	—	—	16.55	—	16.50	16.50	16.50	16.50
od.	—	—	—	17.50	—	17.50	17.50	17.50	17.50
pr.	—	—	—	—	17.50	—	17.50	17.50	17.50
od.	16.30	18.25	16.30	—	16.30	18.25	18.25	18.25	18.25
pr.	17.15	19.15	17.15	19.20	17.15	19.15	19.15	19.15	19.15
od.	17.45	19.45	—	—	17.45	19.45	19.45	19.45	19.45
pr.	18.30	20.25	18.30	20.25	18.30	20.25	20.25	20.25	20.25
od.	19.05	21.00	19.05	21.00	19.05	21.00	21.00	21.00	21.00

Na M/1 «EDRA» so v prodaji cigarete in žgane pijače brez carine.

PROGA TRST - GRADEŽ

M/n «DIONEIA»

	ob delavnikih	ob praznikih
Odhod iz Trsta	11.00	17.30
Odhod iz Gradeža	8.00	14.30
Ob sobotah in dan pred praznikom bo iz Gradeža v Trst dodatna vožnja z odhodom ob 19.15.		
Ob ponedeljkih in dnevih, ki sledijo prazniku odpade vožnja iz Gradeža v Trst z odhodom ob 8. uri.		

PROGA TRST - GRILAN

M/n «DIONEIA»

	ob delavnikih	ob praznikih
Odhod iz Trsta	9.45	16.15
Odhod iz Grilana	10.20	16.45
	12.30	16.00

SPLOŠNA OPREMA

od obrtniških izkušenj v trgovinsko dejavnost

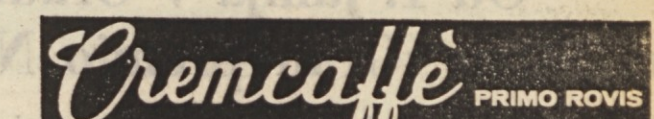
- SERIJSKO POHIŠTVO
- POHIŠTVO PO MERI
- PREUREĐITVE
- POHIŠTVO ZA TERASE IN VRTOVE

TRST, Ul. S. Cilino 38 (pri cerkvi sv. Ivana), tel. 54-390

sveže pražena kava = prihranek

Sveže pražena kava pomeni prihranek, ker da več škodljivo okusne in dišeče kave.

CREMCAFFÈ pravi kavo vsak dan in jo sproti vsak dan dostavlja
CREMCAFFÈ Vam daje vedno vse najboljše

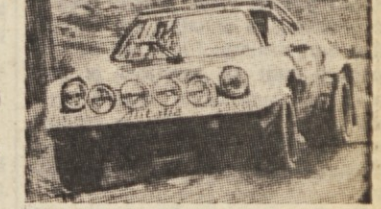
PRŽARNA: UL. PIGAFETTA 6/1 - Tel. 820.747 - Industrijska cone PUNTO FRANCO VECCHIO Skladišče 10 - Tel. 29.210

DEGUSTACIJA: TRG CARLO GOLDONI 10 - Telefoni 793.735 - 750.575

AUTORALLY PAHOR GIORGIO

Ulica Zonta 3/a, tel. 69-250

- Nadomestni deli za: fiat austin - renault - peugeot ford - volkswagen - nsu opel
- Oprema za rally
- Gume: Michelin - Uniroyal - Kleber - Dunlop.
- Originalni nadomestni deli: Lucas - Marelli - Ferodo Abarth - VDO.

V TRŽASKI KNJIGARNI razstavlja svoje risbe FRANCE GORŠE. Razstava bo odprta do 16. maja.

GORIŠKA JE ODPRLA SVOJE ROKE IN SRCA

Sedaj je glavna skrb kako hitro in učinkovito pomagati potresencem

Obstajajo različne pobude - Sindikalne organizacije zbirajo po delovnih kolektivih Sestanek županov na pokrajini - Ločniški most zaprt - Odprt most pri Štandrežu Mednarodni vlaki potujejo v Avstrijo čez N. Gorico - Že ugotovljena škoda v N. Gorici

Strašna tragedija, ki je zadela Karnijo in zahodni del Beneške Slovenije, je vedno bolj živo prisotna v vseh delovnih ljudeh goriške pokrajine, ki v okviru sindikalnih organizacij in krajevnih ustanov začenjajo zbirati pomoč in jo pošiljati prizadetemu prebivalstvu. Včeraj o polne bila na sedežu pokrajinskega župana ob njihovi nameni. Včeraj o polne bila na sedežu pokrajinskega župana ob njihovi nameni. Včeraj o polne bila na sedežu pokrajinskega župana ob njihovi nameni.

Agati je poročal, da v sedanjem trenutku na potresnem področju potrebujejo predvsem živila, zdravila, krste in strokovnjake za razkuževanje vodovodov. S tem v zvezi je omenil prispevek goriške Hranilnice 50 milijonov lir za poudariti, da jih bodo določili skupno s hranilnicama v Vidmu in Pordenonu. 10 milijonov pa je darovala za takojšnjo uporabo v korist prizadetega prebivalstva.

Sindikalni predstavniki, ki so seji na pokrajini opozorili na svojo v petek začeto nabiralno akcijo, ki so jo uvedli na podlagi neposrednega dogovora s sindikati videmske pokrajine za zbiranje nekvalitativne hrane in oblačil.

Udeleženci sestanka so zlasti poudarili potrebo po hitri in stvarni pomoči, kakaj kdor hitro da, dvakrat da. Beseda je bila o sprejemanju otrok in tudi celotnih družin, ki so ostale brez strehe. Predlagali so uporabo nezaščitene novih stanovanj, šol in zavodov. Predstavnik Šentflovence je povedal, da so zbrali večjo količino zdravil in da dajejo na razpolago cisterno za vo dajo, vendar ne vedo, kam naj to, vendar ne vedo, kam naj to, vendar ne vedo, kam naj to.

Udeleženci sestanka so predlagali, naj se odloži rok za prijavo davkov (določen je za 15. maj), ker v tem roku ne bodo mogli izpolniti prijave številnih zdravnikov, delavci in vsi, ki so odšli pomagati na potresno področje.

Včeraj je na kraj nesreče odšla tudi številna skupina delavcev telefonske družbe TTE, ki so odpravili s seboj tekočo mehanizacijo. Tjaka je odšlo tudi 600 vojakov in 50 oficirjev mehanizirane brigade Gorizia. S seboj so peljali 57 težkih strojev, 20 kamionov in 16 poljskih kuhinj. Z letališča v Villi Vicentini je poletelo tudi večje število helikopterjev. Brigada bo delovala v občinah Humin, Subid, Maiano, Osoppo, Colloredo, San Daniele in Coseanno.

Mladina se je spontano vključila v nabiralno akcijo ter je včeraj odšla takšno središče pri hranilnici na Korzu.

Od petka opoldne dalje so zaradi poškodb na železniški progi pri Huminu preusmerili mednarodni potniški promet med Italijo in Avstrijo čez Jugoslavijo. Vsak dan pelje čez železniški prehod Gorica - Nova Gorica šest potniških vlakov, po trije v vsako smer.

Medtem ko strokovnjaki občinskega tehničnega urada nadaljujejo s pregledovanjem poškodovanih javnih poslopij, zlasti šol, je občinska uprava odredila zaporo ločniškega

mosta za nedoločen čas. Potres je povzročil na mostu okvare, ki so se povečale njegovo nestabilnost. Ker so v petek promet preusmerili čez pevmski most so nastajale na vpadnicah dolge kolone vozil. Težave v prometu je občinska uprava ublažila z predčasnim odprtjem pri Štandrežu. Ta most je zlasti prikladen za dohod v južni del mesta. Občinska uprava je ceste temu primerno opremila s prometnimi znaki in prepustila urejanje prometa mestnim stražnikom.

Naknadno smo izvedeli, da je goriški nadškof Cocolin sklenil, naj se pri mašah od 9. do 16. maja zbira za potresence in da bodo v vsaki župniji zbirali denarna sredstva, ostale pobude pa bodo koordinirali sporazumno z videmskim nadškofom. Enake ukrepe je tržaški nadškof, apostolski administrator Cocolin podvel tudi za tržaško škofijo.

V dopolnilo zgornjega poročila o sestanku županov na pokrajini naj povemo, da so v ožjem delovnem odboru poleg predsednika pokrajine še župani iz Gorice, Tržica, Gradišča in Krmina in sindikalisti. Že včeraj popoldne je delovala na sedežu pokrajine delovna skupina, ki je poskrbela za nekatere učinkovite akcije. V raznih krajih Goriške so nabrali več desetih lesenih krst in jih odpravili v središče potresa.

Prav tako so že včeraj popoldne poslali v Furlanijo večje količine zdravil, iz Ronk Građača in Foljana pa so odpravljale skupine ljudi opremljene z vrtnimi in varilnimi stroji. Sodelujejo pri odkopavanju ruševin. Istočasno pa so se bili dani predlogi za sprejetje otrok in posrečenih družin v nekdanjo stavbo kolonije in Lužnici. Kot smo popoldne izvedeli je tudi goriška trgovska zbornica pripravljena dati prihodnji teden na razpolago posrečenecem razstavne prostore Es-pomaga.

V Novi Gorici se je včeraj zjutraj sestel odbor za ugotavljanje posledic potresa. Ugotovili so, na podlagi pregleda celotnega občinskega področja (Nova Gorica, Solkan, Šempeter, Brda, Soška dolina s Kanalom, Banjska planota, Spodnja Vipavska in Kras), da je bilo poščeno.

Udeleženci sestanka so predlagali, naj se odloži rok za prijavo davkov (določen je za 15. maj), ker v tem roku ne bodo mogli izpolniti prijave številnih zdravnikov, delavci in vsi, ki so odšli pomagati na potresno področje.

Včeraj je na kraj nesreče odšla tudi številna skupina delavcev telefonske družbe TTE, ki so odpravili s seboj tekočo mehanizacijo. Tjaka je odšlo tudi 600 vojakov in 50 oficirjev mehanizirane brigade Gorizia. S seboj so peljali 57 težkih strojev, 20 kamionov in 16 poljskih kuhinj. Z letališča v Villi Vicentini je poletelo tudi večje število helikopterjev. Brigada bo delovala v občinah Humin, Subid, Maiano, Osoppo, Colloredo, San Daniele in Coseanno.

Mladina se je spontano vključila v nabiralno akcijo ter je včeraj odšla takšno središče pri hranilnici na Korzu.

Od petka opoldne dalje so zaradi poškodb na železniški progi pri Huminu preusmerili mednarodni potniški promet med Italijo in Avstrijo čez Jugoslavijo. Vsak dan pelje čez železniški prehod Gorica - Nova Gorica šest potniških vlakov, po trije v vsako smer.

Medtem ko strokovnjaki občinskega tehničnega urada nadaljujejo s pregledovanjem poškodovanih javnih poslopij, zlasti šol, je občinska uprava odredila zaporo ločniškega

mosta za nedoločen čas. Potres je povzročil na mostu okvare, ki so se povečale njegovo nestabilnost. Ker so v petek promet preusmerili čez pevmski most so nastajale na vpadnicah dolge kolone vozil. Težave v prometu je občinska uprava ublažila z predčasnim odprtjem pri Štandrežu. Ta most je zlasti prikladen za dohod v južni del mesta. Občinska uprava je ceste temu primerno opremila s prometnimi znaki in prepustila urejanje prometa mestnim stražnikom.

Naknadno smo izvedeli, da je goriški nadškof Cocolin sklenil, naj se pri mašah od 9. do 16. maja zbira za potresence in da bodo v vsaki župniji zbirali denarna sredstva, ostale pobude pa bodo koordinirali sporazumno z videmskim nadškofom. Enake ukrepe je tržaški nadškof, apostolski administrator Cocolin podvel tudi za tržaško škofijo.

V dopolnilo zgornjega poročila o sestanku županov na pokrajini naj povemo, da so v ožjem delovnem odboru poleg predsednika pokrajine še župani iz Gorice, Tržica, Gradišča in Krmina in sindikalisti. Že včeraj popoldne je delovala na sedežu pokrajine delovna skupina, ki je poskrbela za nekatere učinkovite akcije. V raznih krajih Goriške so nabrali več desetih lesenih krst in jih odpravili v središče potresa.

Prav tako so že včeraj popoldne poslali v Furlanijo večje količine zdravil, iz Ronk Građača in Foljana pa so odpravljale skupine ljudi opremljene z vrtnimi in varilnimi stroji. Sodelujejo pri odkopavanju ruševin. Istočasno pa so se bili dani predlogi za sprejetje otrok in posrečenih družin v nekdanjo stavbo kolonije in Lužnici. Kot smo popoldne izvedeli je tudi goriška trgovska zbornica pripravljena dati prihodnji teden na razpolago posrečenecem razstavne prostore Es-pomaga.

V Novi Gorici se je včeraj zjutraj sestel odbor za ugotavljanje posledic potresa. Ugotovili so, na podlagi pregleda celotnega občinskega področja (Nova Gorica, Solkan, Šempeter, Brda, Soška dolina s Kanalom, Banjska planota, Spodnja Vipavska in Kras), da je bilo poščeno.

V PRIREDBI TURISTIČNE USTANOVE

Od 1. junija v Gradišču razstava «Gran premio Noè»

Tudi tokrat bodo v pokušnji najboljša vina iz naše dežele

1. junija bodo že enajstični odprli razstavišni paviljon v Gradišču vinogradnikom naše dežele, ki se bodo udeležili natečaja in razstave vin z naslovom «Gran premio Noè». Dosedanje razstave tipičnih vin v Gradišču so, podobno kot druge strokovne in specializirane razstave, močno povečale zanimanje za naša vina in jim tudi dvignila ceno. Od takih razstav so vinogradniki iz naše dežele imeli tudi finančno korist, saj se sedaj vina bolje prodajajo.

V Gradišču so z razstavo vin «Gran premio Noè» pričeli pred 11 leti, istočasno z odprtjem enote «La Serenissima». Pobudo za enako in tudi za razstavo je dala krajevna samostojna letoviška ustanova. Manifestacija je pridobivala iz leta v leto na pomenu, pri-glašalo se je vedno več vinogradnikov. Posebna komisija bo ocenila predložena vina, izdali pa bodo običajni katalog. Otvoritev razstave bo 1. junija, razstava pa bo odprta do nedelje 6. junija.

Pri organizaciji sodelujejo tudi deželni center za pomoč vinogradništvu, združenje enotehnikov, združenje pokusovalcev vin. Natečaj in razstavo so vključili v seznam strokovnih razstav dežele Furlanije-Julijske krajine.

Razna obvestila

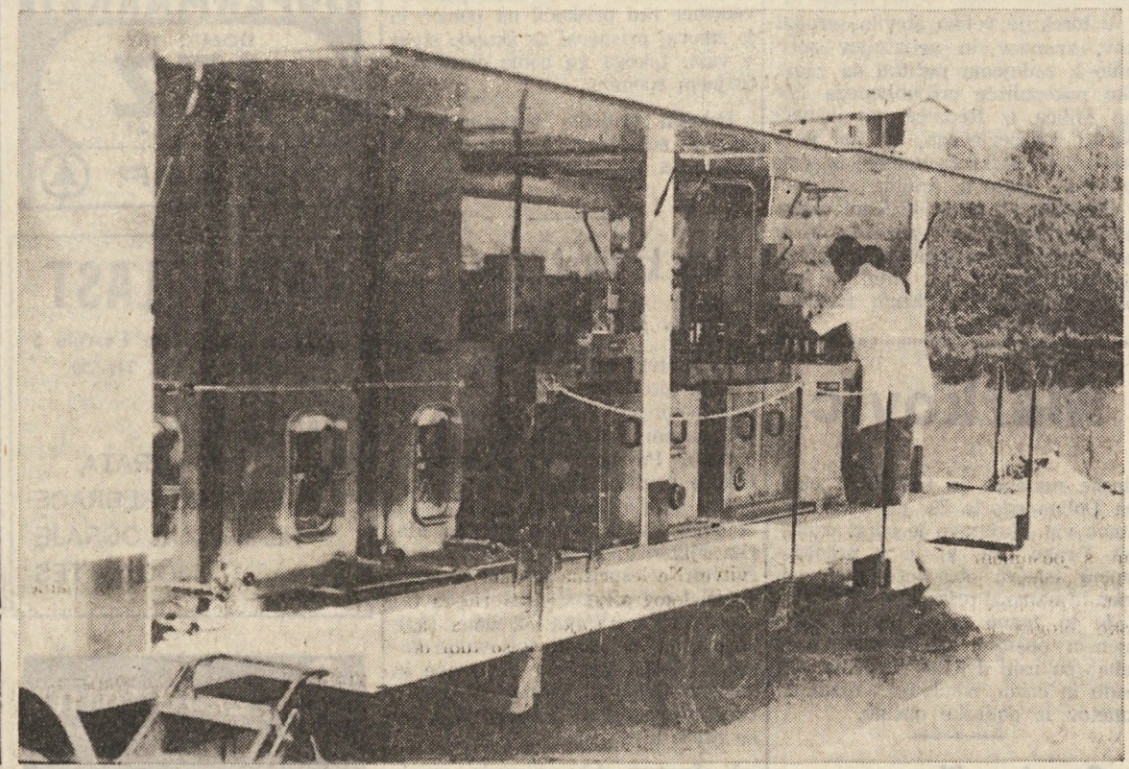
Podporno društvo za Goriško obvešča člane, da bo redni letni občni zbor v četrtek, 13. maja, ob 20. uri ob prvem ter ob 20.30 ob drugem sklicanju na sedežu v Ul. Malta 2.

Med temi je 15 osnovnih šol, 4 o-troški vrtci, 4 kulturne dvorane, 11 trgovskih poslopij in 19 cerkev (ce-lotni kompleks cerkve na Sv. «ori je poškodovan). V glavnem so bile poškodovane starejše zgradbe, to-zlasti v Solkanu in na Pristavi. Na področju mesta Nova Gorica ni bilo hujših poškodb, ker stoji hiše na močvirnem terenu in so zaradi tega posledice kar za 1,5 stopinje manjše kot na skalnatem terenu.

Po potresu so se tudi na področju Nove Gorice ljudje razbežali in zlasti še zaradi alarmantnega poročanja italijanskih krajevnih di-jaljskih oddaj prespali noč na pro-STEM. V noči od petka na soboto pa so pripadniki civilne zaštite pre-pričevali ljudi, da je nevarnost mi-pi in da lahko gredo spat v sta-novanja.

V kraje Furlanije prizadete zaradi potresa je Slovenija poslala 4.000 doz cepiva. Predstavnik Rdečega križa iz Nove Gorice je bil, kot po-blaščenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Nova premična naprava za polnjenje steklenic

V četrtek je privozil na dvorišče Gradnikove domačije na Plešivo posebne vrste tovarnjak. Ko so tehni-ki odprli stranske stene tovarnjaka, smo videli celotno napravo za pol-njenje steklenic. Tovarnjak, katerega vrednost skupno z napravami pre-sega 100 milijonov lir, si je omi-sililo podjetje iz Vidma.

S tem tovarnjakom, ki pomeni pre-cejšnjo pridobitev, ne samo podjetni-ka, marveč tudi za vse naše vino-gradnike, je vprašanje ustekleniče-nja vin postalo zelo lahko za marsi-katerega vinogradnika. Tovarnjak lahko pride na vsako večje dvorišče in ima možnost napolnitve z vinom 1.500 steklenic na uro. Naprave o-mogočajo celotni program ustekleni-čenja vse do etiketiranja. Edino ro-čno delo je postavljanje praznih ste-klenic iz skladišča na tovarnjak in nato odnašanje istih, tokrat polnih, steklenic s tovarnjaka. Vino pa do-važajo v posebno vmesno aparaturo s cevjo.

Tovarnjak je prvi te vrste v Ita-liji, razstavljali so ga te dni tudi na goriškem sejmu Espomaga. Da bi vino ohranilo svoje prvine, uporaba-ljo aktivizatorsko napravo franco-ske proizvodnje, ki stabilizira vino ter uporablja naravni fizični proces namesto kemičnih proizvodov. Tako ustekleničeno vino ohrani svoje last-nosti kot da bi bilo ročno ustekle-ničeno.

V okviru proslav ob letošnji Can-karjevi stoletnici se vključuje tudi kulturni krožek Rinascoia, ki bo ve-rjetno prihodnji tork, 18. t.m., v prostorih pokrajinske palače pri-pripravil predavanje o Cankarjevi social-no-politični miselnosti. O tem bo go-voval Ace Mermolja, ki je pred krat-kim z uspehom diplomiral na slavi-stični fakulteti ljubljanske univerze.

Delegacija županov iz Sovodenj Dreke in Grmeka v Yverdonu

V prejšnjem tednu se je mudila v mestu Yverdon v Švici delegaci-ja županov iz Beneške Slovenije. Obisk je pripravila zveza društev izseljencev ter društvo iz Yverdo-na. V delegaciji so bili župani iz Sovodenj, Dreke in Grmeka. Upravitelj je sprejel tudi župan mesta Pierre Duvoisin s člani ob-činskega odbora (na sliki) in jih seznanil z načinom vodenja občine. Na srečanju s komitejem social-ne stične stranke in sindikati pa so se pogovarjali o številnih vprašanjih, ki tarejo izseljence.

V Krminu odkritje plošče bivšemu partizanskemu komandantu

V okviru manifestacij ob letošnji 30-letnici ustanovitve italijanske re-publike ter ob 31-letnici osvoboditve je krminski profitaistični od-bor, v katerem sodelujejo stranke ustanovnega loka, borčevska orga-nizacija VZPI - ANPI, kulturna dru-štva ter občinska uprava, pripravil včeraj zvečer predstavo tržaškega gledališča o strahotah Rižarne.

Danes zjutraj ob 10.30 pa bodo pred vojašnico Amadio v Ul. Roma v Krminu odkrili ploščo v spomin na partizanskega komandanta Fran-cesca Rampolla del Tindaro - Ron-cinija. Po položitvi vencev bodo o-pomenu 31-letnice osvoboditve spregovorila poslanec Mario Lz-zero - Andrea, bivši politični komisar divizije «Garibaldi» - Friuli ter dr. Rolando Cian, član zgodovinskega inštituta za osvoboditev V.dma.

O grozotah Rižarne bosta v to-rek, 11. maja, ob 20.30 v gledališki dvorani spregovorila Nereo Battel-lo, odvetnik zasebne stranke na pro-cesu o Rižarni, ter zgodovinar Ga-liano Fogar. Uvodno besedo bo i-mel bivši komisar brigade «Gari-baldi - Natšone» Giovanni Padoan-Vanni.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strankarske priprave za politič-ne volitve. Ponovni sestanki za do-ločitev kandidatov bodo v začetku prihodnjega tedna. Odpadel je tu-blašenec Rdečega križa Slovenije, pri ustreznih oblahah v Gorici in ponudil svojo pomoč.

Katastrofa v Karniji je zaustavi-la strank

KOPRSKO KULTURNO PISMO

Ob Slovenski obali se izteka letošnja zimsko-spomladanska koncertna sezona

V organizaciji Društva prijateljev glasbe v Kopru in Avditorija - Portorož so nastopili številni domači in inozemski glasbeni umetniki in ansambli

Ob Slovenski obali se bila z zadnjimi koncerti v Kopru in Portorožu zaključena letošnja zimsko-spomladanska koncertna sezona, v kateri sta Društvo prijateljev glasbe v Kopru in Avditorij v Portorožu organizirala vrsto nastopov domačih in inozemskih glasbenih umetnikov ter ansamblov.

Deveti in zadnji koncert v Kopru je bil v prvi polovici prejšnjega meseca, ko sta nastopila kot violinski duo Igor Ozim in Primož Novšak. Na sporedu sta imela Sonato v D-duru, op. 3 št. 6, J. M. Leclaira, Sonato v A-duru št. 2, J. Haydna, Duet v d-molu, op. 39 št. 1, L. Spohra, Sonato za dve violini U. Kreka in Sonato za dve violini S. Prokofjeva. Ker nismo mogli pristojevo koncertu, naj citiramo nekaj stavkov iz ocene prof. Vladimirja Lovca v Primorskem novicah: «Ne glede na reputacijo obeh koncertov - Igorja Ozima in Primoža Novšaka - je pomenil IX. koncert Društva prijateljev glasbe presenetljivo, izjemno, enkratno in na moč nenavadno doživljeno, nabito z intenzivno, zgoščeno in omamno prepričljivo vsebino. Nič čudnega: dva izvajalca sta morala z dvema enakima instrumentoma omejenih možnosti nadomestiti vse tisto, kar sicer opravi - ne brez težav - godalni kvartet. Zaradi tega je bil njun napor dvakraten, postvarjalna napetost podvojena, tehnika igre pa izkoriščena do kraja.»

Na predzadnjem koncertu Društva prijateljev glasbe v Kopru pa je konec meseca marca nastopil mladi pianist iz Italije, Fermo Roscigno, ki si je izbral tale spored: Partito v G-duru Johanna Sebastiana Bacha, Sonato IV. op. 30 v Fis-duru A. Skrijabina, Sonato v e-molu J. Haydna, Barcarolo, op. 60 v Fis-duru in Nocturne, op. 27/II v Des-duru F. Chopina in Polonaise v E-duru F. Liszta, torej obsejen in zahteven program, ki terja od izvajalca dovršeno tehnično usposobljenost. Kakor lahko potrdi, da mu tehnična spretnost nudi vse pogoje uglejane, virtuosne igre, kar zadeva umetniško oblikovanje, se je mladi umetnik čustveno najbolj pristno vnel v Skrijabinovo Sonati; bila je v celoti najdomanejša postavitev, po svoji doživetosti najgloblja in najbolj odzivna. Značilni poetični razpoložljivosti Chopinove muzike se je najbolj približal v njegovem Nocturnu. V Bachovi Partiti so bili sorazmerno plastično izoblikovani Courante, Tempo di Minuetto in Gigue, v Haydnovi Sonati pa je bil muzikalno učinkovit tretji stavek. Recital je zaključil z Lisztovo briljantno koncipirano Polonozo. Zabeležiti moramo tudi nastop Karmen Semčeve iz Kopra, absolutne klavirskega oddelka iz razreda prof. Jelke Suhadolnikove na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani. Njen recital v dvorani glasbene šole je obsegal Preludij in fuga v a-molu, Prvi stavek Allegro con brio iz Klavirskega koncerta št. 3 L. v. Beethovna (ob sodelovanju prof. Jelke Suhadolnik), Chopinovo Balado v g-molu, Ramevsko Malo suito, Moszkovskijevo Etudo v d-molu, Skrijabinovo Etudo, op. 8 v As-duru ter Chopinovo Etudo v cis-molu, op. 10, št. 4.

Mlada pianistka se je predstavila z dokaj pridobljenim znanjem na področju klavirske tehnike pa tudi interpretacije so pokazale nadarjenost, ki smo jo opazili že v času njenega glasbenega študija v Kopru. Najtežja pa tudi sorazmerno uspešna preizkušnja so ji vsekakor bila dela: Bachov Preludij in fuga, stavek iz Beethovnovga III. klavirskega koncerta in Chopinova Balada.

V koprskem gledališču je Zveza kulturno-prosvetnih organizacij organizirala samostojen koncert moškemu pevskemu zboru iz Šmarje pri Kopru, ki je pred dobrim polletjem letom obnovil svoje delovanje pod vodstvom Alojza Boštjančiča. Letos se je predstavil tudi izpolnjen z novimi pevci, ki so zboru pripomogli do večje glasovne enotnosti, čeprav so v skupinah še posamezniki, ki se še niso popolnoma zili s celoto. Že se tem, da je zbor lahko pripravil spored za celovečerni koncert, si lahko predstavljamo, da so pevci in pevke doživljali veliko dela in napora. Največje zadoščenje je pevcem gotovo ugodna ocena, ki jo je v Primorskem novicah napisal prof. Vladimir Lovec.

V Portorožu je Avditorij zaključil koncertno sezono z gostom iz Trsta. Pianist Claudio Crismani je na svojem recitalu v drugi polovici prejšnjega meseca imel na sporedu dela samo dveh avtorjev: Franza Liszta in Claudia Debussyja. Iz cikla Popotovanja po Italiji prvega skladatelja si je izbral Petarcon sonet št. 123, Poroka, Razmišljanje, Petarcon sonet št. 47 in Petarcon sonet št. 104 ter istega avtorja še Dve transcendentalni etudi - Večerne harmonije in Spomin. Drugi skladatelj pa je bil zastopan s 6 preludij iz II. knjige: Canope, La terrasse des audiences du clair de lune, Brouillards, Feuilles mortes, Ondine, Hommage à S. Pickwick Esq. P. P. M. P. C. Komaj ena/vednašletni pianist je iznenadi z izvrstno klavirsko igro pa lahko bi rekli, tudi z nenavadno sestavljenim programom, ki zlasti pri Lisztovih

delih zahteva od izvajalca ne le tehnične dovršenosti, temveč tudi tiste poudarjalne moči, ki naj bi programsko zasnovanim ustvaritvam utisnila poetično obsežnost in pristno občutenje muzikalne oblikovanju. Moramo reči, da smo čutili pri mlademu umetniku stalno prisotno htenje, da se mimo pianističnih spretnosti čim bolj približa muzikalnemu bistvu. Med najlepše ostvaritve lahko prištejemo Petarcon sonet št. 104 in obe etudi. Tudi v stilno in poetsko svojstvenih Debussyjevih preludijih smo bili deležni prebrskov močnejše interpretativne dognanosti. Dovolil bi si pa pripomnil, da je taka sestava programa vsekakor zanimiva, vendar jo kot celoto večera lahko dojemamo najzgodnjim krog poslušalcev, pri večini pa lahko vzbudi vtis monotonoosti, čeprav je umetniško oblikovanje na visoki kvalitetni ravni. Dvornost, ki jo že zdaj poseduje in postvarjalni član nudi mlademu pianistu obetajo razvoj, v katerem bo prišel do bogatejših novih spoznanj in nadaljnjih umetniških dozorevanj.

Ob koncu prejšnjega meseca je Center za glasbeno vzgojo v Kopru proslavil 20-letnico glasbene šole v Izoli. Ob tej priložnosti je šola seveda pripravila nastop svojih gojencev in sicer iz razredov za klavir prof. Lilije Kranjc in prof. Milene Luščky, iz razreda pihal in trobil prof. Bogomirja Babiča in kitare ter harmonike prof. Branke Mahne. Svoj vzgojni delež pa prispevajo šoli še sodelavci Vinko Detoni, ki poučuje tolkala, Ljudmila Golob klavir in Silvija Gračner, ki korepetira in spremlja na klavirju.

Med pomembnimi dogodki izven obalnega področja naj omenim proslavo 30-letnice moškega zbora «Srečko Kosovel» iz Ajdovščine, ki je svoj jubilejni koncert imel 24. prejšnjega meseca. Na sporedu so bile partizanske in druge borbeno ter pesmi s socialno vsebino pa še nekaj lirčnih in ena ljudska prirejena. Poleg tega, da ljudski tradicije bivšega partizanskega zbora «Srečko Kosovel», si je pridobil tudi zasluge za razvoj zborovske kulture na Primorskem, ko je s svojim zgledom vztrajnega delovanja in umetniške rasti ter seganja po pomembnejših zborovskih delih vzbujal tudi druge pevske zbore. K temu mora-

mo pristeti še gostovanja v inozemstvu, kakor tudi nagrade na tekmovanjih doma in na tujem. Zboru želimo nadaljnjega uspešnega delovanja.

Tudi letošnje, že tradicionalne, revije otroških in mladinskih pevskih zborov osnovnih in srednjih šol na Primorskem so mimo. Na petih revijah - v Kopru, Divači, Postojni, Desklah in Portorožu - je nastopilo 45 zborov. Dokaj dobra kvaliteta povprečja so bila na revijah v Desklah, Portorožu in Postojni. Občuten pa je bil padec števila zborov na območju koprskih občine, medtem ko je zraslo število na območju izolske in piranske občine. Zbore je ocenjevala posebna žirija, ki je vodila tudi neposredno po nastopih posvetovanja s pevci, pri čemer so vključili nastop izbrala najboljših. Tako bodo ti nastopili na koncertu v Sežani 14. t.m. in sicer otroški zbor osnovnih šol «Sanka Premla - Vojka» iz Kopra, šole za italijanskim učnim jezikom iz Izole, iz Lucije, Sempetra pri Gorici in iz Tolmina ter glasbene šole iz Ajdovščine; mladinski zbor osnovnih šol iz Sežane, Postojne, Ilirske Bistrice, Lucije, Ajdovščine, Nove Gorice in iz Dobrova, poleg teh pa še dekliški zbor gimnazije iz Tolmina in mešani zbor slovenske gimnazije iz Kopra.

Združene pevskih zborov Primorske pa organizira šestim letošnjim najboljšim primorskim zborom dva koncerta: 14. t.m. bodo v Kulturnem domu v Postojni nastopili Gorški oktet, ženski zbor iz Postojne in mešani zbor iz Izole, naslednjega dne pa v dvorani Avditorija v Portorožu moški zbor iz Branika, komorni mešani iz Nove Gorice in moški zbor iz Ajdovščine.

IVAN SILIC

Cankarjevo delo v 30 knjigah

K članku našega sodelavca tov. Bogomila Gerlana v prvomajski številki dodajamo naslednje dopolnilo in popravke.

Zaradi tehničnih ovir je iz objave izpadel naslednji odstavek: Vsi Cankarjevi spisi v Zbranem delu so natisnjeni tako, da je ohranjena pristnost in pravilnost Cankarjeve besede. Tu in tam je bilo potrebno jezik uskladiti s sedaj ve-

ljavnimi zakoni, toda teh popravkov je zelo malo. Razumljivo je, da je redakcija zaupala to nalogo enemu samemu človeku in dobremu poznavalcu Cankarjevega jezika in njegovih izvorov. Opravi jo je pisatelj rojak, prof. Stane Suhadolnik, glavni urednik Slovenskega jezika, ki ga izdaja Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

Zadnja, tri. trideseta knjiga tega dela pa bo izšla že do meseca julija letos. Na prvem mestu bodo objavljene dva, trije spisi in precejšnje število pisem, torej vse tisto gradivo, ki ga uredniki niso mogli še uvrstiti v okvir svojih izdaj, ker je prišlo v razvid po njih izidu. Knjigo bo uredil Jože Munda, ki bo poleg opomb dodal še vsa kazala za celotno delo.

B. G.

France Mihelič

Ples prikazni (barvni lesorez 1955)

OB OSEBNI RAZSTAVI V PILONOV GALERIJI V AJDOVŠČINI

Milenko Pegan - mojster fotografije s poudarjeno noto v odnosu do človeka

V dveh desetletjih je sodeloval na skoraj 300 razstavah, razstavil je nad 750 fotografij in prejel zanje 81 odličij in diplom

Milenko Pegan, mojster fotografije, je pred kratkim odprl lastno fotografsko razstavo v prostorih Pilonove galerije v Ajdovščini. Na otvoritveni slavnosti dne 26. aprila je spregovoril esteti in fotograf Marko Aljancić iz Kranja, ki je orisal važnost in pomen razstavljenih del in lik razstavljalca. Iz Aljancićevega govora smo pobrali nekaj misli, ki jih tu prinašamo.

Fotografija si pri nas še v zadnjih letih utira pot v umetnostne galerije. Pilonova galerija v Ajdovščini je bila ena prvih, ki ji je na široko odprla vrata. Svoje kulturno poslanstvo je ajdovski Kulturna skupnost ambiciozno in s posluhom razširila na ves jugoslovanski prostor, ko je pred letom predstavila izbor jugoslovanske fotografije. Pokojni Veno Pi-

lon, veliki slikar in tenkočutni fotograf, bi se iskreno razveselil vsake fotografske razstave v svoji rodni hiši. Ko je bila naša fotografija še amatersko utesnjena, ko se je predstavljala na klubskih, medklubskih, republiških in zveznih fotografskih razstavah v okviru fotografske zveze, je Pilonova fotografija že takrat, čeprav sam ni več fotografiral, pomenila nekaj več. Pomenila mu je likovno enakovredno izrazno sredstvo in zavzemal se je za njeno integralno predstavljanje v umetnostnih razstavah. Danes se njegova razmišljanja uresničujejo. Možnost prezentacije neposredno vpliva na ustvarjalnost, terja nove predstavitve. Ne le priznane galerije jemljejo fotografijo v svoj razstavljeni program, nastajajo celo nova razstavišča. Vse razstave so tudi dobro obiskane, kar pravi, da vlada v naši kulturni javnosti za fotografijo veliko zanimanje.

Eden velikih organizatorjev - čeprav je ta oznaka zanj nespecifična, vendar je prav, da se ga najprej predstavi tudi s te plati - je naš gorški rojak mojster fotografije M. Pegan iz N. Gorice. Vsi, ki zasledimo Milenkovo delo že dalj časa, ga ne poznamo le kot dobrega fotografa, čeprav je ta oznaka še najbolj na mestu, ampak tudi kot človeka, ki si tako rekoč vse življenje tudi prizadeva izbojevati fotografiji enakovredno mesto in položaj med vsemi drugimi likovnimi umetnostmi. Pegan danes lahko s ponosom gleda na sadove svojega dela, kot fotograf in kot organizator, saj je nemalo njegova zasluga, da je gorški foto-klub, delavnica, kjer nastajajo odlične fotografije, eden najboljših v Jugoslaviji, da so najširši krogi na širšem Gorškem, predvsem med žameci, ne le spoznali najnovejša dosežke slovenske fotografije, ampak se zanj začeli tudi navduševati. S tem svojim propagatorskim delom, nesebičnim, kakor je nesebičen tudi sam, kar je žal, še vedno redka karakterna poteza, s to svojo dejavnostjo - mentorsko in kulturno-prosvetno - je močno zadolžil tako svoje kolege fotografe kot tudi kompetentne kulturne ustanove.

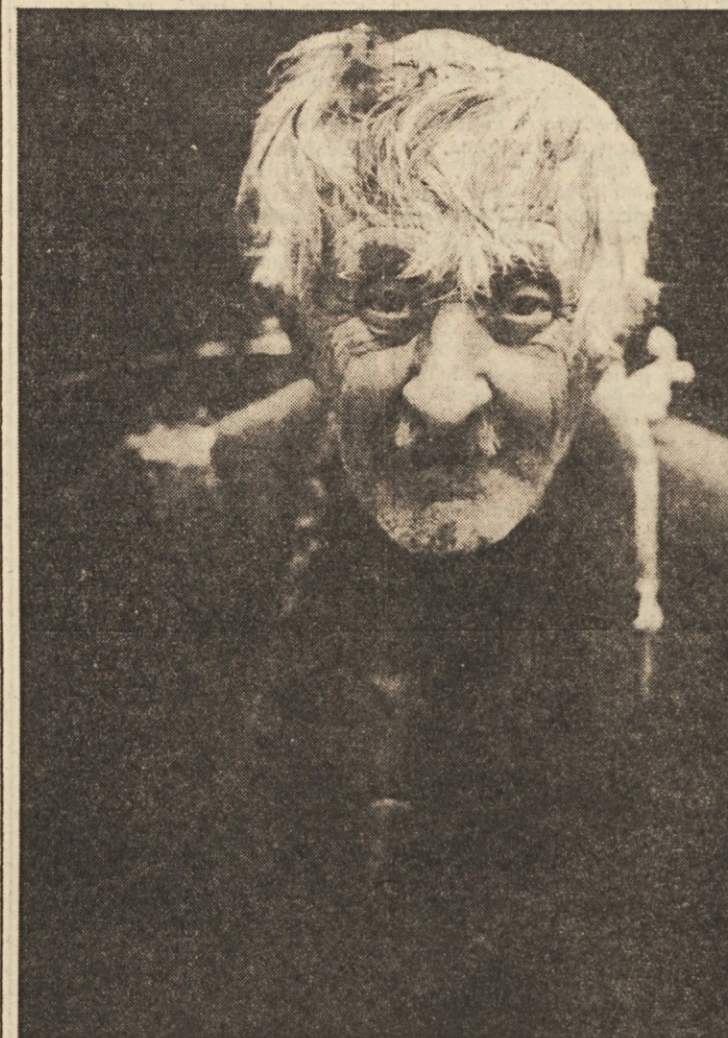
Avtor se nam v ajdovski galeriji predstavlja s skoro nepregledno kolekcijo - nad sto slik - ki nam jih postavlja na ogled, da se očinimo z njimi, da razmišljamo ob njih. Za način, ki je v navadi pri fotografskem delu, je to v resnici razkošje. Le malo pove podatek, da Milenko fotografira že od leta 1949, da redno razstavlja od leta 1953, da je v teh dveh dobrih desetletjih sodeloval na skoraj 300 razstavah, da ne omenimo samostojnih razstav, od tega ne več kot polovica v mednarodni konkurenci, da je razstavil doslej 759 fotografij, za katere je prejel 71 odličij in diplom.

Pri kolekciji, kakršno prikazuje avtor v Pilonovi galeriji, se avtorju, že zaradi načina ustvarjanja in možnosti samostojnega predstavljanja v času njegovega ustvarjanja in umetniškega zorenja, ni moglo izogniti vsaj delni retrospektivi. Prikazana dela lahko razdelimo na štiri skupine, ne da bi pri tem hoteli označevati avtorjeva ustvarjalna obdobja. Te skupine bi bile: pejsaž v najširšem smislu, portret, reportaža in eksperiment. Brez mišnega eksperimenta in reportaže, ki ji lahko priključimo tudi popotovanje, kakorkoli te zvrsti že uvrstimo v skupine, so si vendar zelo različne in odražajo avtorjev pristop in odnos do objekta. Pegan sodi v generacijo, ki ji je bila vrsta klasična fotografska kompozicija, čeprav jo po svoje modificira. Že ta prilaga modifikacija kaže na samostojnost njegovega dela in sloga, ki ga v eksperimentu se poudarja

in se osvobaja slikarskih kanonov, izrabljajoč možnosti, ki mu jih daje, izključno fotografski medij. Bolj vezan na slikarstvo je morda v svojih portretih, kjer je razvil, kot nihče pri nas, do vrha iztanjšan psihološko-fiziološki izraz človeškega obraza. Njegovi portreti so na moč ekspresivni, vendar nikoli šokantni. V njih se kaže druga poteza njegovega značaja, človeško topleto in odnos do človeka. Pri portretiranju ni nasilen: to pričajo njegovi posnetki. Drugače je seveda pri reportaži, pri tako imenovani live - fotografiji, kjer se tu pa tam poprima priljubljena načina skrite kamere, vendar bolj iz skromnosti in nevpodljivosti, kakor z namenom, da bi človeka posnel pri opravi ali vedenju, ki ga ta ne

želi videti zabeleženega. Pegan je napravil celo galerijo primorskih obrazov, klenih, trdnih, odločnih, vendar prijaznih in veselih, kakršni so Primorci in kakršnih morda še bolj poznamo prav po njegovih fotografijah. Ni jih obdelal dokumentarno, čeprav je svojevrsten v njegovih fotografijah dokument časa in pokrajine v katerih ti ljudje žive. To so umetnine, ki jih bo zgodovina slovenske fotografije morala uvrstiti v studijsko kolekcijo. V njih se nam kaže Milenko Pegan, jugoslovanski in mednarodni mojster fotografije, ne samo kot odlični fotograf, marveč kot slikar, kar je vedno želel tudi biti, kot slikar, ki je čopič zamenjal s kamero, enakovredno in uspešno.

JOŽKO PRINČIČ

Milenko Pegan

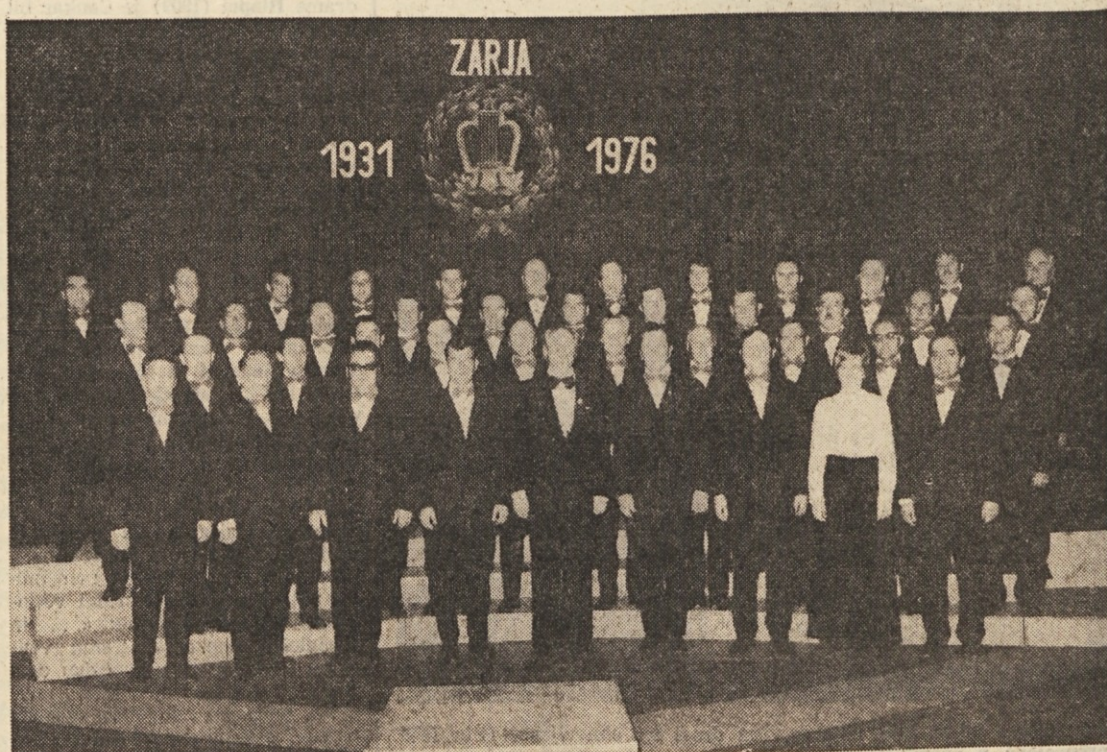
«Navihane»

MILO BAMBIČ

NASTOPILO BODO V PROSLAVITEV 45. OBLETNICE SVOJE USTANOVITVE

Trboveljski pevci gostje društva Tabor na Opčinah

Gostovanje sodi v okvir sodelovanja med trboveljskimi in opčinskimi prosvetariji

Pevski zbor «Zarja» iz Trbovelj, ki bo nastopil 16. t.m. na Opčinah

Tako kot druga naša prosvetna društva, vzdržuje tudi opensko Slovensko prosvetno društvo Tabor stike s sorodnimi organizacijami v matični domovini. Prav te dni na primer gostuje v sosednjih krajih čez mejo društvena dramska skupina, moški pevski zbor Tabor pa se pripravljajo, da udrži že stare stike s trboveljskim moškim pevskim zborom Zarja. Saj je minilo že nekaj let, odkar so openski pevci prvič nastopili kot gostje Zarje v Delavskem domu v Trbovljah. Seveda so potem Trboveljski povrnili obisk in imeli koncert v Prosvetnem domu na Opčinah. Zdjaj pa je v teku drugi krog obiskov. Openci so že obiskali Trbovlje, v soboto, 15. maja, pa bodo kot gostje nastopili v Prosvetnem domu na Opčinah trboveljski zarjasi, ki so sredi aprila z jubilejnim koncertom v Trbovljah proslavili 45. obletnico svoje ustanovitve.

Moški pevski zbor Zarja, ki danes deluje v okviru DPD Svoboda Center Trbovlje, je namreč imel svoj ustanovni občni zbor 8. decembra 1931 v rudniški kantini na

Dobrni. V zboru so peli izključno rudarji in februarja 1932 so pripravili prvi koncert.

Zbor je neprekinjeno delal do leta 1941, nato pa so pričeli posamezni njegovi člani odhajati v partizane. Leta 1944 je večina zbora delala pod vodstvom Radovana Gobca v okviru kulturne skupine IV. operativne cone na Stajerskem. V boju za svobodo je padlo devet članov zbora.

Od maja 1945 je Zarja ponovno nastopala v osvobodjeni domovini. Poleg koncertov v Sloveniji in zamejstvu beleži zbor v svojem delovanju uspešna gostovanja v Zahodni Nemčiji, na Nizozemskem, v Avstriji, na Češkoslovaškem.

Zbor je vsekakor ostal zvest kulturnemu poslanstvu. Širili je našo delavsko, umetno, narodno in borbeno pesem med delavnimi ljudmi. Za takšno pot so se odločili vsi dirigenti moškega pevkega zbora Zarja: Jože Rotar, Rudi Dolničar, Radovan Gobec, Jože Skrinjar in Rihard Beuermann.

O kvaliteti zbora pa pravi vrsta priznanj, ki jih je postal v svojem dosedanjem delovanju. Tako je zbor prejel bronasto plaketo mesta Maribor na republiknem tekmovanju pevskih zborov v Mariboru, Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je podelila Gallusovo plaketo zboru in njegovim dirigentom Dolničarju, Skrinjarju in Beuermannu, posameznim pevcem pa zlato, srebrno ali bronasto Gallusovo značko, v krajevnem merilu pa je zbor dobil nagrado Tončke Čečeve od kulturne skupnosti Trbovlje ter Prvojunjsko nagrado mesta Trbovlje in njegovemu vodji Radovanu Gobcu od domače občinske skupnosti.

V skladu s svojo usmeritvijo bo moški pevski zbor Zarja tudi na sobotnem večernem koncertu na Opčinah predstavil predvsem borbeno in ljudske pesmi. Večer bo nekoliko slovesnejši, saj se dejstvu, da gre za gostovanje, pridružuje tudi jubilejno vzdušje. Prepričani smo, da bo gostovanje trboveljskih zarjasev pomemben kulturni dogodek ne samo za Opčine, ampak za našo skupnost sloh.

revije

LITERARNE VAJE ŠT. 6

Predzadnja letošnja številka dijaške revije «Literarne vaje» (v šolskem letu izide 7 števil) je vsebinsko bogatejša od prejšnjih. Uvodni sestavek, ki ga je napisala Diomira Fabjan, Bajc, je posvečen nedavno umrlemu profesorju Jožetu Peterlinu. Nadaljuje se povesti «Maja» Lidije Rupel in «Pred oltarjem sveta» Igorja Vrabca. Prijeto se berejo pesmi Suzi Perlot, Marko Mesesnel je napisal fantazijsko vesoljsko popotovanje «Prvič v tujini». Spis izpričuje dokaj bogat besedni zaklad in smisel za fabuliranje. Vesna Sosič objavlja prispevek «Sedanjost v trenutku», manjše prozne tekste so prispevali Eleonora Zupančič, Nives Košta, Viviana Giuliani, Stojan Pahor, Peter Filipič, Vera Kukanja, Ivana Pertot.

Jasna Rodošek je napisala razgovor z režiserjem Jožetom Babičem (nadaljevanje iz prejšnje številke), Irena Zupančič pa o dijaških problemih na šoli, Breda

Klanjšček pa o srečanju v Ukva. Patricia Terčič se je pogovarjala z igralco SSG Mirando Caharijevo o njeni igralski poti in ambicijah, potem pa je spet natresenih večje število drobniških prispevkov katerih avtorji so, pod skupnim naslovom «Čemu zburujemo», Sonja Stavar, Jasna Merku, Milko Vitez, Igor Coretti, Peter Zerjal in Franco Perko, pod skupnim naslovom «Pomen in vloga žene v današnjem svetu» pa Ausonia Prašl, Sonja Veljak, Marija Emili, Marina Mišalič, Walter Švara in Erika Briščak. Pesem «Nesmisel» je prispeval Mak, Eva Fornazarič pa še nekoliko daljši spis «Cesta...».

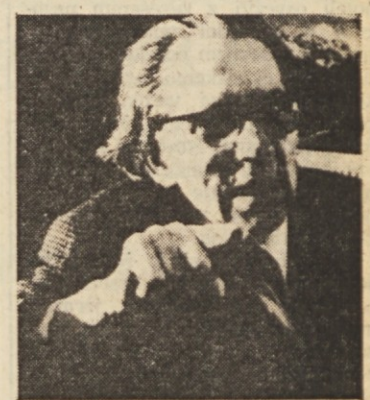
Rubriko «Gledališče» so tokrat izpolnili David Malalan s svojimi pogledi na predstavo «Stara garda», Patricia Terčič, ki pove nekaj svojih misli o «Barbari» in «Pomladnem prebujanju», Lauro Trevisan, ki podaja nekaj pregled tega, kar je gledal v raznih gledališčih, in Eva Fornazarič, ki opiše nekaj predstav v opernem gledališču Verdi.

Dramatik I. Mrak sedemdesetletnik

Ta spomin je navezan na Ivana Mraka - «Obločnico, ki se rojeva», kakor so ga ironično imenovali ob njegovem prihodu v Ljubljano leta 1927 po naslovu njegovega odrskega preveca. Od njega se je ohranil le lepak.

Dramatik Ivan Mrak je namreč te dni praznoval 70-letnico rojstva. Rodil se je 30. aprila 1906 v Ljubljani, gostilničarju «Pri starem Rimljanu». Mrak pa je v marsičem povezan tudi s Trstom, tako po raznih kulturnih, prijateljskih in predavanih, kot po predavanju njegovih del. Tudi njegova prva pot v svet je bila prav v Trst, od koder se je 13-letni begunček skušal prebiti v Ameriko s svežnjem rokopisov, ki mu jih je nato za vozovnico domov odkupil neki openski gostilničar. Petnajstleten že izdaja tehnik «Slovenska misel» in v njem roman, seveda na rusko temo. Ob krovih dogodkih v Ljubljani leta 1921 objavi v dnevniku «Naprejek» poem «Oporka trinajstega» in kmalu se seznani s Srečkom Kosovelom, s katerim prireja literarne večere. Iz leta 1925 je oporečnica «Obločnica, ki se rojeva», škandalozni kamen spotike, ki ga starejši Ljubljančani še danes pomnijo.

Zaradi njega se Mrak zateče v Zagreb študirat k slovitemu Hinku Nučicu režijo in igralstvo. Kmalu nato se v Parizu sestaja z Vladimirom Bartolom, Josipom Vidmarjem, Binacijem, Donatom in drugimi ter snuje zametke bodočih del: Trilogijo Rimljanovine, Heinricha von Kleista in Emigrantsko trilogijo. Zasnuje tudi ograjde za «Revolucijsko tetralogijo», ki ji leta 1970 ob njenem izidu v knjigi

napiše predgovor Josip Vidmar. Leta 1929 in 1930 izide v samozaložbi «Slovenski zmagaj» drami «Slepi prerok» - jedra parafila ljubljanskega meščanstva, in «Moj Gabrijel», posvečena igralci Gabrijelčičevi, ki je bila več povojnih let tudi članica tržaškega slovenskega gledališča. Z njima se je Mrak zelo zameril javnosti, a se hujše leto pozneje, ko smo s nekateri mladi družili v skupini «samoborcev» pod kritičnim entuziazmom Iva Severja, ki je prvič izdajati tehnično odlično revijo «Samorodnost».

S svojim pisanjem, zlasti z oeno «Moj Gabrijel», kiparstva Bulončeve, moje karikature in gotovo tudi Grabeljskove povesti «Sirene tulijo» o vrhinski starki, so ustvarili nam skrajno sovražno ozračje, zaradi česar se je moral Mrak z ženo Bulončevom umakniti za dalj časa v Pariz in Prago, kjer je dokončal dramo «Abraham Lincoln», v letih 1936-38 pa «Emigrantsko tragedijo», «Čajkovskega», «Ivana Groharja» in «Starega Rimljan», ki jih je nato uprizarjal s svojo igralsko skupino vse do leta 1942, ko je «Mrakovo gledališče» zadela jašistična cenzura, ki je tudi prepovedala izvedbo drame o boju ameriških rdečekožnih Indijancev za svobodo «Rdeči Logan», napisano ob požigu Rašice leta 1941.

Med NOB je bil Mrak član OF ter je dokončeval revolucijsko in še slovensko tetralogijo, v letih informiroja pa tragedijo «Marija Tudor», katero smo videli tudi v Trstu leta 1947 v izvedbi gostujoče Drame SNG iz Ljubljane. Med boleznijo in smrtjo njegove žene kiparke Bulončeve je nastal znani ciklus biblijskih dram, ki jih je prvič v celoti oddajal tržaški radijski oder, prav tako tudi trilogijo «Proces» v Avditoriju. Po letu 1960 so si sledile drame o Van Goghju, Rimbaudu, Verlainu in Beg iz pekla. Od revolucijske tetralogije je - kot vem - Drama SNG uprizorila leta 1970 «Mirabeauja», dramo o Prešernu in «Spoved lučnim bratom» pa je ob njegovem prazniku predlanskim uprizorila SP v Trstu.

MILO BAMBIČ

Sledi še skupinski športni sestavek o tradicionalnem nogometnem derbiju med realno in trgovsko (Iztek Smolack, Marko Rismondo in Robert Seražin).

Posebno zanimivo so izsledki ankete v treh razredih znanstvenega liceja Franca Preserja (I. b. II. a in b. skupno 57 dijakov) o šolski izobrazbi njihovih staršev ter o spremljanju tiska, radia in televizije med dijaki omenjenih razredov. Od 57 jih redno kupuje Primorski dnevnik kar 55 in ta podatek nas resnično veseli. Revijo Dan kupuje 42 dijakov, tehnik Gospodarstvo 19 in prav tako štiri najstnejšnje «Delo» (glasilo tržaške federacije KPI v slovenščini). Mladiko kupuje 12 dijakov, Katoliški glas le 8. Novi list 7, revijo Zlavo samc 1. Presenetljivo je število kupcev Piccola (32), Meridiana (24) in Unità (18) ter drugega italijanskega tiska (66).

Pa še to: za politiko se zanima 27 dijakov.

Podatki, dopolnjeni še z drugimi razredi, bodo lahko koristna študija za marksistično razmišljanje in predvsem za ukrepanje.

J. K.

1. Beseda in liratura.
Slovničar Anton Breznik je Ivana Cankarja imenoval »za reformatorja slovenskega knjižnega jezika« (Jezik naših pripovednikov, Ivan Cankar, DS 1935), reformatorstvo pa utemelji razborom njegove poezije. Beseda »reformatorstva« je bila tej zvezi pravilna. Cankar spozna nameri med pisatelje, ki k paznemu premišljanju in raziskovanju izrazno moč in učinkine besede v njegovih pismih, clankih in literarnih delih srečujemo številne izjave o besedi. Nekatere izdajajo, da je tehtal svojo oblast nad besedo in da se tudi ni bal priznati, da mu včasih ni hotela služiti za pomeni, ki jih je zaslužit v kakšnem pojavu.

Z besedo kot poetskim in filozofskim predmetom se je opazneje ukvarjal v treh časovnih odsekih. Prvič tedaj, ko je skupaj z drugimi modernisti vstopil v slovensko literaturo, torej v devetdesetih letih. Drugič ob polemiki z zagovorniki narodnega jezika v literaturi, predvsem od 1900 do 1907, zadnjič pa med le-

neobrabljeno ime), ki po krščanski moralni pomeni ničvednega, zunaj zakona rojenega človeka, vrne župniku, svojemu očetu, ta pa pod njegovo težo zbližni. Beseda Polikarp je usmerjena na rej na vest in zavest, ter kopiči obutek krivde do meje, ko razum razpade pod navalom etičnega čustva in fantastičnih prizorov. Se izrazitejši primer dramatizacije moči besede imamo v drami **Hlapi** (1909). Ko poskuša nepokorjivi Jerman premagati konservativno oblast, množico pa pridobiti za veliko človečansko delo in svobodo, zadostuje en sam medlek, ana sama beseda, da zaustavi in ohromi njegov revolucionarni patos. V medleku »Matija mu umira, on pa boga preklanja«, beseda »matija in kar je zanj povezano smrtno zadene njegovo načrt, da bo slovenstvo prekal v novo kvaliteto. Po tej ugodni besedi Jerman ni več »junak«, ampak le še antijunak, življenjske in družbene moči se poslej svobodno poigravajo z njim.

Ce pa ima beseda takšno moč,

doma 1909 in 1914. Začetni vzrok za reformo je bil jezikovno estetski, Cankar je v enem delu tedanje literature zadel na obrabljeno besedo, ki so jo nekateri poetološko in ideološko nadzorovali in posuho parili, ali pa so jo hoteli osvežiti z zgrogenim nazorom o »narodni umetnosti«. V tretjem časovnem odseku pa se je literarno estetskemu pridružil še kulturno politični vzrok, ostrejša prisotnost nemškega imperializma na Balkanu. Izostreno narodno vprašanje je Cankarju še stopnjevalo vprašanje po etosu lastne, s tem pa po etosu umetniške besede sploh.

V prvih letih je izdelal jasen nazor o pesniški besedi: zanj mora stati karakter, izražati mora hkrati čut in idejo, biti polno povedna, njena povednost mora ustrezati estetski vrsti, ki ji služi. Pesniška beseda je ali nujna ali pa je ni, kajti samo nujna beseda izraža in jamči pesnikovo osebno substanco, njegov značaj, njegov etos. Z načelom najučnosti je Cankar povezal torej estetsko in etično moč in vrednost pisateljske besede.

S takimi pogledi na položaj besede v besedni umetnini pa ni zadel le tedanji formalistov in "filozofov", ki so prežali na pisatelje "svobodno besede", ampak tudi tiste književnike, ki so zagovarjali "narodno umetnost" in "narodno govorico". V letu 1899 je govedal, da hoče sicer tudi sam pisati ljudski, naraven pesniški jezik, takoj pa dodal, da za tak jezik ne zadošča znanje slovenske slovnice (Franu Govekarju, 24. VIII. 1899). Odbil je pojem "preprostost" pisanje, "preprost jezik", se skliceval na jezik Janeza Trdine (1903, 1905) in ponovno zahteval, da bodi umetniška beseda naravna, osebno in narodno pristna, živa, motivirana naj jo izpovedna in estetska nujnost. Pravi umetnik "delati literature" ne sme naravnost "delati literature", ampak jo mora ustvariti iz naravnega, njegova dolžnost je le pisati iz "slovenskega mišljenja in čustvovanja".

Ob Zupančičevih birki **Čez kraj** (1904) se je Cankar vpraševal, kaj je povzročalo in spodbujalo dotedenjii sorazmerno hitri jezikovni razvoj in nemir v slovenski literaturi, zakaj so zmerom pogosteje doteleale vanjo jezikovne moči iz ljudskega jezika. Odgovorjal si je, da je bil morda »ta razvoj zato tako jadrn in nemiren, ker smo majhni in zasluženi, ker se vsa neupenjenitejša naša moč ne more izliti drugam nego v pesm in besedo«. Literatura je bila po njegovem potemtakem še zmerom glavni pričevalec kulturne in politične biti slovenskega naroda. S to mislijo je Cankar opozarjal na dvoje: odkod mora pisatelj jemati, če hoče ustvariti resnično renesanso pesniške besede in pisati živo besedo, in drugič, da je pisatelj dolžn povzročiti za slovensko besedo tudi politično zgodovinsko. Mogoče je Cankar precejeval umetniškovo vlogo v zgodovinski udeli malega naroda, zato pa tudi njegovo izjemnost v razvoju in obrambi narodovega jezika. Naravnost visoko pa moramo in tudi smemo oceniti pojav, da je s stališča etike in estetike zavezoval pisatelja, naj izraža človekovo osebnost in narodno, elementarno in družbeno bit z naravno, z neizumetničeno besedo.

[illegible]

ni reformiral le je ovsvenega jezika, ampak se je odločil zdraviti in avtentizirati tudi javni jezik. Avtentizirali ga toliko bolj, kar je tudi ta jezik mogel in moral biti pravo, pristno orodje boja za socialno in nacionalno pravico slovenskega naroda.

Obrahljene, mehanično izgovarjane besede tistih, ki so si lastili narodno vodstvo, so Cankarja vznemirjale toliko bolj, kolikor težji je ob Drangu nach Osten postajal boj za individualno slovensčino in za obstoj slovenskega naroda. Za dokaz, kako se je zavedal nevarnosti imperialisčnega obroča in s kakšnimi čustvi in demokratično zavestjo je nam odgovarjal, lahko pričamo vsekakor tudi na umestne literarne publikacije in korespondenčno. Toda tu me zanima le vprašanje, kako se je Drangu nach Osten upiral prav z jezikom kot objektivnim določilom narodnosti in naroda, in na kakšnih pojavih je odčitaval, da je tuje nasilje zmerom bolj spodkopavalo slovenski jezik in kulturo in vse narodni obstoj.

Levcu: »Kar imam prida od vse svoje šole, so slovenske ure in pa tisto, kar sem se privatno učil.« Seveda bi lahko rekli, da je pisatelj slovenske ure poudaril. Lahko bi poudarek razumeli tudi kot poklon svojemu profesorju, pravopiscu Francisku Levcu. Toda s takšno interpretacijo bi zelo omajali resnični pomen Cankarjeve izjave o šoli, prezrli bi, da gre v resnici za silovito obzobje naše ustanove, ki je pri nesvobodnem narodu bila zelo občutljiva celica ali protinarodnega ali narodno konstruktivnega delovanja.

Zakaj je Cankar še posebej obtožil pomenčevalno srednjo šolo v Sloveniji?

V črtici Maj (1917) (*Podoba iz snopov*) zapisal stavek: »Tik ob moji desni raste drobna modrikasta cvetica, ki ji ne vem imena.« Ob stavek s poetičnim motivom, ki pove, da Cankar ni poznal imena modrikaste cvetice, moramo pristaviti tale izjavo iz članka *Slovenska kultura, vojna in delavstvo* (1918): »Ze pred vojno je bilo šolstvo na Slovenskem slabše kot slabo; kosuško in oderuško nam za je bil

A preden bom analiziral objektivne osnove njegovega zgodovinsko pomembnega odpora in pregledal način, s katerim je poskušal reformirati jezik javnosti, se bom vprašal, kaj mu je jezik, za katerega se je bojeval, sploh pomenil in zakaj mu je toliko pomenil.

Prvo Cankarjevo doživetje slovenščine je vezano na mater. V členu *Tuja učenost* (1910), kjer mati podvomi v tujo učenost ali nazorsko preusmeritev, ki si jo je Cankar nabral iz knjig, se pripovedovalec tudi spominja, da je bila nevna »slovenščina lepa in čista« in da mu je mati »opravljala besede«. Priznava torej, da mu je materina jezikovna šola prizgajala oster čut za govorno besedo ter oblikovala odnos do nene pravilne, pomensko jasne baše. Ta šola je bila morda toliko vajebna, ker Cankar v romanu *Na klancu* (1902) pripoveduje, da je očetu prebiral nemške romane, pri tem pa se mu je godilo, da je razumel besedo, vsebina pa je ostala meglena zaradi nepoznanosti socialnih struktur v teh romanih, še bolj pa zaradi površinsko doumetne besede. Potencialni umetniški dah, kateremu je beseda postajala »lepo orodje«, je potemtakem že mlad doživljal in ločil osebno neprednost ob domači in zavrstil ob tuji besedi. Trditelj je zato močnejši, da je materina jezikovna šola kot pristen začetek ob vseh kasnejših postopkih ter ob vsej njegovi literarni jezikovni razgledanosti in domiselnosti tvorno vplivala na njegov jezikovni nazor.

odmeril gospodar.« Da navajamo drugo poleg druge tako nasprotni vrednosti, kot je cvetica brez imena in kulturno-zgodovinska ocena mačehovske šole, nas opravičuje in obvezuje Cankarjeva črtica *Realna* (Sd 1973), ta objektivna razlaga o slovenski desetletjih pred prvo svetovno vojno.

V členu je obdolzil nemško šolo, da je Slovencu hromila avtentično izrazno zmčnost in siromašila njegovo duhovno ustvarjalno moč. Ovirala je, da bi se slovenščina, kakor drugi evropski jeziki, normalno razvijala tudi na duhovno zahtevnejših področjih, saj je na ta področja ni pustila v glavnem že v srednji šoli. In tako je postajala slovenska kultura zmerom bolj prizadeta. Cankar pripoveduje, da mu je nemščina skorajda ugnasila misel za naravo, zemljepis, za prirodne in zgodovinske vede. Nemški jezik – nemški učitelj – slovenski dijak: to je bila nevarna »komedija«, v kateri se je dogajalo nekaj protikulturnega: bodočemu slovenskemu izobražencu je šola »poverila velik besedni zaklad«. Izguba besedišča je delala težave pisateljem, a nič manj tudi drugim poklicem. Ob surovi redukciji jezika, tega najbolj osebnega instrumenta, pa je Cankar do dna spoznal tudi pomen in vrednost narodnosti in zapisal, »da veže govorica človeka s človekom trdnješe in zvesteješe od vseh drugih vezi na svetu«. To vez je tuja šola trgala in pomagala slovenskega izobraženca ne le duhovno siromašiti, ampak ga tudi narodno zvesti in odjuti. Poleg

Zgodaj privzgojen čut za lepo slovesnino ga je pripravil, da se je že v osnovni šoli upiral robati rime in vsake vrstice, češ, kaj pa spatenega meščanskega stila – elkanju. Nato je v romanu **Tuji** (1901) kritiziral slovenske uradnike in druge izobražence, ki so na Dunaju slišali, da je kmetstvo "vredno", "brezposelnost" pa "misliti".

Besednega umetništva je torej prizadevala zlasti še slovensko publika, ki je bila vseh vrst, od časnikarjev politične do znanstvene in filozofske.

Prizadevala pa je tudi že malotrásko, več, kmetsko okladije. Njene razloge, zakaj je bilo tako, smo videli v drevena drobnina detajla V romanu **Martin Kacur** (1906),

Leta 1900 je izjavil (pismo Karlu Cankarju, 6. X. 1900), da si vsa-
kokratnega prihoda v Slovenijo
želi le še zato, da vidi «domače
obraze ter sliši(m) domačo go-
vorico», čez dvanaest let je po-
trebo po «slovenski besedi» in
«slovenskih obrazih» začutil celo
na Bledu, stžilo se mu je po ci-
sti kraški slovensčini (pismo Izi-
doruju Reji, (18.VII.1912). Leta 1908
je diagoval pismo, ki je bilo na-
pisano v živi naravni slovensčini,
češ da je v ta jezik «zaljubljen»
(pismo Mariji Rešmerji, 21. I.
1908). Tega leta je tudi zapisal,
da bi nikoli ne pisal satire, če bi
ne bil «tako noro zateleban v slo-
vensčino in Slovenijo». (Glose k
«Zgodbam iz doline šentflorjan-
ske, (I. 1926).

Estetski in skorajda že bivanjski odnos do slovenščine pa je posebnost silovito izpovedal v trenutku, ko je nemški imperializem leta 1908 anektiral Bosno in Hercegovino. Tedaj je zapisal v knjigo svoje nacionalne bolečine, v roman **Kurent** (1909) svoj optimizem pa tudi strah za slovensko besedo. Optimistični del motiva se glasi: »Veseli ljudje bodo živeli tod; pesem bo njih jezik in njih pesem bo vriskanje». Pesmiistični del, ki vsebuje tudi že prečrtnovski element upora, pa pravi: »Ne daj mi dočakati, o Gospod, da bi se glasila tuja govoricca po teh kraji! Ne daj mi dočakati, da bi storil suženj suženjsko smrt!»

V navedenem gdiđu se kan napre prepleta Cankarjev dvojni odnos do slovenščine: estetski in nacionalno politični. Seveda je velika sla po živi, lepi govornici pogajala predvsem iz umetniške osebnosti in njene ustvarjalne potrebe. Ker pa ta osebnost nacionalno ni bila svobodna, se je v njeni žilnici kovni soli logično pojavljala tudi nacionalno politična zavest. Inimno imo lahko ugotovimo dramatično izpovedana izjuba od jezika pa se je povsem naravno sproti spreminjala tudi v akcijo za jezik, se pravi v literarno in publicistično analizo dejavnikov, ki so jezik hromili. Te strukture so bile: Slovence – šolski sistem, javni poklic – tuja državna oblast, delavec – tuji kapitalist pa tudi slovenski umetnik – tuja oblast, slovenski znanstvenik – tuja oblast.

Poglejmo najprej kako je doživel in vrednotil strukturo, ki se ji ni mogel izmakniti noben pisatelj, noben politik noben izobraženec tj. šolo.

28. junija 1902 je pisal Frančišku

nach Osten celovito pritiskal na slovensčino, najhitreje in najlažje pa v strukturah oblasti. Pa še v eni, za obstoj slovenskega naroda morda v najobčutljivejši strukturi, v razmerju slovenski delavec — ujni kapitalist. Cankar je večkrat povedal, kaj se je tu pripravljalo za prihodnost slovensčine.

V knjigi socialni revolucionarne izpovedi **Za križem** (1909) si je za junaka novele **Brez doma** izbral češkega delavca Jana. Na nekem zborovanju je Jana zadel nemška psovka »Vaterlandsloses Gesindel!« Iz besed, s katerimi Cankar pripoveduje, kako je psovka Jana pretresla, pa vstaja veliko več, kot samo Janova bolečina. Zadet ni bil Jan, zadet je bil Cankar kot proletarec in kot pripadnik naroda - proletarca, kakor je sam imenoval slovenski narod. Take so namreč besede, s katerimi je opisal Janovo doživetje: »Kdo je bil izpregovoril tisto čudno psvko, ni vedel Jan. Čutil je vso divjjo, pekočo strahoto tiste besede: »Vaterlandsloses Gesindel!« Tako globoko je čutil to strahoto, kakor da je bila beseda naravnost njemu in krohotoa zalučana v obraz.« Da je bila Janova »divja, pekoča strahota« tudi sinonim za Cankarjevo bolečino in za vizio, da je bil tudi sam brez trdnih domovinskih tal, pa tudi sinonim za to, da je slovensko ljudstvo v lastni domovini postajalo ljudstvo brez domovine, ni sklepaje brez osnove. Leta 1918 je Cankar namreč takole

ocenil nacionalni položaj slovenskega proletariata (Slovenska kultura, vojna in delavstvo): «Če je kje bil delavec suženj, je bil v naših slovenskih krajih dvakrat suženj. Drugod so mu izrabljali roke in glavo, pri nas so mu povrh tega še izrabljali srce, odrčki mu daga in odrezali jezik. Za tujega kapitalista in uradnika je bil slovenski delavec žival, ki mora molčati, zato ker ne zna govoriti 'po človeško'. K temu je še dodal, da je narod «od tujega kapitala brezobzirno izkoriščan», tudi nacionalizem pa pritiska nanj tudi iz nazora, da «suženj ne sme imeti svoje kulture», saj je kultura moč, ki «vsobodi dočudo» naroda, da si začne jemati tudi politično in gospodarsko svobodo.

resnično besedo, ki ničesar ne idealizira in ničesar nemarno ne podira, besedo torej, ki označuje dejansko narodno in socialno stvarnost, tak jezikovni nazor je moral najostreje trčiti ob rodoljubno frazo in prazno besedo, ki se s sedanjega slovenskega govora razlikuje v čisto drugi smeri, v zavižljani in zarantirani, ki soditi in čeneti toliko bolj, kolikor manj je bila sposobna jamčiti narodno varnost in koliko bolj je s svojim vtljim zvokom to varnost spodkopavala. Skratka, Cankar se je vzdignil zoper pojav, zoper proces, v katerem je odgovorna beseda razpadala na videz in resnico, se pomensko izpraznjevala in parodirala samo sebe.

Poglejmo nekaj konkretnih primerov iz tega boja zoper dvojni

Mislím, da je to najgloblja Cankarjeva politična in gospodarska motivacija ogroženosti slovenskega jezika.

Ko je tako posojal objektivni, zgodovinski trenutek slovenskega jezika, s tem pa tudi slovenskega naroda, je protidružarje usmerjal na pojave, ki so že potrjevali uspehe tujega nasilja, še bolj pa na tista gesla, fraze in besede, ki so to nasilje zavračale le še s svojo obliko, vsebinsko pa so bile subjektivistično zmalične, izraz nacionalne nemoči liberalnega izobraženstva in drugih vrst malomščanstva. Jasno mu je bilo, da mora nepostuljivo opredeliti odnos pisatelja in vsakega javnega delavca do javno rabljene besede. Njuno razmerje do besede je moralo temeljiti na etičnem imperativu med subjektom in resnico.

V BORNH KOTI KI JE STALA
MAJEMELITE HISE, SE JE
PROJACU JOZEFU CANKAR
TU IN NEŽLOPKO DNEJO
MAJARJE RODIL KOT OSMI
OD DVANAJSTERO OTROK
IVAN CANKAR
SLOVENSKE PIŠATELJ

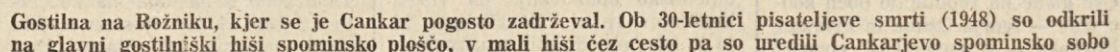
likem požaru julija 1879 uničena, čez deset let obnovljena. Leta 1948 preurejena v spominski muzej

Kasneje bomo navedli več primerov, kako je smisel razdvojenost med besedo in resnico, zdaj pa le primer, kako neizprosno je na sebe naslovil poziv o ravnanju z besedo in s čim je motiviral ete svoje besede v odnosu do narodnega vprašanja.

V člrti **Z dna** (1917) je zapisal: »Če te vabi luč iz brezdanje globočine, moraš spustiti vajo brez obotavljanja in brez bojazni da prineseš ljudem to luč... molci, da ne boš tožil ljudem grobovom, klical iz dna, ko bo veter razpihal tvoje besede v gozd in polje!... Reci besedo, ki si mi jo pravo in toplo dal, iz dna, dal mi z njo kapljo živega življenja.« Ko je tako trdo vpraševal in rotil globalno strategijo svoje pisateljske in publicistične besede, je posredno pozival k odgovorni besedi slovenskega izobraženca sploh, predvsem pa tistega, ki se je ukvarjal z javnimi vprašanji, z znanostjo, s politiko, filozofijo. Etični ukaz za lastno besedo je objektivno pomenil, da javno, politično zastavljenja beseda nima pravice zavajati poslušalca in črvala vstran od resnice, vstran od žive-

voljenosti in brezosebnosti ali pa o samovoljni subjektivizaciji besede, zato pa tudi o njeni zgodovinski izčrpanosti, nemoči, neukloovitosti. Navedene stavke o nasprotju med resnico in besedo je Cankar zapisal v letih od 1906 do 1911, torej na vrhuncu svoje pisateljske in politične zrelosti.

Cankarko in politično leporečje je brez vsebine in ideje pa je napadal in izpostavljal porogu že v devetdesetih letih. »Tedad je izbral za glavno tarčo nasprotje med napisanim, slovesno besedo in vsebinsko praznoto ali klisejsko brezosebnostjo tega, kar je kdaj javno govoril ali pisal. Že leta 1896 je takole parodiral domoljubarski Cankarski slog: In Tónetova Mici je »čresila svojo nalogo častno in urnebesni živio klici so se dvigali proti jasnemu nebu, ko je dovršila svoj krasni, navdušeni, pesniško nadahneni govor ter izročila z velegraciorno gesto imeniten buket častitemu predsedniku slavnega društva« (Gospod Ognjišček in gospod Mravljinček). Tada 1898 je »citirals« ideje in stavke, nekakše »srednjese« besede: »Napredke tu, napredke

ga življenja» slovenskega roda. Prevarjanje lastnega človeka besede je objektivno opominjalo, da semantično prevrtena, maskirana beseda nikoli ni služila in ne služi resnici, zato pa ni nikoli mogla in ne more koristiti boju za človekovo socialno in nacionalno svobodo.

Jezikovno politični nazorji ki se terjal besedo iz »živega življenja«, se pravi, zgodovinsko objektivno, resnično besedo, ki ničesar ne idealizira in ničesar nemarno ne podpira, besedo torej, ki označuje stvarnost, ki je stvarnost in socialno stvarnost, tak jezičkovni nazor je moral najostreje trčiti ob rodoljubno frazo in prazno besedo, ki se je odtujaleva slovenski govorici in življenjski stvarnosti, ter jo soditi in smešiti toliko bolj, kolikor manj je bila sposobna jamčiti narodno varnost in koliko bolj je s svojim volilni zvokom to varnost ogrožala. Vendar, če nam je vidnil zgorev pojav, zoper proces, v katerem je odgovorna beseda razpadala na videz in resnico, se pomensko izpraznjevala in parodirala samo sebe.

Poglejmo nekaj konkretnih primerov iz tega boja zoper dvojno resnico javne besede.

Idealistu Kačurju nekdo očita: »Ti ne moreš pozabiti na tiste čase, ko je imela vsaka beseda svojo misel!« (1906) V Pismih Jermiljevih (1909) je tankar zapisal: »Kakšno politiko, kako kulturo, besedo in voljo beseda in kulturni besedi bosta vodila.« Letu 1908: »Nato sem šel med sobasta goberdala... vsaka njih in moja beseda je bila ključita čisti resnici...« (Novo življenje, 1908). In še: »...sem se nameraval utopiti v čisto delovanje za svojega bližnjega, torej v tisto življenje, kjer vladava beseda namesto misli, kjer pred trušcem in vikom trepetaja bežita resnica in vikt (Vella in moč, Dunaj 1911).

Takšnega gradiva bi lahko našli še več, in vse bi govorilo o razcepju besede in resnice, o iz-

delovanju za razvoj naroda in posredno še za razvoj človeštva. To so to bile besede in gesla slovenskega liberalizma, ki je ostalo brez morale, se gnil za osebno koristjo, zato pa zapravljaj jezikovno orožje, s katerim bi se uspešno upiral germanizaciji ter klerikalizmu. Kako je individualistični uporabnik svetočeno besedo odrgal od njene prvotne vsebine, s tem pa tudi od resnice, ki jo je navidez se oznanjal, kaj se je dejansko godilo z vsakokor pomembnimi političnimi besedami, je Carlar strmeje opazoval vloga novinarja Šuške: »Besede so ostale, tiste fraze namerč, ki so danes naše svetlinje in vse naše bogastvo... Tiste lepe besede, ki so nekaj nekaj pomenile in ki so zaradi tega uživale upravičeno spoštovanje, so zdaj samo še fraze; spoštovanje pa je ostalo in kdor te fraze zasmehuje, je izdajalec različnih idej, svetlin, in

negledovnih in nepojasnih besed ljudstva.« (1906) V Pismih Jermiljevih (1909) ali mislija da bom govoril o naši nekulturi? Saj sem narodnjak. Navidez se razčlovečati med mislijo in besedo, med pametjo in navdušenjem! Mi govorimo o kulturi, zato ker je nimamo; ko bi jo imeli, bi molčali o nji!

Ob vsaki besedi, ob vsakem dejanju pokaže ocifirnden narodnjak, da mu je ljudstvo zoprno, da se ga naravnost boji. Ob vsaki svoji besedi... in v oklicu pokaže, da ima rad — ne ljudstvo temveč ljudsko pomiznost. Dokler je ljudstvo nezrelo, dokler je ljudstvo prazno, dokler je ljudstvo brez pravega razuma, dotlej je ljudstvo narode, dotlej se imenuje naše dobro, za vedno ljudstvo... Komaj se za-veda svoje moči in svoje pravice — tedaj je nenkrat zapeljano ljudstvo, zbežano ljudstvo, z eno besedo: ljudstvo — in narodnjak se razžaljen obrne od njega... naravnjen narodnjak je za ljudske

... tako dalje ... »

Od drame Jakob Ruda (1900) do drame Hlapci (1909) je Cankar bil besedni, bil je služila »olepšavanju besede«, bil »visokoletoče resnice« (Ruda), besedni red, v katerem dobi beseda »slovesen prizvok«, za njo pa ne stoji osebnost (Turci), bil »dolge stavke, polne škričih samoglasnikov in donečih končnic, pa napihnjena rekla, kakršno je »Častno naše slavne sile, — čast in dika domovine«, (Iz življenja odličnega rodoljuba, 1901), smel »pogansko nerodne periode« (Prešeren, 1905), napadal »semenj motvilastega slovokričanja in bobnastega vseslovanstva« (Slovensko ljudstvo in slovenska kultura, 1907), opozarjal na kameleonskega »sentiflorca«, kako je razbojnika čez noč prelevil v plemenitnika in mu govoril povečevalne fraze: »graščak Peter, naš nadvse zaslužni rodoljub, navdušen za narodno slovo in za vse druge pravice, ne pa za ljudsko pravico. Ljudska pravica je samo ena — pravica pa je zelo veliko in imajo najrazličnejša imena; v Trstu jim pravijo svetinje.«

Cankar pa ni pozabil tudi ljudsko kvanto, v njej je videl dodatno nacionalno slabost. Zadel jo je tako, da ji je v mednarodnem kvantaštvu določil prvo mesto: »Ni je kvante, ki bi bila tako krepka, sočna in izdatna, kakor je slavna slovenska kvanta.« Kot odličnih satirik pa jo je hkrati izkoristil tudi za orožje proti vsakovrstnim besednim šušmarjem. Ironično jo je stavil za gled kot besedno obliko, ki edina popolnoma razpre vsebino, je edina odkrita do dna, ne razpada na vešč in resnico: »Vesela kvanta se je bila našimila za kapucinca, pa sedaj ji kmalu dolgečas zazdelo in ob prijetnem večeru je gola planila iz kute! Kakor si gola, pozdravljena bodi!« (Kurent).

svetinja...», obojalo izobraževanje, ki so slovensko parodirali pomembne pojme, ali pa govorčili vtolldoneče pojmovne zveze: «... in vesplošni napredek. Temu veliki smeru cilju bodi posvečeno delo naše... majke domovine sinovi... Močeno vzdignil si svobode prapor, potisnil si sovraga v brezna zrela...» (Hlapci).

vpljotenosti in brezosebnosti ali pa o samovoljni subjektivizaciji besede, zato pa tudi o njeni zgodovinski izčrpanosti, nemoci, neukinkovosti. Navedene stavke o nasprotju med resnico in besedo je Cankar zapisal v letih od 1906 do 1911, torej na vrhuncu svoje pisateljske in politične zrelosti.

Cankarsko in politično leporečje besed vsebine in ideje pa je napadal in izpostavljal porogu že v tedenskih listih. Te tedaj je izbral za glavno temo nasprotja med napliljenim, slovenskim besedo in vsebinsko praznoto ali klisiško brezosebnostjo tega, kar je koda javno govoril ali pisal. Se leta 1896 je takole parodiral domoljubski cankarski slog: In Tinetova Mici je erčila svojo nalogo častno in urnebesni živio klis! so se divgali proti jasnemu nebu, ko je dovršila svoj krasni, navdušeni, pesniško nadnahreni govor ter izročila z velegraciozno gesto imeniten buket čistumetu predsedniku slavnega društva» (Gospod Ognjišček in gospod Mravljinček). Leta 1898 je »citiral« ideje in stavke, nekatere »osrednje« besede: »Napredek, tu, »napredek

Še posebej si je ogledal štiri pojmovno »nedoločene«, plavajoče besede, za katere so kritiki tudi njemu očitali, da jih ni pravilno uporabljal ne pravilno razumel. To so bile besede: delovanje, pozitivna ideja, ljudstvo in pravica. Ob njih je izbral takšno obliko boja, da je njihove dozdevne varuhe ironiziral, hkrati pa besedam vračal njihov prvotni pomen, opozarjal na njihovo dejansko vrednost. Besede delovanje je večkrat minimiziral, tudi zato, ker so je rabili za »čistek« pisatelju, za praznavpravičnice, ne stori za pravo, narodno kulturo. Leta 1906 (Govekar in Govekarji) pa jo je tematiziral in upomenil takole: »In zdaj bi rad vedel, enkrat za vselej, kaj pomeni beseda 'delovanje'. Razodeni mi, Tebanec! Služil sem kulturi svojega naroda z vso močjo; to ni bilo delovanje. Ti, mnogo govodni Tebanec, si oviral to kulturo, kolikor so pač zmogle tvoje slabotne roke. Ali je bilo to delovanje in kaj je delovanje? Govekar se nasmehe in mi odgovori po angleško: 'Business!'»

Iz pisateljskih razlogov je moral opraviti s sintagmo »pozitivna ideja«, saj je padala nanj kot be-

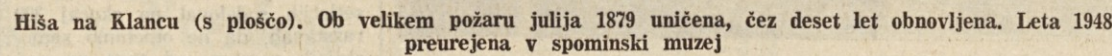
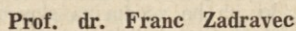
puh, nego zadovoljna poniznost!»

Zato pa je toliko ostreje udarjal po vsem, kar se je v jeziku izražalo kot znamenje poniznosti, skrušenosti, resignacije in karizmatizma, kot nacionalno vdnajništvo in renatgativstvo.

V boju za avtentično slovensko besedo je seveda zelo občutljivo zadeval na nemščino. Ker mu je kot pisatelju siromašila besedni zaklad, jo je, kot pravi v kritici Realka, že zgodaj odločno zasovrazil. Nato se je tudi potolžil, da ga je dunajsko okolje, podobno kot drugo slovensko izobraženo, odtejavalo zvokom materinske besede. »Zato nisem nikoli preseneča, da je udaril po vsakršni deslovenizaciji: po duhovno odtujeni stavčni obliki, («Bo prošeno, ta prostor ne oskrunita) v kateri so slovenske le še besede, način mišljenja pa je tu, po deslovenizaciji imen, primikov, zlasti pa še po zavestnem nacionalnem razosebjenju, po nacionalni odtujitvi. Najbolj gorovlino deslovenizacijo imen in primikov, torej izrazito znamenje na-

FRANC ZADRAVE

(Nadaljevanje na 7. strani)

nikrati pa z njima opozoril, kaj je narodna idealista pomagalo zločini, pokučariti. Prvi detalj je tlel se fofčni dogodek: »Kăkur je strel-
spe glavo, hitel je po (šolskih) stop-
nicah in je potekal na duri. (He-
rein?) V sobi sta bila naučitelj
in župnik.« In drugi detalj je ep-
ska scena: »Kaj pišete nemško? Iz
Blatnega dola?« je vprašal Ka-
čur (županovega tajnika). »Kako
bi drugače (odgovori župan), ko
ta lump pravi, da ne zna več slo-
vensko pisati. Se lani je pisal slo-
vensko, zdaj pa pravi, da ga je
zadel kap v tiste možgane, kjer
je slovensko pisanje.«

Nimamo razloga, da bi sklepali:
naučitelju, torej šolski oblasti, in
župniku, cerkveni oblasti je Can-
kar herein? potdalknil zaradi
kakšne mode. Kdo je izgovoril, be-
sedno herein? Navada, razvada,
malobrižnost, zavest ali podzavest,
modni odgovor ali pa že vďada
neki protinarodni dolžnost? Can-
kar pomena te besede ni razložil,
zapisal je le suho dejstvo. Prav
takšno suho dejstvo je bilo nem-
sko uradovanje na slovenskih tleh,
nemško tudi na vaški stopnji. Ep-
ska drobca dokazuje, da je Drang

Kasneje bomo medli več prime-
rov, kako je smisel razdvojenost
med besedo in resnico, zdaj pa je
primer, kako neizprosn je na se-
be naslovil poziv o ravnanju z
besedo in s čim je motiviral etos
svoje besede v odnosu do narodne-
ga vprašanja.

V črtici Iz dna (1917) je zapi-
sal: »Če te vabi luk iz brezanje
globočine, se moraš spustiti va-
jno brez obotavljanja in brez bo-
jazni da prinesel ljudem to luk ...
Ne molči, da ne boš tožil glučim
grobovom, klical iz dna, ko bo
veter razpihal tvoje besede v gozd
in polje! ... Reci besedo, ki si
mi jo pravo in toplo dal, iz dna,
dal mi z njo kapljo živnega živ-
ljanja!« Ko je tako trdo vpraševal
in rotli globalno strategijo svoje
pisateljske in publicistične besede,
je posredno pozival k odgovorni
besedi slovenskega izobražena
sploh, predvsem pa tistega, ki se
je ukvarjal z javnimi vprašanji,
z znanostjo, s politiko, filozofijo.
Etični ukaz za lastno besedo je
objektivno pomenil, da javno, poli-
tično zastavljena beseda nima pra-
vice zavajati poslušalca in bralca
vstran od resnice, vstran od žive-

vnosti in brezočnosti ali pa
o samovoljni subjektivizaciji bes-
de, zato pa tudi o njeni zgodovini
ski izčrpanosti, nemoči, neučinko-
vitosti. Navedene stavke o na-
sprotju med resnico in besedo
Cankar zapisal v letih od 1906 do
1911, torej na vrhuncu svoje pisa-
teljske in politične zrelosti.

Časnikarsko in politično leporoč-
je brez vsebine in ideje pa je na-
padal in izpostavljat porogu več
devetdesetih letih. Že tedaj je iz-
bral za glavno tarčo nasprotje me-
napihjenega, slovesno besedo in vse-
binsko praznoto ali klisejsko brez-
osebnostjo tega, kar je kdo javno
govoril ali pisal. Že leta 1896 jo
takole parodiral domoljubarski
časnikarski slog: In Tónetova Mi-
ci je »črešila svojo nalogo častno
in urebesni živio klici so jo
dvigali proti jasnemu nebu, ko jo
dovršila svoj krasni, navdušeni
pesniško nadahneni govor ter jo
ročila z velegrazično gesto ime-
niten buket častitemu predsedni-
ku slavnega društva« (Gospod O-
gnjišček in gospod Mravljinček).
Leta 1898 je »citiral« ideje in
stavke, nekakšno »srednjo« besedo
de: »Napredu« tu, »napredek«

tam, vse se »giblje«. »Današnji dan ostane neizbrisani v knjigi naše zgodovine.« Iz stoletnega spajna se zbija naš narod, dviga se, napreduje — in prihodnost je njegova.« (Kaker nekdo!, 1896) Ali pa leta 1898 (Clovek): »Čudovito: nekateri ljudje vam vijo prekrate periode, ki vam božajo ušesa, kakor pomladni zefir, in vi poluslate... Nicesar! Najmanjše misli ne izkopljeje iz teh srebrnih period...»

Izlovljene besede in pomenske zveze je precej izčrpano prvic »zbral« v komediji *Za narodov blagor* (1901). Že naslov komedije pove, da gre za besede, ki so v uporabi, da ne prevečkrat staašča, kakva ravna z besedo, In res ga srečujemo vse čas pri igri, kako besedi zavestno jemlje nje prvotni pomen, kako vsebino subjektivno trga od besed, ki jih na videz objektivno uporablja zanjo. Komedijske osebe se osmešijo z besedami in pomenskiimi sklopi, »korist narodova«, »za blagor domovine«, »vemi, nedolžni naš naroda«, »delovanje«, »nesčebnost«, »delovanje za razvoj naroda in posojanje« in podobno. Vse to so bile besede in gesla slovenskega liberalizma, ki je o stal brez morale, se gnal za osebo koristjo, zato pa zapravljaj jezikovno orožje, z katerimi bi se uspešno upiral germanizaciji ter klerikalizmu. Kako je individuali-

de »Napredek... svoboda... vsi cilji... vse za narod... mladina... hej Slovani...«, kajti pesnik, ki tako piše, »je po sim- boliki naša duša« in spustoval zaradi teh besed, iz skornjastih verzov grmečih!

V predavanju o slovenskem ljudstvu in njegovi kulturi je opozoril, da je beseda »ljudstvo« večpomenska, odvsnja zmerom od programa, političnega cilja tistega, ki jo uporablja, npr. od »navdušenega narodnjaka«, ali na klerikalca, ki govori o čisti naravi slovenskega ljudstva. Se slabše se godi besedi »pravica«, »ljudska pravica«. O negotovosti in poljubnosti besed ljudstva govori tudi pesnik, ki pravi: »Kaj govoriti! Ali misliš, da bom govoril o naši kulture? Saj sem narodnjak. Navdušeni se razločujejo med mislijo in besedo, med pametjo in navdušenjem! Mi govorimo o kulturi, zato ker je nimamo; ko bi jo imeli, bi molčali o nji!

stični uporabnik večano besedo odtrgal od njene prvotne vsebine, s tem pa tudi od resnice, ki je o navedeni zadevi oznanjal, kaj se je v resnici zgodilo. Vse to so pomembnimi političnimi besedami, je Cankar strnjeno opisal tudi v vlogi novinarja Škuke: "Besede so ostale, tiste fraze namreč, ki so danes naše svetlinje in vse naše bogastvo... Tiste lepe besede, ki so nekada nekaj pomenile in ki so zaradi tega uživale upravičeno spoštovanje, so zdaj samo še fraze, ki jih ljudje uporabljajo, dokler te fraze zasmejuje, je izdajalec različnih idej, svetlinj, in tako dalje..."

Od drame Jakob Ruda (1900) do drame Hlapci (1903) je Cankar bil besedo, ki je služila "olepšavanju resnice", bil "visokoteležna besede"

Cankar pa ni pozabil tudi na ljudsko kvanto, v nji je videl dodatno nacionalno slabost. Zadel jo je tako, da ji je v mednarodnem kvantstvu dolžni prvo mesto: »Ni je kvante, ki bi bila blaga kreпка, sočna in izdatna, kar je slavna slovenska kvanta.« Kot odlični satirik pa je jo hkrati izkoristil tudi za ožje, proti zakonskim vrstnim, besednim, zgledom. Ironično jo je stavil za sramotno besedno obliko, ki edina popolnoma razpre vsebino, je edina odkrita do dna, ne razpada na vidni in resnico: »Vesela kvanta se je bila našelila za kapucinka, pa se ji je kmalu dolgčas gazelo in ob prijetnem večeru je gola planila iz kute! Kakor si gola, pozdravljena na bodli! (Kurent).«

svetline »... obojalo izobraženice, ki se slovensko parodirali pomembne pojme, ali pa govorili volto-doneče pojmovne zveze: «... in vsesplošni napredek. Temu velikiemu cilju bode posvečeno delo naše... majke domovine sinovi... Močeno! vzdignil si svobode prapor, potisnil si sovraga v brez-na žrelo...» (Hlapci).

Še posebej si je ogledal štiri pojmovno «medolocene», plavajoče besede, za katere so kritiki tudi njemu očitali, da jih ni pravilno uporabljal ne pravilno razumel. To so bile besede: delovanje, pozitivna ideja, ljudstvo in pravica.

Končno pa je poiskal še besedo, ki je v slovenskem «narodnem slovarju» ni našel: tej besedi je ime – ponos! Ko je namreč le leta 1910 zapisal (Naši umetniki) da so slovenski umetniki «naši kulturni ponosi», je dodal: «Tista beseda mi je segla v pero, ki je v našem narodnem slovarju ni. Boljši ne-upravičen ponos, boljši celo napuh, nego zadovoljna poniznost!».

Zato pa je toliko osterje udarjal po vsem, kar se je v jeziku izražalo kot znamenje poniznosti, skrušenosti, resignacije in karierizma, kot nacionalno vdajništvo in renegatstvo.

Bo njih je izbral takšno obliko boja, da je njihove dozdnevne varuhe ironiziral, hkrati pa besedam vračal njihovo prvotni pomen, o-
pozarjal na njihovo dejansko vrednost. Besedo delovanje je večkrat ironiziral, tudi zato, ker so jo rabili za očitek pisatelju, da praznavprava ničesar ne stori za pravo, narodno kulturo. Leta 1906 (Govekar in Govekarji) pa je jo tematiziral in upomenil takole: »In zdaj bi rad vedel, enkrat za vselej, kaj pomeni beseda 'delovanje'. Razoden mi, Tebance! Služil sem kulturi svojega naroda z vso močjo; to ni bilo delovanje. Ti, mnogo govorni Tebance, si oviral to kulturo, kolikor so pač zmoglo tvoje slabotne roke. Ali je bilo to delovanje in kaj je delovanje? Govekar se nasmehe in mi odgovori po angleško: 'Business!'»

Iz pisateljskih razlogov je moral opraviti s sintagmo »pozitivna ideja«, saj je padala nanj kot be-

V boju za avtentično slovensko besedo je seveda zelo občutljivo zaedel na nemščino. Ker mu je kot pisatelju siromašna besedi zaklad, jo je, kot pravi v črtici **Realka**, že zgodaj odločno zasovražil. Nato se je tudi potopil, da ga je dunajsko okolje, podobno kot druge slovenske izobražence, od-
tujenjalo zvokom materske besede. Zato nas nič ne preseneča, da je udaril po vsakršni deslovenizaciji: po duhovno odtujeni stavčni obliki, (»Bo prošeno, ta prostor ne oskruniti«) v kateri so slovenske le še besede, način mišljenja pa je tu, po deslovenizaciji imen, primkov, zlasti pa še po zavestnem nacionalnem razosebjehtu, po nacionalni odtužitvi. Najbolj gorovljno deslovenizacijo imen in primkov, torej izrazito znamenje na-

FRANC ZADRAVEC

(Nadaljevanje na 7. strani)

FRANC ZADRAVEC

Nekaj značilnih Cankarjevih pisem ki osvetljujejo pisatelja in njegov čas

(Izbor za naš dnevnik je pripravil Bogomil Gerlanc, avtor knjige «Ivan Cankar v sliki in besedi»)

Iz nad 1300 pisem, ki jih je pisal Ivan Cankar na razne naslove in ljudi, smo za to priložnost izbrali nekaj značilnih pisem, ki osvetljujejo pisatelja in čas, v katerem so bila ta pisma napisana. Podajamo jih deloma v odlokih.

Pismo materi

Materi Neži roj. Pivk (umrla 1897) je Cankar prav gotovo poslal več dopisov. Ohranilo se je pa eno samo pismo, ki ga je poslal kot četrtošolec iz Ljubljane na Vrhniko ter priložil tudi prigodno pesem.

Ljuba mati!

Danes je Vaš god. Jaz vem kako vi mislite o meni; da sem lahkomisel, maurovreden človek, kateri sanja na tisk ne misli, kar bi bilo treba, na drugo vse. Bog je moja prica, kakšne so se jokal, ker mi je vse spodelilo, s komur bi mogel Vam pomagati. Kdo drugi bi obupal, ko bi tolikokrat trkal na vrata, katera peljejo k sreči, kakor jaz, in bi se mu dal vselej le velik kozarec obupa. Ali mene je to še bolj utrudilo, in samó nekoliko bolj previdnega storilo. Mene ne pozna noben človek. Zlostnega in nesrečnega se nečem kazati nikomur, ker mi srce ne dá, čeravno je večkrat morebiti ravno to moja nesreča. Jaz sem ponosen na to, ker, kar samó jaz vem in gotovo tudi Bog, ker imam boljše srce in boljše pamet kakor drugi ljudje. Sicer sem še kdaj samedu sebe pral: kaj, ko bi to res ne bilo. Pa stresel sem se in nekaj mi je dejalo, da je res. Pa zdaj dovolj o tem. To sem Vam hotel že ustmeno povedati. Pa — Prosim Vas, ne pustite, da bi to kedó bral, če hčete pesem imeti na[?] jo Frančka vpišo Vas prepise. — Igra ni bila vzprejeta, ker dejal je Borštnik, da imam še veliko popraviti. Prosil me je, naj popravim, potem pa prinesem zopet. Samó rekel je, da se ne smem prehiteti, naj delam počasi, če hčujem da bo vzprejeta. In zdaj enkrat jo mislim oddati. Ta čas, preden delam denar, prosim dr. Tavčarja za podporo, in pa, saj mislim, da bote Vi mogli nekaj poslati, ker gospodinja me je zdaj enkrat prosila, naj pripravim kaj do 1. t.m. ker mora takrat ano stanovanje plačati. — Napósed

Zdaj pa še nekaj, kar Ti ob tej priliki le nerad pišem. Siro-mak Milan je bil pri meni. Ves je zbehan, ker nima dela in je v nevarnosti, da mu vzamejo up-niki stroj; in pohištvo. Jaz mu nisem mogel veliko pomagati, za-to me je prosil, da naj pišem Tebi, ker si sam ne upa. Za silo bi bil rešen, če bi imel vsaj 100 kron. Če mu moreš pomagati, daj! Kljub vem govorim vam, da je Milan pošten fant in da bo na vsak način držal besedo. Pravi namreč, da bo vračal po 10 K na mesec.

Ni kaj rad Ti nisem pisal te-ga pisma, pa je moralo biti. Prav lepo Te pozdravlja

Ivan

30. sept. 1912
Rožnik
nad Ljubljano

Kar pošljes meni, bode še tako dober in pošlji brozjavno, da pride vsaj do 4. okt.

V naslednjem pismu sporoča bratu, ki mu ni odgovoril na denarja mu tudi ni poslal, da je rabil denar v zvezi s predava-njem v Trstu, in pravi:

Odprijal sem se na predava-nje v Trst (v Slovenski si lah-ko bral, da se je predavanje res vršilo) in sem bil v veliki za-dregi zaradi oblike in denarja. Zato sem potkal pri Tebi, ker drugje nisem mogel.

Zanimivo pa je predzadnje pi-smo, ki ga je pisal po odpustu iz vojske, kamor so ga v jeseni vpoklicali kot črnovojnika-rekruta. Konec decembra 1915 se je vrnil v Ljubljano.

Dragi brat!

Sele zdaj se Ti prav lepo zah-valim za pošiljatev, ki sem je bil toliko bolj vesel, ker me je iznenadila.

Tistih 50 kron je prišlo v Ju-denburg dva dni po mojem od-hodu, ne več v moje roke in — zgodilo se je, kakor se je pač zgodilo; obesiti zaradi tega nisem mogel nikogar.

Zdaj pa Te zarotim in zakol-nem: pošlji mi cigarete!!! Kakšna miserija da je tukaj, Ti je naj-brž znano iz dnevnikov. Jaz pa sem rajši brez kruha kakor brez tobaka. Daj, stori to, napravi mi največje veselje! In sploh pa je jutri moja štiridesetletnica; skoraj spodob se, da se spomniš name!

V kratkem pojdem na ponovno

prebiranje; mislim, da oblečem spet uniformo ter se povrnem v Judenburg. Dotlej bom poskušal kaj večjega napisati; toda raz-umš lahko sam, da zdaj človek nima pravega veselja do takega dela.

Najlepše Te pozdravlja
Tvoj brat

Ivan

Rožnik,
9. maja 1916.

V zadnjem pismu z dne 3. no-vembra 1917 mu je voščil veliko sreče za god in napovedal izid knjige «Podobe iz sanj», češ: «Mislim, da Ti bo pogodi, če jo boš bral». — Ob pisateljevi smr-ti je bil brat Karl pri njem in mu zatislil oči.

Pismo sestri Karolini

Je bila podružno leto starejša od Ivana. Bila je služkinja v Pu-lju, na Dunaju in v Ljubljani. Ostala je samka. Do bratov je bila skrbna in je pomagala vsem, kolikor je mogla, posebno očetu. Leto 1907 je ostala brez službe in si je v obupu vabila življenje v Ljubljani. — Ene samo v ce-loki ohranjeno pismo ji je poslal dne 27. decembra 1905 z Dunaja na Vrhniko.

Draga sestra!

Bojim se, da bi bil Tvoj in o-četov sveti večer prav tako pust kakor moj! Že prej bi Ti pisal, da bi vsaj vedela pri čem si — ampak pričakoval sem trdno de-narja, ki bi prišel. Lahko si mi-sliš, kako je torej bilo!

Včeraj so mi pa sporočili iz Ljubljane (od «Matice»), da se odpošlje honorar danes, v sredo. Še tisto uro, ko ga dobim, Ti pošljem brozjavno 30 K. Pa praz-niuta z očetom sveti in silvestrov večer obenem! Meni je samo žal za potico; in v vrhutek sem še ne-besa zapravil, kajti tako grdo še nikoli nisem preklinjal kakor ob tem božiču.

Lahko sem preklinjal! Pomislil to vrsto nezdod, da 15. t. m., torej zadosti zgodaj, odpošljem rokopi-s; v Ljubljano pa pride — čez štiri dni, 19. t. m.! Dan poprej je od-potoval iz Ljubljane predsednik «Matice», Levec! Ta bi stvar hi-tro in udobno rešil, kakor zmi-rom! Njegov namestnik, namesto da bi bil sam odprl pismo — ga pošlji po svetu za Levcem! Ta mu odgovori, da naj se rokopi-s brez odloga izroči pregledovalcu (predno se honorar nakaže, mora pregledati rokopi-s vsaj en odbor-nik); zares, knjižni odsek izroči rokopi-s — Finžgarju, ki je župnik v Želimirju pri Igu, in še poštne zveze nima! Jaz to izvem in oba-de me strašen srd! Banda prok-le-ta! — sem pisal doli — precej mi vrnite rokopi-s in odslej naj vam hudiči piše knjige! Tajnik se je hu-dó prestrašil in je šel odpirat kaso

Ivan Vavpotič: Ivan Cankar - črnovojnik v Judenburgu na Zg. Štajerskem v prvi svetovni vojni (1914-18)

— nič denarja notri! Jaz brzoja-vim, in ne zelo uljudno! Tajnik gre v kreditno banko — nedelja in vse banke so zaprte!

Kaj praviš? Ne vem sicer, če je Bog, ampak da je hudič, to zdaj vem! Ne jezi se torej name, temveč pomiluj me! V svojem sr-du sem premišljeval, nad kom bi se znesel, pa sem se še ob pravem času spomnil na svoje upnike. No-beden ne dobi nič!

Za praznike se nisem ganil iz hiše. Na zofi sem ležal, čaj pil in jezo kuhaj. Lmisli sem si naj-zanimitejše muke za ves odbor «Matice». Govekarja bi zapri, po-stil bi ga štirinajst dni ob kuhani vodi brez kruha in prepisati bi moral devetkrat tiste kuharske bukve, ki jih je spisala njegova žena.

Podpisa ni!

Iz velikega števila drugih pisem — posebej številna so založniš-ka Lavoslavu Schwentnerju, smo iz-brali dvoje pisem.

Pismo Francu S. Finžgarju

Osebnih stikov med njima je bi-lo malo. Pisala sta si v zadevah natisa njegovih spisov pri Slo-venskem in imel zveze že od leta 1899 na Dunaju. Po Krista-novi zaslugi je Cankar aktivno posegel v socialistično gibanje na Slovenskem (1907). Ostala sta po-zvešana v tem delu vse do leta 1914, ko je Kristan odšel v Ame-riko. — Pismo je poslal v Trst - Via Valdirivo 17.

Dragi Kristian!

Tvoja gospa je gotovo in po pravici razžaljena, da toliko časa nisem odgovoril njenemu pismu. Ampak razlogi — da je boljše, če odbrzi človek zase svoje ostanke nadloge in da je lažnjeje, kdor piše veselo, kadar je ves divji od skrbi.

Prosim Te, daj poskrbeti, če Ti je mogoče, da se mi pošlji «Rdeči Prapor». Razen tiste šte-vilke, ki si mi jo Ti poslal s knjigami, nisem bral nobene več; zato bi Ti bil zelo hvaležen, če mi izposluješ, da dobim vse šte-

«Matice» večji del honorarja. Ta-ko je stvar v redu; dobil sicer nisem vse zahtevane svote, am-pak tudi to, mislim, da se bo da-lo urediti brez posebnih komedij.

Ker ste se tudi Vi trudili v tej napol smešni napol klavirni zade-vi, Vas odkritosrčno zahvaljujem. Veselo novo leto in — na svi-denje in predpust!

Z odličnim spoštovanjem
udani Vam

Ivan Cankar

Na Dunaju, 3. jan. 1906.

Ob koncu istega leta pa je na koncu dolgega pisma dodal še ta značilen zapis:

Strašno Vas zavidam za Vaše življenje! Tam bi človek delal, tam bi živel! Tukaj sem večni tuje-c; rafiniran moram biti, če si hočem napraviti resnično ve-seleje. In tako samemu nepresta-ju; po cele dni se ne ganim iz izbe; pijem čaj in «jezo stresam». Kvečjemu da me časih vztradi kak-ka velika neumnost iz domovi-ne. Če za drugega ni prida naša kultura in politika — vsaj v do-bro voljo spravi človeka! Letoš-nji moji prazniki so bili nekoliko lažji od lanskih. Verok je ta — da se v januarju poročim. Dekle je sicer uboga šivilja, — ampak meni od Boga poslana. Najboljša njena lastnost je ta, da ne pozna moje «literature» in se zanj tu nič ne briga. Gratulirajte mi!

Tako pa pijte, velenjeni gos-pod župnik, kozarec cvička na svoje in na moje zdravje! Jaz nimam cvička, pa vžignem svoj čaj!

Na lepo svidenje!

F. S. Finžgar je bil ta čas žup-nik v Želimirju pod Turjakom.

Pismo Etbinu Kristanu

S pisateljem in vodilno osebo socialnodemokratske stranke na Slovenskem je imel zveze že od leta 1899 na Dunaju. Po Krista-novi zaslugi je Cankar aktivno posegel v socialistično gibanje na Slovenskem (1907). Ostala sta po-zvešana v tem delu vse do leta 1914, ko je Kristan odšel v Ame-riko. — Pismo je poslal v Trst - Via Valdirivo 17.

Dragi Kristian!
Tvoja gospa je gotovo in po pravici razžaljena, da toliko časa nisem odgovoril njenemu pismu. Ampak razlogi — da je boljše, če odbrzi človek zase svoje ostanke nadloge in da je lažnjeje, kdor piše veselo, kadar je ves divji od skrbi.

Prosim Te, daj poskrbeti, če Ti je mogoče, da se mi pošlji «Rdeči Prapor». Razen tiste šte-vilke, ki si mi jo Ti poslal s knjigami, nisem bral nobene več; zato bi Ti bil zelo hvaležen, če mi izposluješ, da dobim vse šte-

vilke od tedanje. Naročiti se zdaj ne morem; ampak malo pozneje (zdaj sem nesposoben za vsako delo) Ti pošljem časih kako stvar za list, kadar boš želel.

Moje navadno opravilo je zdaj, da hodim po izbi gor in dol. Ve-liko misli, polno načrtov — a v tem čudnem stanju, že obupanju podobnem, ne morem izvršiti ni-česar. Kar napišem, je napisano slabo; tja vrženo, kakor med smeti.

List bi rad bral, ker sem ra-doveden, kaj ste že realizirali od vseh naših dovoljenih načrtov. Bojim se, da malo.

(...)

Piši mi časih, prosim, kakó se ravnam; zdaj me življenje naše stranke bolj zanima nego življenje naše krjavelske litera-ture.

«Naši Zapiski» naj mi oprosté; pisal sem, kako je z menoj — pa upam, da bo vendarle druga-če. Dotlej naj potrpe.

Z najlepšim pozdravom Tebi in gospé

Ivan Cankar

9. XI. 907.

Prosim, pošlji mi domovnico!

Izbral B. G.

OB IZIDU PREDZADNJE KNJIGE ZBRANEGA DELA

Knjižno slavlje na Rožniku sedanjem Cankarjevem vrhu

Ko je pred devetimi leti, ali na-tančneje, 1967. leta, Državna za-ložba Slovenije priredila tiskov-no konferenco v hotelu Lev ob izi-du prve knjige Cankarjevega zbra-nega dela, to so bile njegove po-zeje, si gotovo niče izmed udelež-enec te konference ni predstavljal, da bo že čez devet let, ali kon-kretneje, 4. maja letos, sodeloval že na zadnji tiskovni konferenci ob izidu Cankarja, in sicer ob izidu 25. knjige, torej predzadnje, 29. knjige izmed tridesetih knjig, kolikor so jih načrtovali uredniki tega vsekokar doslej največjega podviga v našem založništvu. Vsem, ki smo se udeležili te zadnje (in tudi prve) konference, ki jo je založnica za zaključek simbolično in posrečeno priredila na Rožniku, na sedanjem Cankar-jevem vrhu, je bilo nekoliko toplo in vzhvišeno pri srcu, saj je zad-nja knjiga zbranega Cankarja u-radno prišla na svetlo prav na kra-ju, kjer je Cankar preživel polnih sedem let svojega plodnega in u-stvarjalnega dela.

Na tej, lahko bi dejali zaključni in svečani tiskovni konferenci, kjer so nam vse simbolizmo pri-peli rdeči nagel na zavitek, je prvi spregovoril direktor Držav-ne založbe Slovenije Ivan Bratko, ki je v svojem kratkem nagovoru nazival nekaj stajističnih in pri-merjalnih podatkov, ki po svoje tudi zelo nazorno in plastično pri-čajo o teh tridesetih knjigah Can-karja. Tako je prva izdaja Cankar-jevih zbranih del pred vojno v uredništvu njegovega bratrance I-zidorja Cankarja izhajala dvanaest let in zajemala samo dvajset knjig, medtem ko je DZS izdala trideset knjig v devetih letih. Da-lje obsega prva izdaja kakih 6000 strani, medtem ko ima sedanja iz-daja kar 12.000 strani. Izidor Can-kar je napisal kakih 600 strani o-pomb in komentarjev, v naši izdaji pa jih je kar za 3.700 strani v drobnem tisku.

Glade naklade je Bratko pove-dal, da so prvi zvezki izhajali v razmeroma visoki nakladi 8.000 iz-vodov, nakar so padli na 6.000, zadnjih 12 knjig pa je založba na-tisnila v nakladi 4.000 izvodov. Ce-loten opus tiskanih knjig znaša kar 160.000 izvodov, ki bi, zloženi drug na druge kot steber kar dvakrat presegli višino našega Triglava, je slikovito dejal Ivan Bratko.

Nato sta urednika 25. knjige, Du-šan Voglar in Dušan Moravec, predstavila 25. knjigo (26. 27. 28. in 29. knjiga, to je Cankarjeva ko-respondenca, so izšle že poprej), ki zajema Cankarjeve politične članke in satire ter govore in pre-davanja in se po svoje direktno veže s Trstom, saj je imel prav v Trstu Cankar vrsto svojih zna-menitih govorov in predavanj, ka-terih pomen je še danes izredno pomemben tako za slovensko kul-turo kot za slovensko zgodovino. Ta-ko je v tej knjigi z obširnimi koman-tariji objavljen Cankarjev pre-davanje Slovensko ljudstvo in slo-venska kultura, ki ga je imel 1907. leta v Trstu, dalje predavanje Trubar in Trubarjeve slavnosti, ki ga je imel 1908 v Trstu, pre-davanje Anton Askerc in njego-va doba, ki ga je imel prav tako v Trstu 1912. leta ter končno nje-gov labodji spev, Očiščene in po-miljenje, o katerem je govoril v Trstu 1918. leta.

Na tiskovni konferenci se je po-tem oglasil prvi k besedi pisatelj Miško Kranjec, ki je dejal: «Rad imam Ivana Cankarja. Po-sebno rad. Že od prve gimnazije dalje. Bil je reven človek, ki je kar naprej nekaj negoval, raz-grajal, z ničemer ni bil zadovol-jen. Danes, ko imamo pred sabo

Pisatelj Cankar na obisku pri pisatelju F.S. Finžgarju v župnišču v Sori pri Škofji Loki (sedi). Stojijo od leve proti desni: Izidor Cankar, pisatelj bratranec (pozneje umetniški zgodovinar, profesor na uni-versi v Ljubljani, potem v diplomatski službi, tudi pisatelj in urednik), Ignac Verovšek, dramski igralec in Ivan

zbrana vsa njegova dela, je kar neverjetno, ko vidimo, da je ta človek v komaj dvajstih letih letih napisal toliko pomembnega. To ni bil vsakdanji pisatelj, ne-močno se je z nečim prepiral in bil vedno nezadovoljen. Velicina tega, kar je povedal, je v neki strašni, dejal bi nedoumnosti. Bil je človek, ki je znal pisati, kate-rega pisanje človeka pretrese.»

Tudi Josip Vidmar je spregovo-ril nekaj besed ob tej priložnosti in dejal: «Nikogar med nami ni, ki bi ne bil tako ali drugače po-zvezan s Cankarjem. Cankar je vsegal vrsto generacij v smislu naprednih idej in doloci usodo Slo-venskih, ki jo je jasno videl pred seboj kot usodo naroda, ki naj jo razreši delavski razred, kar se je tudi zgodilo. Občudovanja vredna sta njegova jasnost in prodornost, s katerima je oplodil vse tiste, ki

so se za njegovo idejo borili. Vze-mimo samo Kidriča ali Kardelja, ki sta se, poleg drugih, učila tudi od Ivana Cankarja.»

Tako smo torej za stoletnico do-bili tudi kompletno Cankarja. Napor devetih let je uspešno kon-čan, zadnja, trideseta knjiga pa je v tisku in bo kmalu izšla. Sicer pa ta knjiga tudi prej ni mogla iziti, ker prinaša v bistru kazala in register k devetindvaj-setim knjigam in bo tako priročno in pregledno zaključila opus, o katerem lahko za konec mirno zapišemo, da po svoji pomemb-nosti, tehtnosti in prizadevnosti pre-dstavlja vsekokar delo, namenjeno stoletju in več rodovom, tako lu-biteljem Cankarjeve besede kot njegovim sedanjim in bodočim raziskovalcem.

DUSAN ZELJEZNOV

Cankarjevi pogledi na jezik

(Nadaljevanje s 6. strani)

rodne alienacije in prostovoljne-zaslužnje. Ogorčenje zoper ta pojav je med drugim stnil v stavek: «Ni treba, da bi sanjali hrepenec o nemškem poetu Kette-ju, o kritiku Leusteku, o estetiku Stritterju, o slikarjih Schuweitzu in Groberju — saj imamo Ana-stasiusa von Schiwitzu». V satiri o Schiwitzu je osmešil slovenske-ga «zgodovinarja», ki ni bil spo-soben presoditi, kje je meja med narodno zavestjo in narodno sa-mozatojo, obsodil je slovensko hlapčevstvo, ki se je tujcu klanja-lo tudi z geslom «Aus Krain!» O-pozoril je tudi, da je imel slo-venski izobraženec zmeraj manj volje tvegati kariero kot nacional-no identiteto. V noveli Poslednji dnevi Stefana Poljanca (1905 - 1906) goriski advokat Kostar spre-meni svoj preimek v Costiar, a si od te črkeške levitve ne obeta prave kariere, saj ve, da je član zatiranega naroda, da je Slovenec težko dobi službo, če nima take-ga imena, da ga lahko nekoliko iz-premeni. Z obema primeroma je Cankar obsodil našega tujca in Slo-venca ter opozoril, da «Drang nach Ostens» vseh neslovenskih so-sevod ni izbral sredstev, s ka-terimi je poskušal zatreti in izbrisi-sati slovensko narodno skupnost.

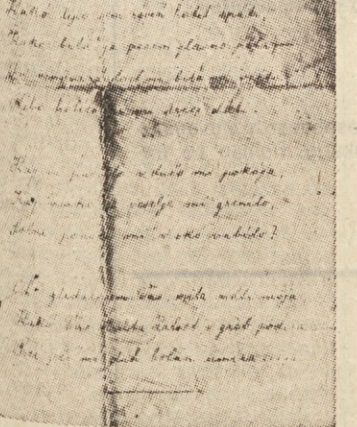
V tem skrajno pozornem, nape-nem boju za javno slovensčino, za njen biti ali ne biti je Cankar med svetovno vojno zato s tem večjim zadovoljstvom doživljal nekakšno renesanso slovenske časnarske in politične besede. Leta 1918 je morda nekoliko popustljivo zapisi-val ne krivice in ne hudega po-tivrala, da so iz njega izginili bla-tenje, natelecevanje in posvke, ki so označevali prejšnjo nezdavo duševnost in mišljenje. Menil je, da se je slovensko časnopisje v glavnem lahko že merilo s če-sopisjem starih kulturnih narodov in postajalo »pošten in vreden za-upnik svojega naroda« (Slovenska kultura, vojna in delavstvo).

Strnjen pogled na temo «Jezik in narod» pove, da je imel Cankar objektivni pregled nad vsemi de-javniki, ki so slovensčino hromili in jo odpravili nazaj na kmetsko raven. Iz kulturnopolitične defini-cije slovenskega delavca, da je bil dvakrat brezprirozen, ker je bil tudi jezikovno brezprijazen, sledi, da sta nacionalna in narodna svoboda pomenili dialektično enoto. Iz te definicije in iz celotnega njegove-ga boja za avtentično besedo je tudi videti, da je bila njegova borba za besedo borba zoper na-silje tujega kapitala in oblasti, ki

je ta kapital zaščitila. Cankar u-metnik se je bil s tujim kapitalom za svojo in narodno besedo. Zato je leta 1913 samo on lahko razvil najbolj demokratično formulo o Slo-venih in Jugoslovanih, in za-vrnil izobraženec, ki so spravlja-li v zvezo s političnim jugoslo-vanskim vprašanjem še slovenski jezik. Skratka, na faktorje in po-ja-ve, ki so napovedovali smrt slovenskemu jeziku in kulturi, je na ravni jezika odgovarjal kot blesteč umetniški in politični duh. Na tej ravni je preganjal vse, kar je nasprotovalo njegovemu na-zoru, da morajo beseda, misel in dejanje biti skladni. Terjal je dia-lektično povezanost med besedo in stvarnostjo, njegova izpostavljen-ga porabnika pa rotli, da imej-nogova beseda «naraven glas» in iz-ražaj resničnost. Ostro je nadzoro-val zlasti besede narod, ljudstvo, svoboda, pravica ter obsodil ne-godovno igro z njimi. Analize so mu namreč pokazale, da se je v njih zgostila vsa nadaljnja usoda slovenskega naroda, njegovega u-metništva in kulture.

Za konec pa dvoje radikalnih vprašanj: Je bil Cankar v svojih opre-delivah jezikovno - narodno pro-blematike nacionalist? Če je obram-ba materinega jezika pred impe-rialističnimi narodi nacionalizem, potem je bil nacionalist! Skratka: Cankar je tudi v jezikovno politič-ni zavzetosti ravnal kot strog hu-manist in zastopal Jernejevo na-čelo: «Sodnik, jaz nisem hudoben človek, nikomur ne privoščim zle-ga, tudi tistim ne, ki so mi po krivem storili. Pravico menim, dru-gim ne krivice in ne hudega po-tivrala. — (Hlapec Jernej in nje-gova pravica, VIII. poglavje, 1907). Za individualnost slovensčine in Slovenca se je znotraj jezika boje-val kot internacionalist, ki je po-kladal v «tabor Kralja Matjaža ... kolikor je narodov zemlja rodila», poklical poleg «belih obrazov» tudi rumene, bronastorjave in čisto čr-ne» (Kralj Matjaž, 1916).

In drugič: Ima Cankarjeva analiza in kritika jezika v javni rabi samo tedanjo, torej zgodovins-ko vrednost, ali pa presega meje svojega časa in vsebuje elemente česa trajnega? Odgovor je lahko en sam: model jezika, ki ga je Cankar razkril in pomagal odstra-njevati, je vsakokratni model ti-stih družbenih sil, ki so na umiku in ne prenesajo uveljavljanja raz-vojev novih model. Te sile se o-plekajo jezikovnega modela, ki je po formi sicer aktualen, pomensko pa izrabljen, iztovljen, zato pa tu-di reakcionaren.

Rokopis pesmi materi

Vam voščim jedino to, da bi do-čakali dan, ko podá sreča vsi naši rodovini roko — ko se odpo-čijete od nečloveškega truda in napora.

Srečno!
Pod pesmico je napisal: Pro-sim, berite to sami! in naročil, da naj ga sestre ne berejo.

Za starejšo sestro je priložil še to pismo:
Ljuba Nežika!
Gotovo si upala na kako da-ri-ko, pa pri moji duši, da nisem mogel najti ni jednega kraja-rcja v mojih najednejših žepih. Ali za-gotovo me, da ko pridem o pu-stu domu, ti princem nekaj tá-cega, kar Ti še na misel ne pri-de. Zdad Ti pa voščim največjo srečo, najrajše zdravje, naj-lepše veselje. Bodi pridna, in ka-dar bodeš mogla, piši mi. Po-zdravim Tebe, mamko Frančko, stáro mäter, in prav srčno tudi Dragotino, katera nam ni odpus-tu, da ji nič ne pišem.

Ivan Cankar
Obliubljenih 50 kr. (krajcarjev), do-bite Ti, in Frančka o pustu, kakor tudi vsaka eno svüeno podobico.

Pismo bratu Karlu

Ta brat je bil podružno leto mlajši od Ivana. Po gimnaziji v Ljubljani je končal bogoslovje v Sarajevu in bil na katehet, dol-go dobo na škofjski tajnik. Umrl je leta 1953 v Ljubljani, kjer je živel po letu 1945. Pisatelj je imel z njim najboljše stike, saj je ohranjenih sto pisem, ki jih je pisal bratu Karlu. Objavljamo od-lomke iz dveh pisem.

Dragi brat!

Obliubljen sem Tržačanom, da jim pridem ané 5. okt. (to soboto) pre-

IVAN CANKAR:

Kako sem postal socialist

Bilo je v tisti blaženi pe-tošolski dobi, ko je srce polno pesmi, glava polna u-panja na sijajno prihodnost. Gdilo se mi je nadvse sla-bo, večkrat sem bil lačen nego sit; kakor se pač godi študentu iz delavske druž-ine. Ali nadlog nisem občutil, še prav zavedal se jih ni-sem. Ne samo, da nisem poznal življenja okrog sebe, niti svojega življenja nisem poznal. Edino in vse na sve-tu mi je bila poezija; bli-žji od očeta, delavca, mi je bil rajni Klopstock; in bolj nego vse materine skrbi in bolečine me je zanimal en sam Prešernov sonet.

Za politiko se nisem me-nil. Kolikor sem od daleč slišal o nji, mi je bila ogab-na kakor tista splozka, črno-žolta žival, ki se lena in smrdčea plazí po tleh in ki ji pravimo močerač. Takrat (1840-1894) se je pretilo po Slovenskem tisto vdihu-joče slogaštvo, ki je poga-silo v našem malomeščan-stvu še ono malo samoza-vesti, kar je kdaj bilo, in ki je že tako jetični slo-venski liberalizem spravilo čisto na berge. Bil sem mlad.

V onih časih, kakor sem omenil, je doktor Krek učil svoje apostole. Tudi meni je prvi povedal, da so na svetu stvari, o katerih se šolski mladostniki ne sanja. Nekoč, v trdi tisti, sem ga-zil sneg na cesti iz Ljub-ljane proti Vrhniki. Tam nekje na Brezovici me je

dohitel s svojimi sanmi u-gleden rodoljub in napred-njak ter me je povabil, da naj prisedem. Med vožnjo mi je pravil o neki knjigi, ki se ji je reko «Črne buk

CANKARJEVA BESEDA

Izdaje slovenskih založb ob stoletnici pisateljevega rojstva

NOVEJŠE IZDAJE

Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev

Ta knjižna zbirka Državne založbe Slovenije je eno od najpomembnejših dejanj v slovenskem založništvu. Z izdajanjem celotnih opusov avtorjev — klasikov naše besede, dopolnjenega z vsem gradivom, ki označuje kritično izdajo tekstov, je dosegla zbirka prav v Cankarjevem letu že svojo 120. knjigo. Med njimi bo v tem letu 30 knjig ZBRANA DELA IVANA CANKARJA, v katerih bo, lahko rečemo, zbrano vse, kar nam je zapustil ta velikan našega pismenstva.

Glavni urednik celotne edicije je Anton Ocvirk. Jezikovno redakcijo je imel na skrbi Stane Suhadolnik. V nadaljnjem pregledu po skupinah in knjigah navajamo urednike — avtorje izčrpnih spremnih besed in opomb k vsaki knjigi.

POEZIJA

Urednik France Bernik:

I Erotika 1899 / Objavljene nezbrane pesmi
Dodatek (Pesmi 1891—1893)
224 + Opombe = 396 strani
Pl. 50 din, polus. 70 din

II Erotika 1902 / Neobjavljene pesmi / Nemške pesmi / Dodatek (Pesmi 1893—1914)

264 + Opombe = 420 strani
Pl. 55 din, polus. 75 din

DRAMATIKA

Urednik Dušan Moravec:

III Romantične duše / Jakob Ruda / Za narodov blagor
246 + Opombe = 432 strani
Pl. 50 din, polus. 70 din

IV Kralj na Betajnovi / Pohujšanje v dolini šentflorjanski / Dodatek
274 + Opombe = 400 strani
Pl. 55 din, polus. 75 din

V Hlapci / Lepa Vida / Dodatek
132 + Opombe = 266 strani + 8 prilog
Pl. 48 din, polus. 68 din

PROZA

Urednik Janko Kos:

VI Mladostna proza (1892—1899) / Dodatek
368 + Opombe = 480 strani
Pl. 50 din, polus. 70 din

VII Vinjete / Nezbrane vinjete (1897—1899)
246 + Opombe = 418 strani
Pl. 55 din, polus. 75 din

Urednik Dušan Voglar:

VIII Jesenske noči / Popotovanje Nikolaja Nikiča / Knjiga za lahkomišelnice ljudi
250 + Opombe = 348 strani
Pl. 55 din, polus. 75 din

IX Tujci / Ob zori / Nezbrane črtice (1900—1902)
288 + Opombe = 404 strani
Pl. 62 din, polus. 77 din

X Na klancu / Življenje in smrt Petra Novljana
278 + Opombe = 356 strani
Pl. 88 din, polus. 98 din

Urednik Janko Kos:

XI Hiša Marije Pomočnice / Mimo življenja
282 + Opombe = 344 strani
Pl. 90 din, polus. 100 din

Urednik France Bernik:

XII Gospa Judit / Križ na gori / Novele in črtice (1903—1904)
368 + Opombe = 456 strani
Polus. 80 din

XIII Potepuh Marko in kralj Matjaž / V mesečini / Nina
218 + Opombe = 304 strani
Pl. 100 din, polus. 115 din

Urednik Dušan Moravec:

XIV Martin Kačur / Smrt in pogreb Jakoba Nesreče / Aleš iz Razora
272 + Opombe = 340 strani
Pl. 62 din, polus. 77 din

XV Krpanova kobila / Marta (nedokončan roman)
297 + Opombe = 396 strani
Pl. 85 din, polus. 95 din

XVI Hlapec Jernej in njegova pravica / Zgodbe iz doline šentflorjanske / V samoti
253 + Opombe = 324 strani
Pl. 93 din, polus. 110 din

Urednik France Bernik:

XVII Novo življenje / Za križem / Črtice (1905—1906)
354 + Opombe = 424 strani
Pl. 120 din, polus. 140 din

Urednik Janko Kos:

XVIII Sosed Luka / Kurent / Črtice in novele (1907—1909)
306 + Opombe = 356 strani
Pl. 110 din, polus. 120 din

Urednik Dušan Moravec:

XIX Troje povesti / Črtice (1909—1910)
310 + Opombe = 356 strani
Pl. 120 din, polus. 135 din

Urednik France Bernik:

XX Volja in moč / Iz Ottakringa v Oberhollabrunn / Milan in Milena
Črtice (1911—1913)
301 + Opombe = 368 strani
Pl. 120 din, polus. 140 din

Urednik Janko Kos:

XXI Moja njiva / Črtice in novele (1907—1914)
281 + Opombe = 332 strani
Pl. 135 din, polus. 155 din

XXII Moje življenje / Grešnik Lenart / Črtice (1914)
272 + Opombe = 318 strani
Pl. 145 din, polus. 165 din

Urednik France Bernik:

XXIII Podobe iz sanj / Črtice (1915—1918)
285 + Opombe = 374 strani
Pl. 145 din, polus. 165 din

PUBLICISTIKA

Urednik Dušan Voglar:

XXIV Kritike / Članki, polemike in feljtoni / Bela krizantema / Dodatek (1908—1918)
323 + Opombe = 564 strani
Pl. 170 din, polus. 200 din

POLITIKA

Urednika Dušan Voglar in Dušan Moravec:

XXV Politični članki in satire / Govori in predavanja
260 + Opombe = 435 strani

KORESPONDENCA

Urednik Jože Munda:

XXVI Pisma I
Materi, Antonu Funtku, Franji Opekovi, Karlu Cankarju, Franu Govekarju, Pavlu Kermavnerjevi, Antonu Askercu, Franu Levcu, Ivanu Tavčarju in Ottomarju Bambergu
274 + Opombe = 480 strani
Pl. 65 din, polus. 80 din

XXVII Pisma II
Dušanu Plavšiču, Francišku Lampetu, Lavoslavu Schwentnerju in Ani Lušinovi
376 + Opombe = 508 strani
Pl. 85 din, polus. 95 din

XXVIII Pisma III

Otonu Zupanciču, Andreju Kalanu, Josipu Regaliju, Etbinu Kristanu, Terezini Jenkovi, Franu Vidicu, Mihaelu Kosu, Francu Dergancu, Alojzu Kraigherju, Franu Milčinskemu, Karlu Slancu, Ivanki Klemencičevi, Zofki Kvedrovi, Josipu Maziju, Milivoju Dežmanu, Albinu Löfflerjevi, Franu Zbašniku, Rihardu Jakopiču, Ivanu Grudnu
296 + Opombe = 536 strani
Pl. 115 din, polus. 120 din

XXIX Pisma IV

Stefki Löfflerjevi, Adi Kristanovi, Izidorju Cankarju, Karolini Cankarjevi, Ivanu Prijatelju, Francu S. Finžgarju, Antonu Dolarju, Hinku Smrekarju, Miroslavu Malovrhu, Mihaelu Opeki, Francu Kobalu, Frideriku Juvanciču, Ani Kesslerjevi, Mariji Kesslerjevi, Mileni Rohrmannovi, Juniji Vovkovi, Mici Kesslerjevi, Franu Veselu, Mariji Reisnerjevi, Dragotinu Lončarju, Mimici Sekovaničevi, Kesslerjevem, Slavi Kesslerjevi, Veri Kesslerjevi
235 + Opombe = 426 strani
Pl. 155 din, polus. 175 din

XXX Bibliografski zapisi, kazala in dopolnila
Zaključna knjiga zbirke bo izšla jeseni.

Naša beseda

V tej reprezentativni množični knjižni zbirki Mladinske knjige, ki šteje 92 knjig izbrane slovenske besede od Trubarja do generacije pred osvoboditvijo, je odmerjen Ivanu Cankarju največji delež. Dela je izbral in knjige uredil Josip Vidmar.

Prva knjiga

Ob zori. O prešcah. Pavličkova krona. Grudula i dr. — »Lepa naša domovina«. Slovensko ljudstvo in slovenska kultura. Slovenci in Jugoslavlani. Očiščenje in pomlajenje. — Naše veliko jutro.

356 str. + slika

Druga knjiga

Mona Lisa. Smrt kontrolorja Stepnika. Sosed Luka. Aleš iz Razora. Polikarp. 308 str. + slika

Tretja knjiga

Martin Kačur. Hlapec Jernej in njegova pravica. Kurent

352 str. + slika

Četrta knjiga

Zjutraj. O človeku, ki je izgubil prepričanje. Dvojna resnica. Zgodba o šimnu

Sirotniku in dr. — Anastasius von Schiwitz. Govekar in govekarji. Na otoku.

Bela krizantema.

364 str. + slika

Peta knjiga

Za narodov blagor. Kralj na Betajnovi. Hlapci. Pohujšanje v dolini šentflorjanski.

328 str. + slika

Šesta knjiga

Pesmi. — Kralj Malhus. Ottakring. Hiša Marije Pomočnice. Lepa Vida. — Črtice.

352 str. + slika

Sedma knjiga

Tuje življenje. Moje življenje. Mimo življenja. — Podobe iz sanj.

352 str. + slika

Komplet sedem knjig, vezan v rdeče umetno usnje, je vključen v celotno zbirko (92 knjig) za ceno 7500 din

Bela hrizantema — Bela krizantema

Srbohrvatska in slovenska izdaja

Prevedla Roksanda Njeguš

Državna založba Slovenije

Vez. 18 din

Hiša Marije Pomočnice

Uvodna študija Janko Kos

Zbirka Sto romanov

Cankarjeva založba

Broš. 49 din

Hiša Marije Pomočnice

Spremna beseda in opombe Taras Kermanuner

Zbirka Kondor

Mladinska knjiga

Vez. 28 din

OPREMIL H. SMREKAR

Hlapec Jernej in njegova pravica

Faksimile s spremno besedo Antona Slodnjaka in Bogomila Gerlanca

Zbirka Monumenta litterarum Slovenicarum

Mladinska knjiga

Listi vloženi v etui iz umetnega usnja, 220 din

Hlapec Jernej in njegova pravica

Ilustracije Nore Lavrin

Spremna študija Bratko Kreft

Zbirka Moja knjižnica

Mladinska knjiga

Broš. 29 din

Jernej szolgaleány és az ő igászága

Madžarsko-slovenska izdaja

Prevedel in spremio besedo dr. Avgust Pavel

Pomurska založba

Vez. 30 din

My Life and Other Sketches

Črtice Moje življenje in novele izbral Josip Vidmar

Prevedla Elza Jereb in AIsdair MacKinnon

Državna založba Slovenije

Vez. 48 din

Očiščenje in pomlajenje

Politično-kulturni spisi, predavanja, članki, odlomki

Spremna beseda in opombe Dušan Moravec

Množična izdaja

Državna založba Slovenije

Broš. 35 din

Pehar suhih hrušk

Ilustrirala Lidija Osterc

Knjižnica Cebellca

Mladinska knjiga

Broš. 6 din

Pesmi — Podobe iz sanj

Pesmi izbral Boris Merhar

Zbirka Miniaturke

Cankarjeva založba

Usnje 49 din

Szegénysoron — Jernej szolgaleány és az ő igászága

Na klancu — Hlapec Jernej in njegova pravica

V madžarščino prevedel dr. Avgust Pavel

Pomurska založba

Vez. 50 din

ŠTIRI DRAME

Za narodov blagor — Komedija v štirih dejanjih

Kralj na Betajnovi — Drama v treh dejanjih

Pohujšanje v dolini šentflorjanski — Farsa v treh aktih

Hlapci — Drama v petih aktih

Spremna beseda in opombe Dušan Moravec

Zbirka Kondor

Mladinska knjiga

Vez. 32 din

The Bailiff Verney and His Rights

Prevedla Sidonie Veras in H. C. Sewell Grant

Spremna beseda Bratko Kreft

Državna založba Slovenije

Vez. 30 din

Tuje življenje

Izbrane črtice

Spremna beseda in opombe France Dobrovoljc

Zbirka Moja knjižnica

Mladinska knjiga

Broš. 29 din

Bogomil Gerlanec

Cankar v sliki in besedi

V treh razdelkih: Postaje življenja — Ustvarjanje — Boji, povezuje knjiga slike s pisateljevo besedo (odlomki iz spisov in strnjen kronološki pregled).

Broš., 24 din, velik format, dvobarvni tisk

Množična izdaja — Mladinska knjiga

Josip Vidmar

O Ivanu Cankarju

Duhovna podoba Ivana Cankarja pisatelja, dramatika in človeka.

Spomini na pisatelja.

Cankarjeva založba

Vez. 95 din

Boris Zihel

Ivan Cankar in naš čas

Zbrana esejistika o Cankarju, naprednem slovenskem kulturnem in političnem delavcu, socialistu, vidcu nove družbe, z izbranimi članki in predavanji Ivana Cankarja na isto temo. — Cankarjeva založba

Vez. 95 din

PRED IZIDOM

AGONIJA VELJAKOV

O človeku, ki je izgubil prepričanje in drugi satirični spisi

Slikovne priloge Hinka Smrekarja

Izbral in z razpravo dopolnil Franc Zadravec

Založba Obzorja

Kurent

Starodavna pripovedka

Množična izdaja z ilustracijami Boruta Pečarja

Državna založba Slovenije

Martin Kačur

Življenjepis idealista

Spremna beseda Herman Vogel

S posnetki iz filma VIBA 1976

Založba Obzorja

Martin Kačur

Življenjepis idealista

Redna zbirka Prešernove družbe za 1977

Izide jeseni

Njena podoba

Izbor črtic za mladino

Ilustracije Sonja Vončina-Šegula

Redna zbirka Mohorjeve družbe za 1977

Izide jeseni

Šimen Sirotnik in druge zgodbe

Spremna beseda z dokumentarnimi fotografijami Jože Gregorič

Redna zbirka Mohorjeve družbe za 1977

Izide jeseni

The Ward of our Lady of Mercy

Hiša Marije Pomočnice

Prevedel Henry Leeming

Državna založba Slovenije

Jože Babič

Hlapec Jernej

Dramatizacija

CZP Delavska enotnost

France Bernik

Zgodnja Cankarjeva proza

Esejistika o motivih, stilnih in umetniških plasteh, s strokovno analizo manj raziskane zgodnjega obdobja Cankarjevega pisateljevanja.

Cankarjeva založba

Marija Mitrovič

Cankar in kritika

Razčlenba Cankarjevega kritičnega opusa in njegova »samokritika«.

Založba Lipa — Koper

Dimitrij Rupel

Svobodne besede

Sociološka raziskava slovenske književnosti v obdobju realizma do nastopa Ivana Cankarja glede na vlogi slovenske realistične proze v boju za narodno osamosvojitvev.

Založba Lipa — Koper

Anton Slodnjak

Tujec

Biografski roman

Delo zaključuje trdelno zasnovano pripovedno delo o temeljnih osebnostih slovenskega kulturnega in političnega življenja: Prešernu, Levstiku in Cankarju. Roman bo tretji del skupne izdaje štirih knjig z naslovom Slovenska trilogija.

Mladinska knjiga

DRUGE IZDAJE

BESEDA IVANA CANKARJA

Izbior 240 odlomkov iz vseh Cankarjevih del v devetih razdelkih

Izbral

Srečanja z našimi raznašalci

IVAN ČAČ
(Bazovica)

Ivan Čač je za Bazovico nekakšno utelešenje našega tiska s Primorskim dnevnikom na čelu. Če Čača lepega dne ni na spregled, ker časopis ni izšel, je za marsikoga, kot bi mu odvzeli nekaj, na kar je posebno navezan in brez česar je kot brez vsakdanjega kruha. Tega se Čač globoko zaveda, kot se globoko zaveda samega pomena posredovanja slovenske pisane besede v nenehni boju našega ljudstva za svoje narodnostne in družbene pravice. Zato mu kilometri kolikor jih mora vsak dan navsezgodaj, pa naj bo sončno ali viharno vreme, prehoditi ali prevoziti, da obišče 109 bazoviških družin, kolikor je stalnih naročnikov v Primorskem dnevniku, nobena težava. »Prav gotovo nisem sprejel tega raznašalskega posla zato, da bi prislužil tiste štiri lire,« pravi z neprikritim ponosom »pač pa zato, ker se zavedam, kaj nam časopis prava prav pomeni. Ta zavest me nekoliko poživlja in obnavlja v meni veselje do tega posla.«

O Čačevi vestnosti in navezanosti na raznašalsko dejavnost, ki bi jo lahko merili z merilom nekdanje slavne partizanske kurirske dejavnosti, ne govorijo le nešteti prehojeni kilometri in tri ali štiri ure, kolikor porabi, da obišče vse hiše, temveč predvsem vsi dosedanj uspešni napori, da bi povečal število naročnikov.

Ko sem oktobra 1962 prevzel to nalogo, je bilo v Bazovici 53 stalnih naročnikov. Danes jih je 109. Temu številu pa je treba dodati še okrog trideset izvodov časopisa samo za nedeljske naročnike. Za vsak z okrog 200 družinami so te številke že same na sebi dovolj govorne. In to je Čačev osebni uspeh.

Ivanu Čaču bo 4. maja 66 let. Če pobrskamo po njegovem življenjepisu, so nam njegove sedanje izbire še bolj jasne. Posledno in odločno je se kot mladenič odklenil na predne narodnoobrambene in protifašistične miselnosti ter nato v odločnem in najbolj junaškem obdobju naše narodne zgodovine to miselnost še prekalil in utrdil v narodnosvobodilni boju. Leta 1944 se je namreč po ujetništvu v Afriki vključil v Prekomorske brigade ter si v bojih po Dalmaciji zaslužil čin zastavnika, s katerim se je vrnil v Bazovico leta 1947.

Po vrnitvi se je zaposlil ravno pri Primorskem dnevniku, kjer je delal do upokojitve predm leti in kjer se vedno z največjim veseljem pomaga, ko je treba. Zavest o pomenu našega tiska se je tu seveda še okrepila in nič čudnega tedaj, če ga v Bazovici danes istovetijo s Primorskim dnevnikom.

»Raznašalski posel pomeni zame tudi stalen, neposreden stik z ljudstvom, z njegovimi potrebami, željami, problemi,« nam je ob nedavnem obisku med drugimi povedal Čač. »To mi omogoča, da uredništvu časopisa posredujem morebitne krajevne vesti, da ga seznanjam z morebitnimi kritikami ali predlogi, z mnenji o tem, kaj ljudje najraje prebirajo in željajo o tem, kaj bi jim moral dnevnik še posredovati. Hkrati pa mi dolgoletni neposredni stik z uredništvom omogoča, da ob morebitnih pomanjkljivostih dnevnika kovega pisanja seznanjam ljudi z objektivnimi težavami in pogoji, v katerih je naš tisk prisiljen delati.«

Marsikaj nam je Čač še povedal, vendar glavni občutek, ki je izzeval iz tega razgovora je ta, da Čačev nesebično in neprecenljivo delo ni le izreden prispevek človeka pri širjenju naše besede in s tem zavesti in prepričanja o naši narodnosti samohranitvi in razvoju, temveč je tudi preprosto zgled poštenosti in aktivizma, brez katerega ni odločnih premikov.

ALBA SUDIČ
(Lonjer)

Če ima Lonjer vsako jutro časopis, je to njena zasluga. Delati začne že zelo zgodaj. Ob petih in pol zjutraj, ko se ni niti dobroba naredil dan, je Alba že na svoji vsakodnevni poti, ko prehodi vas po dolgem in počez, da bi vsi dobili časopis še preden vstanejo. Pri delu se ji mudi, Nima čaka, da bi se pri kom ustavila, poklopčevala, ali pa samo spila kavo, ker se mora takoj po končanem raznašanju odpraviti v mesto, na svojo vsakodnevno službo. To delo ji je samo dodatno opravilo, a ga vseeno zelo vestno opravlja. V največjem mrazu, vetru, snegu ali dežju, je na poti. Samo malo bolj se zavije, malo topleje obleče.

Še se spominjamo dnevo, ko nas je led prisilil, da smo ostali doma, ali vsaj omejili svoje vsakodnevno gibanje. V Lonjerju je bilo takrat dosti snega, debela plast ledu pa je ostala še nekaj dni. Vendar so tudi takrat Lonjerji dobili pred vrati ali v svojem poštnem nabiralniku svoj vsakodnevni časopis. Morda so se vprašali, kako je to Alba naredila, morda tudi ne. Tiste dneve si je zavezala na noge stare derese, ki jih je svoj čas dobil mož, nato pa stopila na svojo, tokrat ledeno, pot. »Tudi ta-

krat je marširala,« mi je ob kavi zagotovil mož. Tako je Lonjer v tistih zimskih dnevih imel časopis. Kar se pa tiče vasi same je Alba zatrdila, da je docela ohranila svoj slovenski značaj. Novih hiš je malo, tujcev torej tudi. Dnevnik naročnikov ima v Lonjerju 47, v nedeljo pa kakih deset več. Naročnikov je letos več kot kdajkoli prej. Vsačani so s časopisom zadovoljni.

Na koncu sem jo še vprašal, kaj si je izbrala to delo in če je z njim zadovoljna. Zadovoljna je z njim, ugaša pa ji predvsem zato, ker navsezgodaj, ko hodi po vasi, kraljuje v njej sveti mir, ki ga prijetno motijo le glasovi umirajoče noči, čivkanje zgodnjih ptic in svet porajajoče se zore. Oh, če bi vsi tako ljubili jutranji mir!

D. J.

MARIJA PERIC
(Jamlje)

V Jamljah je 19 naročnikov Primorskega dnevnika. Vsak dan, že 15 let, jih obiskuje 45-letna Pieri Peric Marija.

Zjutraj prevzame paket, ki ga pripeljejo z avtobusom, potem pa se odpravi peš po vasi. Tudi njo smo povprašali, če ima kakšne težave, poleg tistih običajnih, ki so povezane s slabim vremenom. Kaže, da so glavni sovražniki Marije psi, ki jih Jamljci prerači pušajo odvezane. Tudi poldnev ji je že večkrat prav pošteno zagodila.

— Kaj pravijo Jamljci o Primorskem dnevniku?

— Premalo pišete o nas, zato je tudi težko povečati število naročnikov.

LIDIJA LOVRIHA
(Dolina)

Vsak dan opazimo po spodnjem delu Doline žensko s kosom; to je Lidija Kalc poročena Lovriha, raznašalka našega dnevnika. Rodila se je v Trebčah, pred trinajstimi leti se je poročila z Dolinčanom Mirkom, kateremu je povila dve hčerki. Že pred desetimi leti je opravljala ta posel približno dve leti, nato se je zaposlila v tovarni in o pustila raznašanje. Sedaj spet raznaša, že tri leta, odkar je morala zaradi družine opustiti delo v tovarni.

Svojih 23, v nedeljah 57, števil poneso po spodnjem delu Doline, v nedeljah tudi v Kroglice, že pred 7. uro ali pa če do takrat ne utegne. Po 9. uri, ko odpravi hčerki v šolo oziroma v ostriški vrtci. Ljudje se ne pritožujejo in sploh, pravi Lidija, se zelo zanimajo za vse strani, od politike, kronike do kulture in športa. Kadar časopis ne izide zaradi stavke ali večjih praznikov, se ljudje potijojo raznašalki. To pa ji da veliko zadovoljevanje. Saj pomeni, da so bralci navezani na naš dnevnik in slovensko besedo.

Lidiji je zelo pri srcu naša šola in njeni problemi. Zato so jo tu-

di izvolili kot predstavnico v medrazredni svet. Na koncu naj še omenimo, da jo vsako leto vidimo na vaškem prazniku »Majenci«, kjer je zaposlena kot blaginjičarka razstave domačih vin, ki jo prireja dolinska občina.

V. L.

VIDA GRGIČ
(Padriče)

Skromno življenje in predanost splošnemu boju za humanejšne družbene odnose — to bi lahko bila oznaka Vide Grgič iz Padrič. »Žal mi bolezen onemogoča, da bi prispevala še več,« je njena glavna misel, ko nam pripoveduje o svojem raznašalskem poslu, o življenju v vasi, ki bi moralo biti še bolj družabno, kot je, in o splošnem dogajanju v svetu ter v naši ožji manjšinski stvarnosti. O tem, kako bi morala biti skrb za naš jezik, za naše narodnostne pravice večja in še o marsičem.

Vida Grgič je še v mladosti izučila za šiviljo, obenem pa se je še mlada navzela naprednih idej, ki so ji bile vselej vodilo v življenju in katerim se je z vsem srcem predala tudi med narodnosvobodilno borbo, v katero je bila aktivno vključena. Noč in dan je iz starih vzhodnih sotovor šivala obleke za partizane.

Ta njena angažiranost se je nadaljevala tudi po osvoboditvi, čeprav zaradi bolezni, kot sama pravi, ni mogla dati vsega tistega, kar bi rada dala. Njeni sovaščani so drugačnega mnenja in cenijo njeno neprecenljivo delo.

»Rada raznašam Primorski dnevnik in druge slovenske časopise in revije iz Ljubljane, želela bi le, da bi bilo še več naročnikov,« nam je med drugim dejala. Ko je pred sedmimi leti sprejela raznašalski posel, je bilo na Padričah 32 naročnikov, kar pomeni velika večina družin. Sedaj je število naraslo na 37. Če k temu dodamo še 11 nedeljskih števil, pomeni, da prihaja Primorski dnevnik skoraj v vsako padriško družino.

TEODOR COLONI
(Sv. Jakob)

Teodor je starejši mož. Že več let je upokojenec. Ker ima časa dovolj, je rad prevzel delo raznašalca, ki ga obvezuje, da se premika, da hodi, da hiti, to pa je najbolj način, da se človek ne postara. Teodor se tega dobro zaveda.

Čeprav stanuje pri Sv. Jakobu, prav blizu našega dnevnika, je njegovo raznašalno področje Kolonkovec. Dobiti ljudi, predvsem mlade, ki bi prevzeli delo raznašalca, je danes vedno težje. Tako se je sam lotil tega področja, čeprav stanuje na Kolonkovcu precej Slovencev.

Teodor raznaša dnevnik že sedem let. Ob šestih zjutraj gre v

Ul. Montecchi, prevzame svoj šop časopisov, ter stopi na avtobus, ki ga odpelje v predmestje. Tu prehodi Kolonkovec po vseh Ul. Costalunga, pa še po stranskih ulicah tja do državne ceste. Svoj dolgi jutranji sprehod konča po osmi uri, ko se spet odpravi domov.

Teodor je zadovoljen s svojim delom, s svojimi naročniki, ki jih seveda vse pozna, s svojo vsakodnevno majhno jutranjo turo. Naročniki so navajeni nanj in bi se zelo začudili, če ga ne bi videli pri njegovem vsakodnevem opravilu.

Kar se pa tiče dnevnika samega pravi, da ga mladi bolj malo berejo, da jih časopisi v glavnem ne zanimajo, sam pa najraje bere podlistek, pa tudi vse druge stvari, tudi sport.

D. J.

BOŽO ŠUŠMELJ
(Trebče)

Pred dobrim letom dni je v Trebčah prevzel raznašanje Primorskega dnevnika. Božo Šušmelj, ki stanuje na vzhodnem koncu vasi, ko smo ga pred dnevi obiskali nam je z navdušenjem govoril o tem poslu. V prvi vrsti je zavest o pomenu obveščanja naše javnosti v našem jeziku ter o neprecenljivi vrednosti Primorskega dnevnika v boju za naše narodnostne in družbene pravice, poleg tega pa je za Šuš-

melja vsakdanja jutranja pot od hiše do hiše nekako zdravilna. Božo je nekaj let v pokopju (prej je bil zaposlen v državni službi) in je v svojem življenju preстал več hudih operacij, zaradi česar so mu zdravniki svetovali zmerno gibanje. Jutranji sprehod po vasi je zato kot nalašč.

To nam je le mimogrede povedal, poudaril pa je željo, da bi bila njegova jutranja pot še daljša, da bi skratka bilo še več naročnikov. In to ne iz zdravstvenih razlogov, temveč zaradi slovenske tiskane besede, ki bi morala v vse domove. Njegov sprehod traja sedaj dobro polpogovora. Raznesti mora namreč 65 izvodov stalnim naročnikom, ob nedeljah pa še 24 izvodov nedeljskim naročnikom, kar pomeni seveda še več dela.

Božo Šušmelju je 57 let. Po rodu je od Sv. Ivana, od koder se je priženil v Trebče. V življenju je marsikaj preстал, najbolj pa mu je ostalo v spominu vojno obdobje, o katerem bi lahko napisal debelo knjigo, kot sam pravi. To mu radi verjamemo že po prvem bežnem opisu tedanjih dogodkov. Njegova križeva pot se je začela najprej v italijanski vojski ter v dolgem ujetništvu v Afriki, kjer je preстал tudi dve hudi operaciji. S Prekomorski brigadami se je prebil v Dalmacijo, kjer je bil pri partizanski mornariški udarni brigadi. Med boji na Pagu je bil tudi hudo ranjen, nakar se je udeležil pohoda na Trst ter silovitih bojev pri Ilirski Bistrici.

Odobrena 133.bilanca zavoda CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE ZNAŠAJO

27.723 MILIJONOV

PREMOŽENJSKI SKLADI "BANKE TVOJE DRUŽINE IN TVOJEGA MESTA"

Upravni svet tržaške hranilnice CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE, ki se je sestal 29. marca 1976 pod predsedstvom odv. Alda TERPINA, je odobril zaključni obračun za poslovno leto 1975, 133. od ustanovitve zavoda.

Kot je že običaj, je glavni ravnatelj dr. Giordano DELISE pred orisom rezultatov o delovanju ustanove v preteklem poslovnem letu podal obširno poročilo o najvidnejših aspektih krajevnega gospodarstva v okviru nacionalnega in mednarodnega gospodarskega položaja.

404 MILIJARDE ZAUPANA SREDSTVA

V letu 1975 so zaupana sredstva zavoda dosegla 404 milijarde. Skupno gre skoraj za 180 tisoč bančnih operacij, ki so jih izvršili javni in zasebni gospodarski operaterji ter družine. Z drugimi sredstvi, ki so bila poverjena v upravljanje zavodu, pa tudi s premoženjskimi skladi, doseže skupni obseg upravljanjih sredstev 497 milijard.

292 MILIJARD GOSPODARSKE NALOŽBE

Naložbe na račun zasebnih in javnih klientov so desegle 227 milijard. Ako upoštevamo tudi operacije preko Rotacijskega sklada za gospodarske pobude (Fondo di Rotazione per Iniziative Economiche), je celoten obseg naložb dosegel 292 milijard.

108 milijard za krajevne gospodarstvenike

Glavni cilj zavoda je bila pomoč krajevni ekonomiji, s posebnim ozirom na mala in srednja proizvodna podjetja.

80 milijard za krajevne ustanove

Zavod si je prizadeval, da preskrbi javnim ustanovam potrebna sredstva. Celoten obseg predumov je ob koncu leta dosegel 45 milijard, obseg naložb v srednje - dolgoročna posojila pa 35 milijard.

37 milijard za družine

V prid družinam, ki pomenijo hranilnici najširšo osnovo na področju zbiranja denarnih sredstev, je bilo izdanih v teku leta za 3,3 milijarde osebnih posojil, za 8,4 milijarde hipotekarnih posojil in zemljiških posojil. Skupni obseg osebnih posojil je dosegel 6 milijard, hipotekarnih posojil pa 31 milijard.

646 MILIJONOV ČISTI DOBIČEK

Kljub povečanju raznih upravnih stroškov se je poslovni rezultat izboljšal za 205 milijonov z ozirom na prejšnje poslovno leto.

27.723 MILIJONOV PREMOŽENJSKI SKLADI

Solidarnost zavoda se je povečala z vključitvijo nadaljnjih 10 milijard lir v rezerve.

250 MILIJONOV NALOŽBE V DOBRODELNE NAMENE TER V JAVNO KORISTNA DELA

S to postavko se je celoten obseg prispevkov v dobrodelne namene od ustanovitve zavoda dvignil na skupno 4.408 milijonov.

STALNO ZAUPANJE OBČANOV

Glavni ravnatelj je zaključil svoja izvajanja s poudarkom, da je bistveni razlog doseženih uspehov stalno zaupanje občanov svojemu največjemu kreditnemu zavodu. Predsednik je, tudi v imenu uprave, izrazil pohvalo glavnemu ravnatelju, vodilnim funkcionarjem in osebju za opravljeno delo ter za vnuemo, ki so jo vložili za doseglo tako pozitivnih ciljev.

UPRAVNI SVET

Uprava zavoda Cassa di Risparmio di Trieste je takole sestavljena:

PREDSEDNIK odv. Aldo TERPIN
PODPREDSEDNIK dr. Arduino COLOMBO
SVETOVALCI cav. Gennaro DEGAÑO, dr. Rinaldo FRAGIACOMO, comm. Giacomo MODIANO, Livio PESLE, odv. Teofil SIMICČ, dr. Eugenio VATTA

NADZORNI ODBOR

Generalno ravnanjstvo:
GLAVNI RAVNATELJ dr. Giordano DELISE
POMOČNIK GLAVNEGA RAVNATELJA odv. Ernesto BATTIGGI - STABILE

odv. Aldo TERPIN
dr. Arduino COLOMBO
cav. Gennaro DEGAÑO, dr. Rinaldo FRAGIACOMO, comm. Giacomo MODIANO, Livio PESLE, odv. Teofil SIMICČ, dr. Eugenio VATTA
rag. Giuseppe ABBATI, dr. Bruno BARISON, rag. Paolo D'AGNOLO

postavke v bilanci 31. decembra 1975

AKTIVA

Blagajna	3.138.524.330
Korespondenti	113.280.731.985
Lastni vrednostni papirji	124.097.242.604
Gospodarske naložbe	227.025.039.902
Naložbe iz tujih upravljanjih skladov	65.305.386.893
Nepremičnine	5.316.799.692
Premičnine	1.170.560.417
Razni dolžniki in razne postavke	11.559.472.432
Obveznosti in riziko	43.810.440.846
Izterjevalnice in blagajna	2.732.315.561
Prehodna aktivna in reeskont pasive	2.959.678.504

Razni računi	600.396.193.166
	261.369.596.335
	861.765.789.501

PASIVA

Zaupana sredstva		
— Hranilne vloge	154.010.191.765	
— Tekoči računi	249.500.936.352	403.511.128.117
Tuji upravljeni skladi	65.829.993.788	
Korespondenti	24.887.739.921	
Razni upniki in razne postavke	19.844.162.573	
Sklad za davke in takse	2.761.837.389	
Amortizacijski skladi	7.229.370.042	
Obveznosti in riziko	43.810.440.846	
Izterjevalnice in blagajna	1.229.828.678	
Prehodna pasiva in reeskont aktivne	2.922.826.698	
	572.027.328.052	
Premoženjske rezerve	27.723.299.517	
Čisti dobiček	645.565.597	
	600.396.193.166	
Razni računi	261.369.596.335	
	861.765.789.501	

**CASSA
DI RISPARMIO
DI TRIESTE**

banka tvoje družine in tvojega mesta

horoskop horoskop horoskop horoskop

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V začetku tedna se boste morali ubadati s številnimi negotovostmi. Nato se boste pogladi na delo, ki vam bo dalo veliko zadovoljenja, materialnega in moralnega. Dobili boste tudi priznanje za izvršeno delo. Neko srečanje sredi tedna vas bo močno razveselilo. Preveč se trudite.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Teden, ki ga danes začnete, bo zelo razgiban, deloma celo buren. Če boste znali svojo dejavnost prav usmerjati, bo tudi bogat. Nekaj ovir s strani tistih, ki jih imate za dobre prijatelje. Zato izbirajte družbo bolj kritično. Zadoščenje v družini, oziroma v ožji družbi. Glavobol.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Preveč ste zaverjeni v svoje moči in v svoje sposobnosti. Vsekar vam bo taktično šlo v poslih dobro, toda ne izživite tistih, ki vas lahko spodbudijo. Na pot boste šli ali vas bo kdo obiskal. Ljubljena oseba kaže nekaj nestrpnosti, ki je tudi povsem upravičena. Precejšnja nervoza.

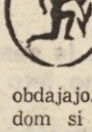
Veljaven od 9. do 15. maja 1976

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Če hočete, da bo vse teklo prav, bodite vestni v izvajanju programov. Utrdite tudi svoje zveze s tistimi, ki vam lahko pomagajo ali celo omogočajo dejavnost. Vsekar doživljate dobro, ki bi znala biti odločilna za vaš napredek. Hudo ljubosumni boste, pa čeprav brez razloga. Utrujenost.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Neki nestrpnosti vas bodo izsiljevali in vas spravili v težave. Veliko boste morali potpeti, da bo vaša naloga pravilno sprejeta. Neki prijatelji vam bodo pomagali, toda držali se bodo vendarle še od strani. Uteho boste našli le obma, kjer bodo vsi solidarni.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Vsa sklepa, preden ga sprejmete, temeljito proučite. Imejte več zaupanja vase ter v ljudi, ki vas obdajajo. Z dobrim in lepim zgle dom si boste utrl pot k uspehom, vendar ne bo šlo vse tako zlahka. Pismo ali darilo ali kaj podobnega, vsekakor stik z drugimi od daleč. Dobro počutje.

TEHTNICA (23. 9. do 23. 10.) Več pobude z vaše strani, kajti sicer boste občeli in v tem času, ko je marsikaj narobe, ni lahko ljudi dohitevati. Bodite zato podjetni, hkrati pa tudi previdni pri vsakem odločitvenem sklepu. Uveljavljali se boste v družbi in s tem tudi pri nekom, ki vam je pri srcu. Prebavne motnje.

SKORPIJON (24. 10. do 22. 11.) Ne bi bilo napak že v začetku tedna zavhati rokave. Utrditi boste morali svoj položaj, da se boste lahko pozneje bolj lagodno lotili manj pomembnih nalog. Hkrati pa boste lahko posvetili več svojega prostega časa nekomu, ki si vaše družbe iskreno želi. Zdravniški pregled bo odveč.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Stanje na vašem delovnem področju bo kot doslej, torej nič posebno novega, pa tudi ne preveč briljantnega. Morda bi ne bilo slabo začeti kaj novega, ali se pa bolj poglobiti v dejavnost. Prijetno srečanje, ki bi ne bilo le poslovnega značaja. Pošta.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Dobili boste pomoč od tam, od koder ste jo najmanj pričakovali. Trenutno se ne boste počutili najbolje, toda hudega ne bo, le utrujeni boste in brez volje. Kar se čustev tiče, nobenih sprememb, pač pa običajno, prijetno družinsko razpoloženje. Dobra vest ali lepo pismo od daleč.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Ravnotežje, ki ste si ga toliko želeli, da bi izvozili iz sedanjih težav, je vendarle prišlo. Drugič bodite previdnejši, ko se odločate za stvari, ki imajo trajnejše posledice. Sredi tedna bo prišlo do motenj, vendar se bo vse uredilo in ob tednu boste vsestransko zadovoljni. Glavobol.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Teden bo razburkan in bolj negativen kot pozitiven. Krivda bo bolj vaša kot tuja. In vendar boste konec tedna lahko zadovoljni, ker obratno ne bo tako negativen kot bi lahko bil ob vašem že neodgovornem obnašanju. Naj vas ne spravljajo v zlo voljo ravnanje o sebi, ki jo zanemarjate.

JUGOSLOVANSKI PODTAJNIK ZA TURIZEM NEJKOV V SVOJEM REFERATU TRDI

Vzdolž Jadrana in na otokih še veliko prostora za nadaljnji razvoj turizma

V primerjavi s predvojnimi stanjem se je jugoslovanski turizem tako razvil, da vzbuja zanimanje tudi tujih gostincev - Kaj pravijo nadaljnji načrti - Vprašanje infrastrukture

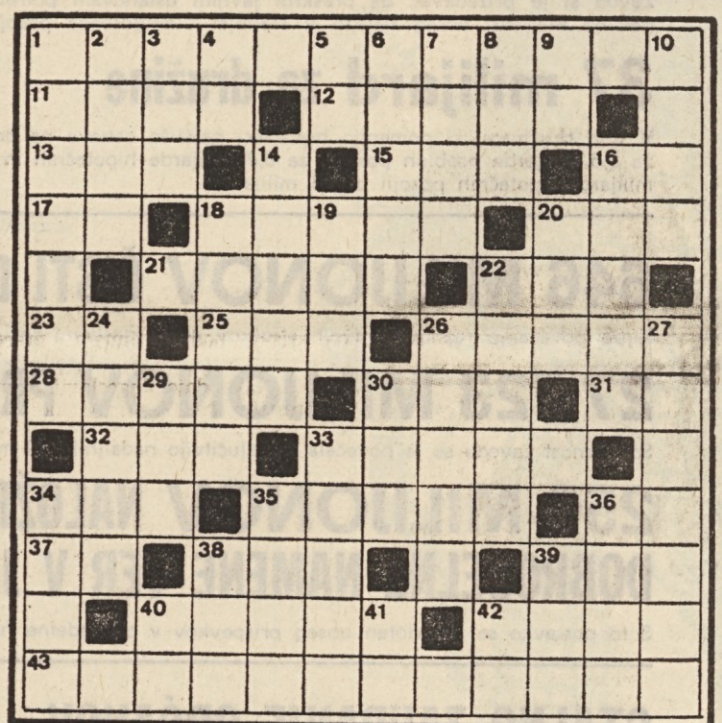
Med najpomembnejše turistične države Sredozemlja in Evrope na splošno spada Jugoslavija, ki je postala turistično zelo pomembna dežela predvsem v zadnjih letih. Turistični razvoj v Jugoslaviji in devizni dohodki, ki so se začeli od tega stekati, postavljajo Jugoslavijo že v sam vrh turističnih dežel in postajajo jugoslovanske zadevne izkušnje celo predmet proučevanja v mednarodnih turističnih krogih, se posebej v deželah v razvoju, kjer prav tako računajo s tem, da naj bi turizem postal tudi pri njih pomembna postavka v državnem proračunu. Jugoslavija ni bila turistična dežela, pa čeprav je imela vse pogoje. V zadnjih letih pa je doživela pravi turistični boom, saj so v lanskem letu zabeležili okoli 70 milijonov nočitev, kar je 13-krat več, kot jih zabeležili v najboljšem predvojnem turističnem letu 1939, ko so zabeležili 5,3 milijona nočitev. Vrh tega se je sedaj spremenila tudi karakteristika turizma, kajti pred vojno je od 3,5 milijona nočitev odpadlo 4 milijone nočitev na domače goste, le podpirajo milijon nočitev pa na tuje goste. V lanskem letu pa je na nočitve domačih gostov odpadlo 38,6 milijona, na tuje pa 31,5 milijona. Samo ob sebi se razume, da je tojnik deset tujih gostov prenesel tudi veliko tujih plačilnih sredstev in samo v bankah so tuji gosti zamenjali okoli 800 milijonov dolarjev, tako imenovane zasebne turizma pa so prav tako pustili veliko milijonov dolarjev, saj se je lani jeseni govorilo že o 1 milijardi 300 milijonov dolarjev.

Kot že povedano, se je turistični razvoj v Jugoslaviji začel šele po drugi svetovni vojni, prvo močnejše obdobje tega razvoja pa se nanaša na leta 1957-1960, ko so vložili v turizem skoraj 382 milijonov dinarjev in povečali s tem zmogljivost gostinskih obratov od 109 tisoč na 255 tisoč postelj. Na tej osnovi so se začele še intenzivnejše gradnje, tako da je jugoslovanski turistično gostinstvo konec lanskega leta raz-

polagalo že z 992 tisoč ležišč. Vendar moramo pri tem dodati, da razpolaga jugoslovansko gostinstvo s 670 tisoč posteljami v osnovnih objektih, ostalo pa se nanaša na tako imenovane komplementarne objekte. Če lahko govorimo o dosedanjem razvoju s konkretnimi podatki, se v krogih jugoslovanske gostinstva z nič manj konkretnimi podatki ne govori o bodočih načrtih. Podtajnik jugoslovanske zveznega odbora za turizem Dušan Nejkov v svojem ustreznem referatu med drugim pravi:

«Bodoče razdobje ima izreden pomen za razvoj turizma, ki naj prispeva k nadaljnjemu materialnemu razvoju dežele. Zaradi tega se turizem uvršča v trajne skupne razvojne interese vseh narodov v Jugoslaviji. Ti interesi pa izhajajo iz enotnega jugoslovanskega tržišča ter iz položaja Jugoslavije v sodobnem svetu. Zaradi tega skupna razvojna politika republik in pokrajin predstavlja nujen pogoj za uspešno reševanje tistih problemov, ki se postavljajo v zvezi z utrjevanjem in ureditvijo turizma. Na osnovi tega načela temelji dolgoročni načrt razvoja, da se bo turizem v razdobju do leta 1985. leta razvil tako, da domači turizem bo naraščal za 6 ali 7 odstotkov na leto, tuji pa za 8 do 9 odstotkov. Samo po sebi se razume, da bodo morali v Jugoslaviji poskrbeti, da se bodo v tolikšni meri večale tudi turistične zmogljivosti. Dosegli so analize pokazale, da ima Jadransko s svojimi otoki še veliko neuporabljenega prostora, ki more sprejeti gostinskih obratov za 2 milijona postelj, kontinentalni del dežele pa imajo prav tako še veliko razpoložljivega prostora. Za predvideno naraščanje turističnega prometa je v načrtu do leta 1980 toliko objektov, da bodo razpolagali s 76 tisoč novimi posteljami in osnovnih objektih, ter s 130 tisoč posteljami in tako imenovanih komplementarnih objektih.

KRIŽANKA... z našim krajem

VODORAVNO: 1. grški filozof, 11. «naš kraj», 12. ponovno, 13. ... in druga, 14. atletski panoga, 16. Zupancič Katka, 17. lantan, 18. a. organske sestavine rastlinskih in živalskih materialov, ki preostanejo po gorenju, 20. obveščevalna agencija ZDA, 21. pehar, športna nagrada, 22. rojstni dan, 23. Radko Polič, 25. izrastek na glavi, 26. zamejsko športno društvo na Opcinah, 28. francoski filmski igralec (Alain), 30. miz, 31. kadar, 32. ameriški strica, 33. slovensko letovišče, 34. barva kože, 35. ku. bično kristalizirano železo, 36. japonska igra, podobna šahu, 37. Ra. do Kragelj, 38. kakor, 39. bodica, 40. spredaj, 42. znak italijanskega avtomobila, 43. angleški kladisni ekonomist liberalistične smeri.

NAVPIČNO: 1. francoski filozof in teolog (Pierre), 2. roman Emila Zolaja, 3. žensko ime, 4. ozirni zaimek, 5. predlog z rodilnikom, 6. gostišče za potnike z motornimi vozili, 7. klic, poziv, 8. nepoz. v začetku, 9. Dylan Thomas, 10. manjši veletoč, 14. predstojnik visoke šole, fakultete, izvoljen izmed profesorjev, 16. znani kosar kar CSSR, 18. katastrofa, 19. korak, 20. vas na Krasu, 22. hribovit, 24. mejni prehod, 26. francosko glavno mesto, 27. drugo največje mesto Kanade, 29. tekstilna rastlina, 30. razjeda na koži ali sluznici, 33. ime filmskega igralca Ustinova, 34. napor, 35. predsednik ZDA, 36. trdnjava, 38. italijanska politična stranka, 39. vorna pot železnih vozil, 40. Stanko Vraz, 41. Daneu Ivo, 42. italijanska glasbena nota. (Iako)

ISTRSKI ODRED

(ODLOMKI IZ KNJIGE V AVTORJEVEM IZBORU)

Da je bila akcija tvegana in težko izvedljiva, nam dokazujejo tako odredova poročila kot spomini udeležencev. Minerji so morali najprej iz topovskih granat s kuhanjem dobiti razstrelivo. Ko so se približali progi, so ugotovili, da je železni most z ene strani vdolan v živo skalo, z druge strani nad 200 metrov globokim prepadom, podpira pa ga močan železen križ. Zato so takoj ocenili, da nimajo dovolj dolge žice za električno vžiganje in tudi ne zadosti razstreliva, da bi most zrušili po vnaprej izdelanem načrtu, čeprav so prinesli s seboj v 7 nahrbtnikih več kot 100 kg trotila. Mostu se je bilo težko približati prikrito. Bila pa je druga nevarnost: miner, ki naj bi bil sprožil mine, bi bil moral tičati slabo zavarovan pod skalami, čez katere bi zrgmeli vagoni in mostne razbitine. Navzlic težavam so minerji pripravili mine in jih povezali v rokave italijanskih uniform, potem pa jih pritrdili na nosilne traverze mostu. Ko je ob 6. uri pripeljal prvi vojaški vlak iz Trsta, so jih hoteli sprožiti, toda električni vžigalniki so odpovedali. Potem: so morali razstrelivo odstraniti, razdreti in preiskati naprave ter zamenjati vžigalnike in mine ponovno namestiti. Medtem ko so jih bili odstranili in jih pregledovali, sta pejlala mimo še dva vlaka. Popoldne so mine spet namestili. Kmalu je pripeljal četrti vlak, toda min nisi smeli sprožiti,

ker je bil blizu mostu miner Anton Babič na izvidnici in bi ga bila eksplozija ubila. Ob 18.30 je pripeljal osebni vlak s Kozine, tedaj so mine aktivirali, da so most zville ter uničile dva vagona. Lokomotiva in 4 vagoni pa so se iztržili, se zaleteli v skale in se razbili. Posledice so bile hude: izmed civilnih potnikov je bilo 6 mrtvih, 20 hudo in 30 laže ranjenih, ranjena pa sta bila tudi dva sovražna vojaka.

Kljub izrednemu uspehu je razstrelitev mostu zaradi civilnih žrtev mučno odjeknila med prebivalci. Vendar je večina ljudi obsojala tiste, ki so kljub partizanskim opozorilom potovali z vlaki zaradi malenkostnih koristi.

Istega dne je močnejša zaseda 1. bataljona napadla ob 13.45 na cesti Trst - Reka med Materijo in Markovščino kamion, na katerem so se peljali italijanski financarji. Napad je bil neuspešen, vozilo je imelo oklepne ščitnike, ki jih puškini in strojnični izstrelki niso prebijali. Potem so okoli 17. ure napadli s strojnimi in lahkim minometom oklepno transportno vozilo, a tudi tokrat so bili razočarani: vozilo je odpeljalo naprej, drugi oklepnik pa je začel zasedo obstrlejevati.

Stab VII. korpusa je 14. aprila 1944 razpisal tekmovanje med enotami NOV v počastitev proslave 1. maja, tretje obletnice OF in velikih zmag zaveznikov armad. Tekmovali naj bi vsi bataljoni, odredi in brigade v izvrševanju povelj in krepitvi discipline, v taktični dovršenosti, učinkovitosti in uspešnosti pri organizaciji in vodenju napadov, uničevanju sovražnikov prevoznih sredstev in žive sile, pridobivanju orožja itd. V stabu odreda so dobili razpis 17. aprila. Kljub negotovosti, ki je vladala zaradi uvedene preiskave, so se potrudili, da bi v naslednjih dneh z njimi seznanili vse enote in borce.

Enote so se vključile v tekmovanje že 24. aprila, ko sta ob 16. uri odšli zaščitna četa in četa 3. bataljona v številni moči kakšnih 70 borcev pod poveljstvom odrednega komandanta Antona Požarja-Sava v napad na sovražnike ob cesti

RADIO TELEIZIJA

NEDELJA, 9. MAJA 1976

ITALIJANSKA TELEIZIJA

Prvi kanal

11.00 Maša in Danes ob 12. uri
12.15 Kmetijska oddaja
13.30 DNEVNIK
14.00 Rastline, cvetje itd.
15.00 Pet ur z nami - Konec avanture, drugo nadaljevanje
16.10 Program za mladino: Pustolovščine - James
17.00 SKUPAJ, KOT DA SE TO NAS NE TIČE
17.55 90. minuta - O italijanskem nogometnem prvenstvu
18.15 Italijansko nogometno prvenstvo
19.00 REGISTRIRAN POLČAS NOGOMETNE TEKME
20.00 Na kalifornijskih cestah - DVA IZ KANSASA, detektivka
20.45 DNEVNIK
20.45 CAMILLA
Zaključno nadaljevanje dela z Giulietto Masino po romanu Fausta Cialenteja «Un inverno freddissimo»
22.45 Športna nedelja - Filmski prikazi in komentarji
22.45 Napoved programa za prihodnje dni
DNEVNIK in Vremenska slika

Drugi kanal

14.30 Drugačnja nedelja
18.10 Ob 19. k mizi
19.00 Ital. nogometno prvenstvo - REGISTRIRAN POLČAS NOGOMETNE TEKME
19.45 DNEVNIK - ODPRTI STUDIO in Športna oddaja
20.50 Glasbeni spored - Bim, bum, bam
21.40 DNEVNIK - ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TELEIZIJA

Ljubljana

8.20 Festival mladinskih pevskih zborov v Celju
9.30 Vzpon človeka
10.20 Otroška matineja - Mihec iz Lennenberga ter Zgodbe o Poluhcu
11.00 Beograjska otroška pomlad
12.00 Kmetijska oddaja
12.45 POROČILA
13.50 Veseli tobogan - NOVA GORICA
14.50 Pisani svet
15.25 Beograjska pomlad - posnetek zaključnega večera festivala
16.35 Vaterpolo prihodnosti
Posnetek srečanja med ekipama Mladost - Partizan
17.55 OVERLORD - celovečerni film
18.00 DNEVNIK
19.30 A. Diklič: SALAŠ V MALOM RITU
21.00 Sana, oddaja iz ciklusa «Karavana»
21.30 DNEVNIK

Koper - barvna

19.30 Otroški koteček
20.00 Napoved programa za prihodnje dni
20.15 VESELICA - celovečerni film z Mihom Balohom in Miro Sarčevcem
21.50 Lepi stricek - dramatizacija

Zagreb

14.00 Živel Benjovski
14.50 Nedeljsko popoldne
21.05 50 let radia Zagreb

TRST A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 8.05 Slov. motivi; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša; 9.45 Komorna glasba; 11.15 Mladinski oder; 12.00 Nabožna oddaja; 12.30 Glasbena skrinja; 13.30 Glasba po željah; 15.30 Nevesta iz Messine, drama; 17.30 Glasba in šport; 18.30 Koncert; 19.15 Zvoki in ritmi; 20.45 Pratika; 22.00 Nedelja v športu;

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 17.30, 20.30 Poročila; 7.40 Jutranja glasba; 10.00 Z nami je; 10.30 Dogodki in odmevi; 11.15 Orkester Valdor; 11.30 Najpopularnejša plošča; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Plošče; 14.45 La vera Romagna; 15.00 Ansambel Hartman; 15.15 Koncert na trgu; 16.00 Tržaški slikar Jože Cesar; 16.30 Sosednji kraji in ljudje; 16.50 Glasba po željah; 17.40 Zabavna glasba; 18.00 Primorska poje; 18.30 Na športnih igriščih; 19.00 Prenos RL; 19.30 Pisana glasba; 20.00 Naši popevkari; 20.35 Šport;

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 7.45 Lahka glasba; 9.35 Veliki variete; 11.00 Alto gradimento; 12.00 Športna prognoza; 12.15 Glasba in filmske novice; 13.00 Kvizi; 14.30 Plošče; 15.00 Preizkusi; 15.30 Šajšo se dilemanti; 15.35 Superspor; 16.30 Športna nedelja; 18.55 Plošče; 20.00 Operni program;

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 9.00, 13.00, 19.00 Poročila; 6.50 Danes za vas; 8.07 M. Marinc: Poslednji žvižg - igra za otroke; 8.47 Skladbe za mladino; 9.05 Še pomnite, tovariši...; 10.05 Njegovo ime je legenda; 11.10 Nedeljska reportaža; 14.05 Nedeljsko popoldne; 17.50 Juš Kozak - Mitja Mejak: Srečanja na gozdni poti - radijska igra; 19.40 Glasbene razglednice; 19.50 Lahko noč, otroci!; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.20 Skupni program JRT: Glasbena tribuna mladih; 23.05 Ivan Cankar: Monolog iz Hlapcev; 23.15 V lučeh semaforjev.

TOREK, 11. maja

8.10, 10.00, 11.05, 14.10, 16.00 TV šola; 17.20 Zapoje z nami; 17.30 Prodajalec preprog iz Samarkanda; 18.00 Obzorini; 18.15 Cankarjeva proslava na Vrhniki; 18.45 Slovenski ljudski plesi, ansambel Marovič; 19.30 Dnevnik; 20.00 Diagonale; 21.00 A. Huxley: «Kontrapunkt življenja»; 21.45 Dnevnik.

KOPRSKA BARVNA TV

19.30 Odprta meja, slovenska oddaja; 19.55 Otroški koteček; 20.15 Dnevnik; 20.30 Veliki matador, film; 22.05 Od Kartuma do Port Sudana.

SREDA, 12. maja

8.10, 10.00 Šola; 17.10 K. Brenkova: Deklica Delfina in lisica zvitorepka; 17.25 Pionirji fotografije; 17.55 Obzorini; 18.10 Po sledeh napredka; 18.45 Godba ljudske milice; 19.30 Dnevnik; 20.00 Glasgov, nogometni finale Bayern - St. Etienne; 22.10 Dnevnik; 22.25 Jazzovski orkester RTV Beograd.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Nogomet Bayern - St. Etienne; 20.45 Dnevnik; Napredovanje, film.

ČETRTKE, 13. maja

8.12, 10.15, 14.10 TV šola; 17.20 Cvetlične pravljice; 17.35 Neven; 18.05 Obzorini; 18.25 Poljudnoznanski stveni film; 19.30 Dnevnik; 20.00 Mladi Garibaldi; 21.05 Četrtkovski razgledi: Tudi na tvoj račun; 21.45 Koncert; 22.25 Dnevnik.

PONEDELJEK, 10. MAJA 1976

ITALIJANSKA TELEIZIJA

Prvi kanal

12.30 Poljudna znanost: Igrače
12.55 Tedenska knjižna informativna oddaja
13.25 Vremenska slika
13.30 DNEVNIK
14.25 Tečaj nemškega jezika
14.45 Program za najmlajše: Kralj med pticami
15.15 Program za mladino - Slike iz sveta
15.15 Poljudna znanost: Od ene do neskončnosti, sedmo nadaljevanje
15.45 Sindikalne aktualnosti
19.10 Magove prigode - dva risana filma
19.28 Kraljeve vesti dnevnika št. 1
19.30 Neposredna povezava
Oddaja o potrošniških cenah
20.00 DNEVNIK
20.45 Momenti italijanskega filma: IL BELL'ANTONIO
22.40 Filmske premiere
Ob koncu DNEVNIK in Vremenska slika

Drugi kanal

18.00 Da, ne, zakaj: ZDRAVILA ŠKODUJEJO?
18.30 Rubrike dnevnika št. 2
19.00 Kratke vesti dnevnika št. 2
19.02 Samotni konjenik - film
19.30 DNEVNIK - ODPRTI STUDIO
20.45 Zgodovinski dnevi: ZADEVA DREYFUS
22.05 Simfonični koncert
Ob koncu DNEVNIK - ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TELEIZIJA

Ljubljana

8.10, 10.00, 14.10 TV šola
Slovnica, Od Altaja do Severnega ledenega morja, Jugoslavija po vojni, Angliščina, Arktika in Antarktika, Fruška gora itd.
17.10 Zgodbe o Poluhcu
17.25 Zasebna življenja: Čopasti ponirek
17.50 Obzorini
18.05 PLYVANJE - drugi del
18.35 Odločamo
18.45 Mladi za mlade
19.15 Risanka
19.30 DNEVNIK
20.00 T. Fontane: EFFI BRIEST - TV drama
21.55 Kulturne diagonale
22.25 DNEVNIK

Koper - barvna

19.55 Otroški koteček
20.15 DNEVNIK
20.30 Islandija ni Koromandija - I. del dokumentarne oddaje
21.00 Zabavno - glasbena oddaja
21.45 Likovni nočturno - PARTIZANSKI PORTRITI BOŽIDARJA JAKA
22.05 Baletni večer

Zagreb

20.00 Ivan Cankar - Hiša Marije Pomoćnice
21.05 Kultura danes
21.50 Dokumentarni film

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.40 Radijska šola; Ivan Cankar; 12.00 Opoldne z vami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umestnost in prireditev; 18.30 Radijska šola; 18.50 Baletna glasba; 19.10 Pravna posvetovalnica; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Slov. razgledi; Ivan Cankar v Trstu;

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 17.30, 20.30 Poročila; 7.40 Jutranja glasba; 8.35 Mali umovni velikih mojstrov; 9.00 Folklor; 9.15 Melodije; 10.00 Otroški koteček; Ivan Cankar; 11.15 Glasbeni spored; 11.45 Orkester; 12.05 Glasba po željah; 14.00 Igrišča in telovadnice; 14.35 Pismo iz...; 14.45 «La vera Romagna»; 15.00 Otroški koteček; 15.30 «I leon di Romagna»; 16.45 Operne uverture; 17.00 Športni portret; 17.15 Ritmi in melodije; 18.00 Glasbeni kotež; 18.35 Zbor RTV Ljubljana; 19.30 Pisana glasba.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošče; 9.35 Radijska nadaljevanja; 9.55 Pesem za vsakogar; 10.35 Skupen radijski spored; 12.40 Alto gradimento; 14.00 Plošče; 15.40 Glasbeno - govorni spored; 16.30 Oddaja za mladino; 17.40 Posebna reportaža; 17.50 Jaz in ona; 19.55 Puccinijevi operi.

SLOVENIJA

Hudo prizadeta Rezija še brez pomoči

(Nadaljevanje s 1 strani)

sva delala 30 let. Čemu? Vse na-
jino imetje je bilo uničeno v ne-
kaj sekundah. Še sreča, da smo
se rešili.»

V Osojanah je, če je mogoče,
razdejano še huje. Hiše, ki se
niso zrušile zaradi potresnih sun-
kov, bodo morali porušiti ljudje
sami, saj bi razpokani zidovi po-
pustili lahko ob najmanjšem tre-
sliju in povzročili nove žrtve.
Kljub razdejanju pa je vas pra-
vo mravljišče. Pravkar so pri-
speli delavci videmske občine, ki
vneto pomagajo vaščanom pri od-
kopavanju ruševin. Kakih tride-
set se jih trudi pri hlevu, pod ru-
ševinami katerega sta poginili
kravi. Drugi natovarjajo avtomobi-
le z vsem, kar so izgrabili iz pod-
kamenja in ometa: odeje, po-
steljnine, zimnice, nočne omari-
ce, lonci, vse strajo v vozila, ki
so tako natovorjena, da sofer, pa
naj bo še tako droben, le s te-
žavo najde prostora zase. »Niti
vojna, ne povzroči toliko gorja,«
meni žena, ki se od časa do
časa obupano zazre v podrtje.
»Bili smo revni — pravi druga —
sedaj pa smo res na psu.«

»Edino, kar lahko naredimo — pravi-
mo vse in z odpadnim materia-
lom napolnimo tistile kanal. Ta-
ko bo vsaj vse ravno.« Bolje je
bilo — pravi nekdo drug — če
bi pred tridesetimi leti Nemci
požgali vas. Vsaj ne bi danes do-
živeli tega gorja.« »Osojane — se
vmeša mlajša žena — ne bodo ni-
koli več takšne, kakršne so bile.
In kdo ve kdaj jih bomo lahko
začeli obnavljati. Prvi bodo pri-
šli na vrsto tisti iz doline Belice,
ki po osmih letih še čakajo na
pomoč. Potem bodo na vrsti ti-
si iz Ancore. Kdo ve, kdaj bo-
mo prišli na vrsto mi?«

»Pojdita, pojdita tjakaj. Bosta
videla. Tam za vasio je zbranih
okrog 200 ljudi, ki je že dva dni
brez vode in hrane. Udarita jo
kar po travnikih, ker je po vasi
nevarno.«

Po dolgem ovinku se znajdeva
na prostrani trati, le nekaj sto
metrov od porušene vasi. A kje
so ljudje? Saj so tu le štiri kolibe,
v katerih so imeli le nekaj kokoši.
A ko se približava, kakšno pre-
nečenje: v kokušnjaku, v nekaj
kvadratnih metrih se je strpalo
nad dvajset ljudi. »Zakaj me si-
ka,« se hudeje mlada mati, ki
skusa zaman miriti še prestraše-
nega in neprepanega otroka. A
njen srč splehne, ko ji pojasneva
kdo sva in čemu sva prišla. Pe-
šica ljudi naju takoj obstopi. Sri-
ljivo pripovedovanje o strašni no-
či se križa z vprašanji. Marsikdo

Deklici se igrata v zasilen šotoru

Prizadeta tudi Subit in Čenebola

S skupino tržaških slovenskih ta-
bornikov smo se vrnili v Barilo, v
Tersko dolino. Poleg vojaških so
naši fantje in dekleta postavili ne-
kaj šotorov in izročili hrano za
skupno kuhinjo, ki so jo domačini
organizirali. Razumeli so namreč,
da se morajo organizirati, tudi za-
to, ker čakati na pomoč uradnih
ustanov bi pomenilo izgubljeni pre-
več časa.

Ravnokar smo zavili v vas, ko
smo opazili domačino Viljema Čer-
na. S skupino tehnikov je deloval
Furlanije - Julijske krajine so ocenje-
vali. Rezultat je ka-
vastrofalen: tehnik nam je lakonično
samo sporočil, da je 98 odstotkov hiš
neustreznih za bivanje.

»Začeti bo treba na koncu vasi,
«poučilo jih je zgraditi na novo.«
nam je dejal drugi. »Pa bomo, sa-
mo sredstva naj nam dajo.«
Med hišami in ljudmi je bil tudi
tajnik družstva slovenskih izseljen-
cev iz Rusije, Dino Del Medico.
Potres mu je do tal uničil domači-
jo. Ravnokar se je vrnil iz drugih
zaelkov zahodne Benetije in nam
povedal, da je potres razdeljal tudi
Subit in Čenebola, kamor še ni pri-
šla glavna pomoč. Smrtnih žrtve, k
sredi, ni bilo.

Stojan Spetič

Razdejanje v Osojanah

zdravila. Na obnovu bomo mislili
pomoje.»

Pa se ne bo ponovil primer do-
line Belice?

»Zagotavljam vam, da ne,« odgo-
vori dokaj odrezano in se povzpne
v terensko vozilo karabinerjev. Bo
izpolnil svojo obljubo?

Medtem ko je Moro še zapleten
v pogovor z vaščani, odbornik Ser-
gio priganja: Pojdimo, pojdimo do
kuhinje. Pojdimo k cepitju. »Mar
ne vidis, da je tu Moro,« ga o-
pomni nekdo. »Vrag, naj ga vz-
me. Moro ni pomemben, kako naj
vam zabijam. Pomembno je cep-
ljenje. On bo odšel, mi pa bomo
ostali tu. Mar se hočete nalesiti
tifusa?« In gruča, ki je obstopila
predsednika vlade se počasi raz-
prši.

Dezorganizacija

(Nadaljevanje s 1 strani)

jah svojih možnosti urejali promet
na križiščih ter da so omogočili
zlasti rešilnim avtomobilom prehi-
tevanje kolon. Vprašujemo se, za-
kak niso pristojni organi zapli
zasebnemu prometu pontabelsko
cesto, vsaj v prvih dneh, ko je nu-
ja največja.

Kaas na glavni prometni žili, ki
povezuje prizadeto področje z Vid-
mom in z vsedržavnim avtocestnim
omrežjem, se odraža nato tudi v
mestih. Naval ravnodrežev, ne-
razsodno parkiranje avtomobilov in
tovornjaki, ozke ulice botrujejo za-
stojem, v katere so največkrat
vpleteni tudi rešilni avtomobili.

Najhuješe pa je dejstvo, ki ni le
posledica kaotičnega prometa, da
je včasih ponekod pomoči preveč
in da se reševalci dejansko ovi-
rajo med seboj, drugod mesta so
premaj. Severnoitalijanska v zbra-
niu in pošiljanju pomoči, da bi se
verjetno bolj ne mogla, vendar pa
pristojni organi to pomoč slabo
razumejo, predvsem pa ne nudi-
jo informacij o tem, kar žrtve po-
tresja dejansko potrebujejo. Ta po-
manjkljivost je najhuje prišla do
izraza v Pušji vasi (Venezze), kjer
je bilo uničenih ali hudo poškodov-
anih 90 odstotkov hiš. V zbirnem
centru, ki ga je pripravila
občinska uprava izven mesteca in
kamor se je zateklo po pomoč o-
krog sedemsto ljudi, je dovolj hra-
ne in zdravil, primanjkujejo pa
šotori. »Za vse prizadete — je o-
bupano pojmalr župan Antonio
Sachetto, glavni organizator in po-
budihi zbirnega središča — imamo
samo deset šotorov. Prvo in dru-
go noč smo prespali na prostem,
najsrečnejši pokriti z odejo, drugi
pa zaviti v cunj. In snoči je tudi
lilo. Upamo le, da bomo v kratkem
dobili šotore, saj tako ne moremo
več naprej. Včeraj smo doživeli
celo absurd, da so nam zmanjkale
rakve in nismo mogli pokopati
mrličev. Še pred dobro uro sem
prosil, naj skupini vojakov odre-
dijo, naj pokopajo žrtve, da pre-
prečimo morebitno infekcijo.« Žu-
pan Sachetto ne obtožuje, ne
zvrca na nikogar odgovornosti za
dezorganizacijo, samo ugotavlja
pomankljivost in nemočno klo-
ne z glavo, ob vprašanju, »kako
pa nocoj?«

Na porazen položaj v Pušji ve-
si opozarja tudi ogromen napis ob
začetku vasi »Ste mar pozabili na
nas?« Podobni napisi so zelo po-

gosti na kratkem odseku ceste
med Pušjo vasio in Huminom.
»Rabimo šotore« se glasi napis ob
pol porušeni in osamljeni hiši; »10
otrok in osem odraslih se stiska
pod eno samo plateno streho,«
mu »priteguje« drugi. Še bolj kot
napisi pa so zgovorna zatočišča, ki
so si jih ljudje postavili: nekaj
razcapanih oči, najlonso platno,
nekaj cunj, obeseni na vrvi, ki
so jih napeli med dvema dreve-
soma.

V Huminu pa je, vsaj tak je
naš prvi vtis, položaj popolno
maga: drugič: tu je reševalcev še
preveč, organizatorjev pa prema-
lo, tako da velik napor rodi ne-
ustrezno majhen sad. Tudi v zbir-
nih taboriščih, katerih je v Hu-
minu kar tri, so ljudje prepuščeni
samim sebi. Morda se še vse pre-
več misli na mrtve, premalo pa
na žive.

Iz ruševin

(Nadaljevanje s 1 strani)

kjer so osem let čakali na obljube-
ne prispevke in na koncu ugo-
tovili, da so izgini! neznano kam.
Iz te doline na Sielliji prihaja
sedaj v Furlanijo odposlano
tehnikov in županov, ki prinaša-
jo solidarost in prispevke iz tam-
kajšnjih nekdanj in še danes priza-
detih občin. »Povedali smo nam
šim furlanskim tovarišem,«
je poudaril župan iz naselja Santa
Ninfa, »naj pazijo na početje vla-
de, da bi se ne kesali, kot smo
se mi.«

Furlanijo je vsekakor s smrtjo
in potresom prizadelo še tretje
gorje: množična brezposelnost, tu-
di zaradi tega, ker so bile uniče-
ne skoraj vse nosilne gospodarske
strukture. Ministrstvo za delo je
vsekakor odredilo, da bodo vsi
brezposelni prejeli redne prispev-
ke dopolnilne blagajne, upokojen-
cem pa bodo takoj izplačali po-
kojnino.

IVAN CANKAR

(Nadaljevanje s 1. strani)

rata zbuditi našo pozornost. Prva se glasi: »Temeljna načela socia-
lizma in zadnji cilji njegovi so last vse narodov; toda pota, ki
vodi do teh ciljev, si more zahtevati le vsak narod zase, po svoji
osebnosti, po svojih domačih gospodarskih, političnih in kulturnih
razmerah. Kar velja za Charlottenburg in za Dunaj, še nikakor ni
potreba da bi veljalo za Trbovje in za Idrijo.«

In to je Cankar izjavil leta 1918. Povedal pa je v isti sapi
tudi žalostno resnico, ki je še zmeraj ne moremo v celoti ovreči:
»Še dandanašnji se žalibog le premnogokrat primeri — zlasti
na Štajerskem in na Koroskem — da socialistično organiziran de-
lavec misli, da je, ker je socialist, mora biti obenem tudi nemškutar.«

Trditve nas ne bi toliko zbudila, če ne bi zadel na občutljivo
mesto, seveda ne v zvezi s preživetim nemškutarstvom.
Napak pa bi ravnal, kdor bi hotel Cankarjevo vrednost določati
po čem drugem in ne edino po njegovem mojstrskem umetniškem
opusu. Ta je namreč tisti, ki ga vidiš v vrh svetovnih književnih
ustvarjalcev, ta je tisti, zaradi katerega nam je hudo, ko ob sto-
letnici pisateljevega rojstva upogovljamo, da ga še celo italijanski
sodržavljani lahko spoznajo samo po nekaj skromnih in starih pre-
vodih, ki nikakor ne morejo bralcu pričarati neizmerne lepote Can-
karjevih umotvorov.

Kljub temu se zgodi, da tudi sami obstojimo pred njegovim delom
kot pred toliko in toliko knjigami s takšno in drugačno leposlovno
vsebino. Le malokdaj se zavemo, da je v njih toliko lepote, toliko
osveščanja, toliko videnja, da bi se morali zgroziti. Kdaj nas morda
taka misel celo prešine, ampak naučijo se nas, da se zapenjamo z
jeklenimi gumbi do vratu in čez. In smo tudi sami tuji.

Morda pa neke noči naša srca zdrami potres...

TRŽAŠKI DNEVNIK

OD VSEPOVSOD POBUDE ZA POMOČ

(Nadaljevanje z 2. strani)

sestal odbor PD »Prosek - Kontov-
vel« in je sklenil, da bo od jutri
dalje začel zbiralno akcijo. Zbra-
nje bo vsak dan od 19. do 21. ure
na sedežu, v Soševci hiši, ob kon-
cu pa bo najbrž delegacija društva
odpotovala med prizadete ter izro-
čila pomoč.

Z zbiranjem blaga in živil je pri-
šel tudi smučarski klub »Devins, ki
še danes dopoldan sprejema pri-
spevke (tel. 209.161). Klub se obra-
ča predvsem na kavalce zahod-
nega Krasa ter sprejema v glav-
nem živila in blago. Morebitne de-
narne prispevke bo izkoristil za na-
kup potrebnega. Ob 13 uri bo klub-
ski kombi odpotoval v Rezijo, kjer
bo pomoč izročil prizadetim.

Darovalce opozarjamo, da na pri-
zadetihi področjih potrebujejo pre-
vsem veliko posodo za skupinske
kuhinje.

Vodstvo združenja »Union« sporo-
ča svojim članom in simpatizerjem,
da sprejema denar, obleke, šotore,
živila, mleko v prahu, zdravila in
drugo na sedežu društva, Lonjerska
cesta 177, v Ul. sv. Frančiška 20/3
in v krožku »Zvezda« v Ul. Masac-
cio 3 v Podlunjerju ali pa naj te-
lefonirajo v popoldanskih urah na
telefonsko številko 772-006.

Predstavniki športnih, kulturnih
in političnih organizacij iz Križa so
imeli v petek zvečer sestanek v
Ljudskem domu, kjer so ustanovili
odbor za pomoč žrtvam potresa.
Danes bodo člani tega odbora ho-
dili od hiše do hiše ter nabirali pri-
spevke, ki jih bodo izročili prizade-
temu prebivalstvu. Prispevke bodo
do sobote, 15. t.m., zbirali tudi v
občinskem uradu v Križu in sicer
od 8. do 20. ure.

Tržaški gasilci že tri dni nepre-
stano delajo s polno paro. Na po-
dročja, kjer je potres najbolj raz-
sajal, so odposlali približno 50 ga-
silcev in 18 prevoznih sredstev.

Skupina zdravnikov in bolničar-
jev tržaške bolnišnice je tudi več-
raj odpotovala v porušene vasi. S
seboj so odpeljali znatno količino
zdravil. Vendar moramo dodati, da
imajo na upravi seznam bolničar-
jev, zdravnikov, študentov medicine
in drugih, ki so se prostovoljno javili
in ki so pripravljani ob vsakem tre-
nutku odpotovati med prizadete pre-
bivalce.

Na razdejanem področju nudi svo-
jo pomoč tudi ekipa tržaškega Rde-
čega križa, ki je tja odposlal tri
rešilce.

Tudi krajevne politične sile so se
angažirale v akciji za pomoč pri-
zadetim po potresu. Tržaška fe-
deracija KPI je pozvala vse sekcije,
naj dajo na razpolago svoje sede-
že za zbiranje pomoči, poleg tega
pa je povabila vse svoje člane, ki
bi imeli specifične pristojnosti (po-
sebno gradbene tehnike, arhitekta in
inženirje), naj takoj stopijo v stik
s federacijo. KPI opozarja tudi, da
se je treba izogibati izloiranih spo-
ntanih akcij, ki so sicer hvaljevredne,
ampak utegnejo povzročiti zmedo.
Tudi deželno tajništvo PSI je pozva-
lo strankine kadre, organizacije,
sekcije in krajevne upravitelje, naj
nudiho vso pomoč, poleg tega pa je
poudarilo nujnost po pripravi ko-
ordiniranega načrta za obnovo in
gospodarski preporod prizadetih
skupnosti. Pokrajinsko tajništvo P
SI pa je poudarilo potrebo, da naj
bo tudi volilna kampanja v skladu
z tragičnostjo sedanjega trenutka:
v tej zvezi je tudi predlagalo, da bi
sklade za volilne stroške namenili
prizadetemu prebivalstvu. Poziv za
pomoč prizadetemu prebivalstvu je
dal tudi pokrajinski tajnik KD Ri-
naldi. Deželni tajnik KD Tonutti je

Odbor Slovenskega dobrodel-
nega društva je sklenil sprožiti
solidarnostno akcijo za pomoč
prebivalstvu Benetije Slovenije,
ki ga je potres tako hudo pri-
zadejal. Prostovoljne prispevke
sprejemajo na sedežu društva
v Ul. Machiavelli 22. Odbor
SDD je dal prvi prispevek sto
tisoč lir.

med drugim sprejel tudi solidar-
nostno brzojavko od predsednika re-
publike konference SZDL Hrvaške
Iva Margana.

Tudi tržaška kurija namerava
sodelovati v solidarnostni akciji.
Nadškof Cocolin je med drugim
sklenil, da bodo vse prispevke, ki
jih bodo zbirali med mašo v vseh
cerkvah danes in prihodnj nedeljo,
namenili potresencem. V vseh žu-
pnijah bodo od 8. do 16. maja zbi-
rali denarne prispevke, istočasno pa
bodo zbirali tudi odeje, slamnjače
in šotore. Nadškof je tudi pozval
tržaške vernike, naj po možnosti
sprejmejo v svoje domove družine
potresencev.

Odložen obisk deželnega odposlanstva SR Hrvatski

Zaradi naravne katastrofe, ki je
prizadela našo deželo, so številne
organizacije odpovedale občne zho-
re, srečanja in razne prireditve, ki
so bile na programu te dni. V
Lignanu bi se morali danes do-
poldne zbrati na rednem letnem
občnem zboru člani razpevalne
organizacije Despar, a je vodstvo
preneslo skupščino na poznejši čas.
Tudi Tržaška hranilnica je odpo-
vedala javno predstavitev ponovita
Kanderjevih kartografskih kart, ki
je bila napovedana za jutri v pro-
storih Časnikarskega krožka. Prav
tako je odpovedana razstava topo-
grafskih kart v prostorih Ljudske
knjižnice.

Na deželni upravi smo nadalje
zvedeli, da je bil odložen na po-
nejši čas uradni obisk deželnega od-
poslanstva, s predsednikom Comel-
ijem na čelu, SR Hrvatski. Odpo-
slanstvo bi bilo moralo odpotovati
v Zagreb v sredo, povratek v Trst
pa je bil predviden za soboto, 15.
maja.

Napovedan prihod komisije ministrstva za kmetijstvo

Poleg ustanovitve solidarnostnega
sklada, je deželna uprava sprejela
še druge nujne ukrepe v pomoč pre-
bivalstvu na območjih, ki jih je
prizadel potres. Odbornik za zdrav-
stvo Romano in ravnatelj odbor-
ništva dr. Santili nadzorujeta z vi-
demške prefekture zbiranje in raz-
deljevanje zdravil, sama deželna

uprava pa je prispevala več zdrav-
stvenih naprav in zdravil, zlasti ce-
pilja proti tifusu in proti črnim ko-
zam. Funcionari in strokovnjaki
deželnega odborništva za javna de-
la sodelujejo s strokovnjaki držav-
nih perifernih organov pri reševa-
nju resnega problema, ki ga pred-
stavlja redna dobava pitne vode v
posamezne zasele in vasi, in pri
ugotavljanju stavb, ki jih je treba
podreti. V nadaljnji fazi bodo po-
pisali stavbe, ki bi jih lahko po-
pravili, da bi bile ponovno vstrelje.
Pri odstranjevanju ruševin in rešev-
vanju preživelih sodeluje tudi več
strokovnjakov in gozdarških čuva-
jev deželnega odborništva za kme-
tjstvo. Odborništvo je že stopilo v
stik z ministrstvom za kmetijstvo,
da bi slednje čim prej nakazalo
najnujnejša finančna sredstva iz vse-
državnega solidarnostnega sklada za
kmetijstvo po zakonu št. 364 iz
leta 1970. Odborništvo je ministrstvu
prikazalo nujnost izjemnega pose-
ga za nabavo živine in krme. Pri-
hodnji teden si bo prizadete kraje
ogledala posebna komisija minist-
stva za kmetijstvo. Kar zadeva po-
moč iz skladov deželnega odbor-
ništva za kmetijstvo, je pristojni od-
bornik Del Gombo zagotovil pomoč,
ki jo predvideva deželni zakon št. 33
iz leta 1965: gre za finančno
podporo za popravila na poškodovanih
stavbah in za nabavo živine in krme.

Iz varnostnih razlogov preventivno zaprte nekaterne tržaške šole

Včeraj je dvanaesti ekip občinskih
tehnikov začela z ugotavljanjem ško-
de, katere je povzročil potres na jav-
nih občinskih zgradbah v našem me-
stu. Prednost so vsekakor imele šo-
le, ki so izrecno vprašale za pre-
gled. Te so pregledali že okoli tri
četrtine. Ugotavljanje škode na
šolah se bo nadaljevalo še dan-
es, medtem ko bodo v ponedel-
jek na vrsti druge javne zgradbe.
Prvi rezultati teh pregledov so po-
kazali, da je pet šol v nevarnem
stanju in so jih iz teh razlogov pre-
ventivno zaprli, vsaj do naslednjih
točnejših pregledov. Te šole so ko-
nservatorij in srednja šola Tartini,
šola Stuparich in njene ločene sek-
cije v Rocolu, šola Carniel in Du-
ca d'Aosta, osnovna šola Suvič in
otroški vrtec Anporti na Koloniji.
Gasilci pa so danes v mestu sa-
mam opravili, na izrecno prošnjo
stanovalec, nekaj ogledov zgradb.

Še danes razstava »Burostile 76«

Na sejmšču pri Montebelu se bo
danes zaključila razstava »Burosti-
le 76«. Občinstvo bo imelo dostop na
sejmšču neprekinjeno od 10. do
18. ure. Te dni, ki si razstavo ogle-
dale še številne osebnosti iz Italije
in tujine. V petek popoldne so sto-
pili na razstavišče generalni konzul
SFRJ v Trstu Ivan Renko, ki sta ga
spremljala konzula Kovacič
in Kosor. Gostom sta paviljone raz-
kazala podpredsednik in generalni
tajnik veleposlanske ustanove Fra-
giacomo in Linassi. V petek in več-
raj so si »Burostile 76« ogledali
ganski trgovinski ataše v Milanu
Baffoe, glavni tajnik kamerunske
trgovinske zbornice Konna s trgo-
vinskimi atašeji in Rimu Saoljem,
načelnik gospodarskega oddelka Ita-
lijanskega združenja malih in sred-
njih industrij Melucci in drugi. Na-
povedana strokovna posvetovanja,
ki jih je pripravila SIP za deželo
Furlanijo - Julijsko krajino, pa so
odpadla zaradi tega, ker bi se jih
moralo udeležiti tudi številni stro-
kovnjaki iz videmske in pordenon-
ske pokrajine.

● Jutri ob 18.30 bo rajonska kon-
zulta za Staro mitnico razpravljala
na sedežu v Ul. Foscolo 7 o napa-
vedani odstavki predsednika.

● Na sedežu, Rotonda del Boschet-
to 3/F, se bo jutri ob 20. uri se-
stala svetovlanska rajonska konzulta.
Občinski odbornik za javna dela Aba-
te bo poročal o predvidenih cestnih
povezavah na področju Katinare in
Lonjerja ter o varianti za hitro cesto.

SEJA SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

Jutri, v ponedeljek, bo ob 17.
uri seja glavnega odbora sindikata.
Na dnevnem redu bo razdelitev od-
borniških mest, razprava o sklepih
občnega zbora in razno.

● Izredni zbor članov zadruge Mangart
bo 26. maja v Gregorčičevi dvorani
v Trstu. Razpravljali bodo predvsem
o finančnih težavah, s katerimi se
mora ukvarjati odbor.

V Društvu slovenskih izobražencev
Ul. Donizetti 3, bo jutri, v ponedel-
jek, ob 20.15 okrogla miza o proces-
su o tržaške Rizearne. Uvodno besedo
bo podal dr. Drago Štoka.

LEKARNE V OKOLICI
Bolfuence: tel. 228-124; Bazovica: tel.
226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek:
tel. 225-141; Božje polje: Zgonik: tel.
225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Se-
sljan: tel. 200-197; Zavljte: tel. 213-137;
Milje: tel. 271-124.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

KOŠARKA

ZAKLJUČEN KVALIFIKACIJSKI TURNIR

ZASLUŽENA ZMAGA ITALIJE (84-79) IELLINI IN VENDEMINI STA ODLOČILA

Jugoslovane čaka popravni izpit v Hamiltonu Boljši kolektiv premagal Novoselove soliste

EDINBURG, 8. — Pesimistične
Novoselove napovedi so se uresničile:
Italija je zasluženo premagala
Jugoslavijo v odličnem srečanju
kvalifikacijskega turnirja iz se ne-
posredno uvrstila v Montreal, playe
pa čaka za kondicijo škodljivi tur-
nir v Hamiltonu, kjer bodo verjet-
no nadoknadili zamujeno na račun
močno spremenjenega plana pri-
prav.

Rezultat je popolnoma realen: Ju-
goslavija je v prvem polčasu še
prevladovala nad nasprotnikom, ki
pa je že takrat prikazal bolj uigrani
in enakomerni kolektiv, v nadalje-
vanju pa sredi polčasa zapadla v
hudo krizo, ko je pri stanju 65:50
popustila in prejela kar 10 točk
(proti nič). Ko je Novosel dal ma-
lo počitka Slavniču in uporabil par
Kičanovič, Dalibašić je sicer še
nadoknadila in prešla v vodstvo, s
peto osebo napako partizanovega
branilca pa tudi izgubila tekmo. Po-
kopala se jo pravzaprav dva ji-
gralca: Iellini, ki je v drugem pol-
času z 19 koši prebil njeno cono,
in Vendemini, ki je povsem prese-
netil Novosela. Sploh pa so bili
vsi zelo precizni pri streljanju in
taktično zreli, medtem ko je pri Ju-
goslovanih čisto napravljen več ne-
potrebnih napak. Kičanovič igral
samo en polčas, vsi centri pa pov-
sem zatajili. Moštvi sta nastopili
v naslednjih postavah:

ITALIJA: Bariviera 12, Meneghin
13, Vnedenimi 11, Marzorati 13, Iel-
lini 19, Bisson 2, Della Fiori 4,
Zanatta 2, Brumatti 2, Serafini 4.